

ARGIA

laborategiko 'angulak',
eskaintza
merkeagotzera etorriak

Pepe Rei,
kazetari ikertzailea

Europako sarituak
Tolosako
Abesbatz Lehiaketan

EUROPA

INMIGRAZIO BERRIEN BELDUR

ZER BEHAR DU
ETBk
BAZKALONDOETAN?

 EGONEAN
GIRO

ETB

RIVIERA
Telesaila
TXANDAKA
LEHIAKETA
ELKARRIZKETAK
eta abar

EGUNERO
14:20

J. K. Ituarteri, lasai egoteko

NIRI -eskaini-tako (sic) gutunean azken aldera era-kusten didaan konfidantzaz baliaturik, neuk ere hika egingo diat, hi ezagutzeko gustorik izan ez arren.

Eskertzen dizkiat kontseilu guztiak: besteak beste, salatzen duan gaitz hori hain zabaldua egonik gure artean, eta neuk ere gaitzes-ten dudalarik, neurea ez den zapaterian sartzeko arrisku honetatik ahalik eta urrunen ibili nahi nukeela-ko. Kontutan har ezak, hala ere, hik zapatarizat jotzen nauan horretan bertan ere titulu profesionalik gabe ari naizela.

Besterik duk, orde, hi nire eritziekin (eta aipatzen dituan kasu gehienetan, halabeharrez, beste zenbaitzurenekin) bat ez hatorre-lako isildu behar dudala pentsatzea. Besterik ez ge-nikek falta.

Hire argumentazio guz-tian akats bat dago, baina ez nolanhikoa. Nork esan dik hiri nik zine-kritikotzat du-dala?

Inola ere. Hara: Euskadi Irratitik (EI) proposamena

egin zidatenean, hitz ho-riexekin esan nian: «Ni ez naiz, orde, zine-kritikoa». Tertulia batetarako zela eta, (hirea hala haiena den arra-zoia, ezin nik erabaki), tek-nikoa ez zen beste ikuspegi bat ere nahi zutela; beraz, sail ofizialeko filmeak ikusi eta neure eritzi propioa ematea zuan.

Inor engainatu baldin bada, beraz, edo Elren errua duk, tertuliaren eta kriti-koen bileraren arteko eki-bokoan erortzeagatik edo hire eta biona, J.K.; nirea, gogotik saiatu nintzen arren, neure estatusa behar bezain garbi uzten asmatu ez nuelako; eta hirea, belarri biak hain erne para arren, nahi huena bakarrik entzun huelako (eta batzutan hori ere oker).

Gainerakoan, kontseilua kontseilu truk, Konfuzioren lehengusinari bart ikasi nion bat errepikatuko diat: «Zenbaitek nahasten du ja-kintasuna erudizioarekin, eta erudizioa nemoteknia-rekin.

Eta, behin hasiz gero, to beste bat hire «zapatero» ho-rrek, errima eskaintzeaz gain, apur bat euskal letren zapateriatik irteea zilegiz-

tatzen didalakoa, heure estiloan ilustratzeko inor ez dela libratzen errefrauen atzera-tirorik, eta kontuz ibiltzeko, beraz: «Hombre refranero, hombre majade-ro».

Juan Garzia Garmendia

Lotsagarria

LOTSAGARRIA alkate go-renak eta bere akolitoek Euskarako Komikien VI. lehiaketako sarituen lanak zokoratzeko hartu duten erabakia.

Gure ustez, gizarte ho-netan gehienok eta gehiegiz jaso ditugu moralitateari buruzko ikasgaiak. Eta ja-danik ordua da, mamuak uxatuz, eritzi ezberdinak errespetatzen jakiteko.

Baina gobernu batzor-deak ikasgai berria eman nahi badigu, beldur gara al-derantzizko bidetik ez ote dion ekin. Egun, sasipoliti-ka, indarkeriazko eta hara-gikeriazko mezuak bertze kanal indartsuagoetatik bait datozkigu eta ez argitaratu liburuxkatik. Eta beldur garela diogu, agintari hauek, orain paperak sur-tara botatzeko prest agertu diren bezala, laster lehia-

ketako sarituak ere, surtara ez ote dituzten bota nahi izango. Zentsura eta kultura ez ditzatela nahas eskatzen diegu eta gauza bakoitza bere tokian utz dezatela, jaimitadak etxerako gordez.

Iruñea Hiria
euskarazko komikien
VI. lehiaketako
epaimahaikideak

Ertzaintza eta trafikoa

EGUNERO Donostiatik Hermanira joan behar izaten dut lanera. Nire egoeran da-goan jende ugaria minutu apur batzutan pilatzen da errepidean eta guztion ar-tean sortarazitako trafiko emaria sekulakoa da. Lehen, etxetik zazpi t'erdietan aterata, puntu-puntuan iristen nintzen lanpostura. Duela bizpahiru urte ertzainak hasi ziren tra-fikoa «zuzentzen». Orain, or-du berean iristeko, ordu laurden lehenago atera behar izaten dut etxetik. Glorieta delako bat jarri as-mo dute Galarretan... ea ho-rri esker Hermaniko bidea libre uzten duten!

Jose Luis Gorrotxategi

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

(astekaria eta urtekaria jaso nahi ditut etxean)

IZEN-DEITURAK

TEL

HELBIDEA

HERRIALDEA K.P.

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA

KONTUAREN ZENBAKIA

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

HEGO EUSKAL HERRIA

9.750 pezeta

IPAR EUSKAL HERRIA

640 libera

ESTATU ESPAINIARRA

9.750 pezeta

BESTE ATZERRIAK

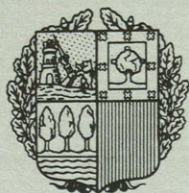
12.800 pezeta

AIREZ

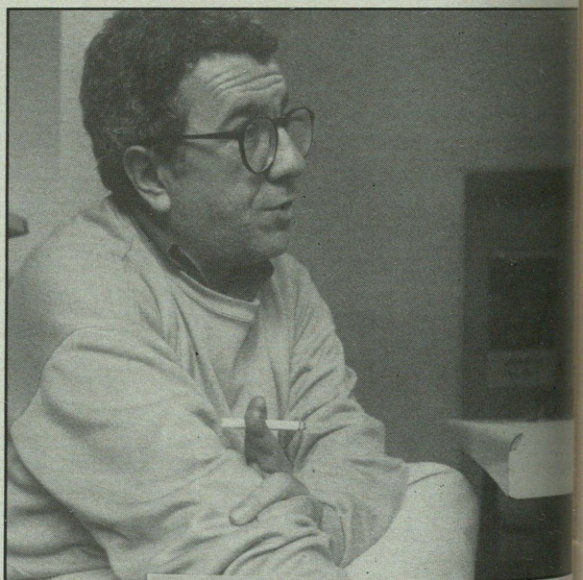
20.200 pezeta

N O N - Z E R

6. Politika kronika. IÑAKI ZUBIONDO.
 8. Euskal apaizgoa kezkatu agertu da etorkizunaren aurrean. Elizbarruti bakarren alde. RITXI LIZARTZA.
 10. Politika ttantaka.
 12. Nazioarteko kronika. LUKAS MARTINEZ.
 14. Inbasio berrien aurrean, EKk hegoaldeko atak ixten ditu. XABIER LETONA.
 20. Nazioartea ttantaka.
 22. Euskal Herrian garatuz doa piskanaka agroturismoa. Oporretan baserrira. AMAGOIA IBAN.
 26. 100 urte bete dira Gerard Philipsek bonbila sortu zuenetik. Ideia disdiratsueen sinboloa. MYRIAM GARTZIA.
 30. Aginagako angula zale batzuek azaroan merkaturatuko dituzte. Laborategiko angulak. AMAGOIA IBAN.
 34. Pepe Rei: «Pertsona gutxi dabilta ustelkerian, baina beti jende bera izaten da». MYRIAM GARTZIA.
 40. Kultur kronika. JOSU LANDA.
 42. Olatz Beobide, Ane Gabarain eta Idoia Sagarzazuk burutu dute muntaia.
- Emakumeen intimitatea zelatatzen du «In Fraganti» antzezlanak. JOXI GOIKOETXEA.
46. Aurtengoa XXII edizioa izango da.
- Europako sarituak bakarrik Tolosako abesbatz Lehiaketan. JOXEMI SAIJAR.
50. Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.
 52. Kultura ttantaka.
 54. Astegiroa.
 63. TXT.
 66. 'Cordcuera' Legeari buruzkoak. IÑAKI CASTRO.

NAZIOARTEA: Munduko Bigarren Gerra ostean Europa ezagutu duen hazkunde industrialak eskulan ugari behar izan zuen. Europaren hegoaldeko estatuetatik eta Afrikako iparraldetik bat bat etorri zitzaion behar zuena. Gaur egun, ordea, Berlineko Harresiaren erorketarekin, hegoaldeko atak ixtea ekialde eta iparraldekoak zabaltzea erabaki du. Ekialdetik jadanik ehundak mila hurbildu badira mendebaldera, eta etorkizunean milioiak izango bide dira./ **14**

PEPE REI: Euskal Herrian ikerketa kazetaritzan bakarrenetarikoa dugu Pepe Rei. «Egin-eko ikerketa taldean dabil honek «Interviu» edota «La Voz de Euskadi» aldizkarietatik igarotzen da. Lanbidean daramatzan 24 urteak eskola ona dira. Txanponjaleak, narkotrafikoa eta Segurtasun Indarrak, Ertzaintza abar luze batek bere lanen zerrenda osatzen dute. Euskal Herri gizartearen azterkari bilakatu da gizon hau./ **34**

AGROTURISMOA: Turismo mota erakargarria bihurtu da azken urteotan agroturismoa. Orain bi urte ezarria Hego Euskal Herrian, Hogei urteko esperientzia dute jadanik Iparraldeko baseritarrek. Adin, leku eta lanbide desberdinetako bezeroek eskatzen dituzte baseri hauen zerbitzuak, eta nekazaritza eta turismoaren arteko muga mugitzen dira nekazari hauek./22

MUSIKA: Aurtan ere, udazkeneko bezala, Europako eta munduko abesbatz onenen eskutik euskal kantak entzuteko aukera ederra datorkigu Tolosako Nazioarte Abesbatz Lehiaketan. Aurtengoa XXIII edizioa izango da eta Europako sarituek soilik hartuko dute parte. Nahiz eta datozen urteetakoak edizio garrantzitsuagoak izan, aurtengoa ere goi mailako lehiaketa bezala iragarri dute./46

ANGULAK: Aginagako Angulas Aguinaga S.A. enpresa produktu berri bat kaleratzear dago: «surimi» izeneko arrain baten haragiarekin eginiko 'angulak'. Lau urte luzez proiektu hau lantzen jardun ondoren, Iruran kokatuko da produktuaren ekoizpenerako beharrezkoa den pabilioia. Mota honetako bakarra munduan. Japoniarren laguntza ere izan dute prestaketa lanak burutzeko. Bitartean, beste angulazaleak merkatal emaitzen zain daude. Izan ere, 'angula' berri hau benetazkoa baino merkeagoa izango da./30

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Josu Landa, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubeda, Aitziber Yarza.

Bilbon: Joseba Azpeitia, Jose Mari Egaña, Myriam Garcia, Xabier Letona, Ermiñe Madariaga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Jon Olaizola, Xabier Zabaleta.

Iruñean: Iñaki Camino.

Iparraldean: Izabel Etxeberria.

Kolaboratzaileak: Mikel Antza, Xabier Alegria, Edorta Arana, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Gorka Arrese, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Jean Louis Davant, Enbido, Elhuyar, Xarlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Fernan Gofi, Andres Gostin, Jimu Iturralde, Juan Jose Lapitz, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Bego Montorio, Imanol Murua, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Bota Punttuba, R. M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegi, Iñaki Uriá, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Infografia: Beñat Azurmendi, Iñaki Martiarena.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Ramuntxo Sagarzazu.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: 80-1963.

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabilioak. 20160 Lasarte-Oria. 114 Postakutxa Bilbo

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63.

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

Xakean aritzearen sekretuak

INOR gutxi poztu du, Autobideari dagokionez, A-4aren porrotak. Gipuzkoako Batzar Nagusiek jatorrizko trazaketa berretsiko dute ahobatez, baina Joseba Egibarrek esan bezala, «39-Oeko bozkeketa horrek ez du Gipuzkoako gizarte errealtatea islatuko». PSEk bukatutzat jo nahi izan ditu eztabaida eta duda-mudak, baina aldi berean «A-2aren perfektziona-mendu teknikorako» prest agertu da, emendakin ofizial baten bidez. Atzekalde erabat politikoa daukan proposamen «teknikoa», nabari denez. HBk erreferenduma eskatu du, Egibarren egiarekin bat eginda. Obrak burutu behar dituzten enpresariak ere, pentsa liteke ez direla lehen baino lasaiago egongo.

Azken saio honek porrot eginda ere, aspalditik blokeatutako arazoak

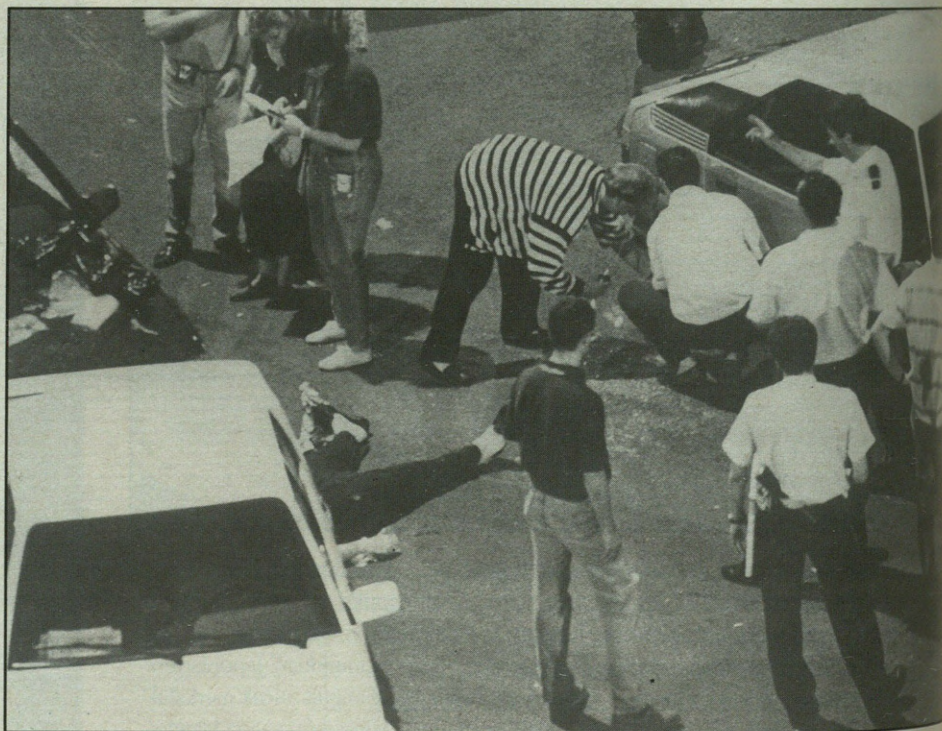
konponbidean jartzeko mekanismoa aurreikusi ahal izan da. HB eta EAJk frogatu dute, behin behinekoz, litekeena dela gatazka bat garaipenaren dialektikatik kanpo bideratzen. Etekin beti bilatuko zaio akordioari, baina garaile/garaitu eskemara makurtu gabe. HBk etekin nabaria eskuratu du saio ustel honetatik: Ajuria Eneako itunaren hesi estuak puskatzen hasi ahal izatea. Baita EAJk berea ere: 17 bileratan zehar, ezker abertzalekoekiko solaskide baliagarria bihurtzea.

So egile politikoentzat une gozoa da hau, hainbeste soka mutur lotzeko daude eta. Diagnostiko zaila eta, beraz, erakargarria. Bloke Demokratikoaren etorkizuna, hasteko. EEren hausturak ekar dezakeen indar truke aldaketa ere airean dago. Indepen-

dentziaren aldeko oihuak zertan konkretua erakarriko ote duen. Ez azkenik, negozioazioaren auzia, indar handienez joka ari den gatazka. («Egin»ek kaleratutako ETaren aginduen berehalako aukeraren aztamarik utzi ten ez badu ere).

EGOERA berriaren adierazgarritasun gertatu da Euskariak estatu gabeko nazioei buruz antolatutako simposiuma. Guk baino urrats ausartagoak eman dituztenen esperientziez gaur (Lituania, Ukraina, Eslovenia, Kroazia...), Gernikako ekitaldia izpiratzen berria izan daitekeenaren ispi-lua izaten. EA eta HBk puntako indar guttiak eraman zituzten Juntetxera, eta EAJk zenbait zinegotziri joateko 'baita mena' eman zien. Begibistako da EA bilgune bezala Euskariaren aldeko

Etxeberrria parkeko zelatari («Turko» hil zutenekoa) itzala luzatzen ari zaio. Mendinueta komandokideak «Egunkaria»-ra igorritako gutuna argigarria eta ikaratzekoa zen. «Jendeak eskuak altxata ikusi ninduelako nago ni bizirik», zioen «Manu»-k. ETakideek horrelako argibideak zein gutxitan erabiltzen dituzten ikusita, aintzat hartzekoa da Alcalatik bidalitako lekukotasuna. (Argazkia: Jose Simal)

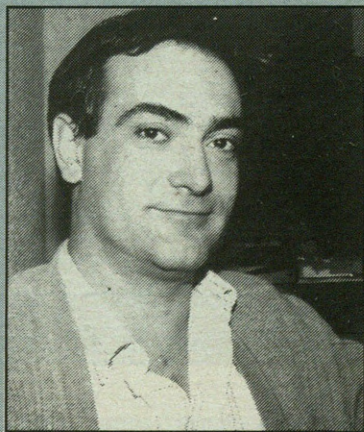

1991ko bi gertakari gogoeta gai

ZER esan ugari ematen du oraino Iparraldeko 91ko Aberri Egunak. Egia da aurtengo gertakari politiko garrantzitsuenetarik bat izan dela, zeren lehen aldikotz bi leku desberdinetan egin bait zen; ez oinarritzko kriterio ideologiko batzuegatik, baina bai bi komite antolatzaleek egun berezi honen erran nahiaz eta mezuaz zuten ikusmolde desberdinengatik. Alderdi politikoei behar ote dute antolatu?

EMAk argi eta garbi erran du, urte guztion lan politiko bat eramaten duten alderdiak edo mugimenduak antolatzaile zuzenak izan behar direla, eta egia bada abertzaleen arteko batasuna beharrezkoa dela, urte guztikoa izan behar dela eta ez egun batekoa.

BERRIKITAN Oldartzen taldeak atera duen komunikatuan EMA atakutzen du berriz ere gezurra sakatuz. Bi aldiz, erraten duelarik EMak bere gidaritza beste taldeei inposatu nahi diela eta ez duelarik aitortzen zenbat abertzale etorri zen Hegoaldetik, Arbonako Aberri Egunerat. Ez dezagun ahantz EMA sortzeko arrazoin nagusia abertzaleen batasuna egitea zela, ezkerreko abertzaleena, eta beti talde horren helburua da kontuan harturik Iparraldeko errealtatea eta arazoak. EMak bide horri jarraitzen dio.

JAKES SARRAILET

ARAZO larria bihurtu da azken urte hauetan turisma etxegintza Iparraldean, eta euskaldunak oso kezkatuak dira haren ondorioetatik alor guztietan. Bat baizik ez dut aipatuko: prezioen goititzea. Lurrarena laborientzat, etxebizitzena etxe bat bilatzen dutenentzat, lurrarena berriz Iparraldean kokatu nahi luketen lantegientzat eta abar luze bat. EMak aspalditik salatzen du egoera hau, eta salatzeaz gain lanari lotu da; liburuxka bat ateratuz turisma etxegintza politikaren arriskuak agertzeko, baina ere ekintzara pasatuz Basusarrin egin duen bezala. Ekintza honen helburua zen politikoki eta fermuki erraitea orain aski dela eta abertzaleak deliberatuak direla, gostarik gosta politika basati horren gelditzea.

Ondoko asteetan beste ekintza baten antolatuak izanen dira bai Basusarrin bai beste leku batzuetan. Iparraldeko euskaldunen kontzientzia hartzeak eskatzen du pasatzea ulertzen eta onartzen dituzten bide batzuetatik. Jendea bortxatuz deusetara ez da heltzen.

apostu garbia egin duela, eta horretan bat egiten du HBrekin.

Sabai solemne beraren azpian, Carlos Garaikoetxeak eta Julen Madariagak kazetarien galderak erantzuten zituzten, udaletxeetan arerio porrokatuak izaten direnak ilada berarean pilatzen ziren, sinadurarako txanda zain. Parlamentari profesionalen elegantzia, itxura zarpailtsuagoei nahasita. Urteetan lan isila egin eta gero, Euskaria kolektiboak funtsezko papera bete dezake gerora ere, sektore desberdinetako xake mugimenduak elkartzeari begira.

Aldibereko xake partida gehien jokatzeko ahalmena jeltxideek frogatu dute, baina kontrarioak fin ari dira, eskarmentuak ere irakaspena badirenez ●

XAKEAREN jokuan, azken aldian, norbere maisutasuna frogatu nahian dabilta politiko guztiak. Autobidea Leitzarana iritsi aurretik 12 hilabete pasatuko badira, teknikoek dioten bezala, bistan da partidak luze joko duela, aurreko 12 asteetako intentsitateaz ez bada ere. Auzia ez dago askok esan bezain erabakia. Gauza bera ETArekiko negoziazioaren alorrean. Zer esanik ez, autodeterminazio eta independentziaren. Aldibereko xake partida gehien jokatzeko ahalmena jeltxideek frogatu dute, nola ez, baina kontrarioak fin ari dira, eskarmentuak ere irakaspena diren heinean. Hamaika abildade ezkutu deskubritzeaz ditugu 1992 urtea amaitu aurretik.

Iñaki Zubiondo

Euskal apaizgoa kezkatu agertu da etorkizunaren aurrean

Elizbarruti bakarraren alde

Azken egunotan, oihartzun handia jaso du Hego Euskal Herriko lau gotzaiek Aita Santuari egin berri dioten eskaerak. Hain zuzen ere, 1978an Apezpiku Konferentziak Euskal Elizbarruti bakarra onartzen zuen erabakia bete dezan. Iruñea hiriburu izango duen elizbarruti berria ezezik, irakurketa politikoa bilatu dutenak eta euskal gotzaitegiaren berregituraketa ere hari beraren muturrak dira.

BOST urtetan behin mundu osoko gotzaiek Erromara egin beharreko bisitaldia ez da inoiz izan aurretik bezain sonatua Hego Euskal Herriko lau gotzai —Larrea Bilbokoa, Setien Donostiakoa, Larrauri Gasteizkoa eta Cirarda Iruñekoa— titularrentzat.

1978ko azaroan Espainiako Apezpiku Konferentziak Iruñeko Eliz Barrutia birmoldatzeko proiektua (Donostian Argaia elizburu zegoen garai hartan «Vasconavarra» izena jaso zuen eta Iruñea buru izateko aukeratua izan zen) onartu zuela eta orain artean aurreapausorik eman ez izanak bultzatu ditu gure euskal elizaren buruak Aita San-

tuari eskaera hori egitera.

1950 urtean, Euskal Elizbarrutia zenaren banaketa eragin zuen Francok. Egoera berri hartan, Bilbo eta Gasteiz Burgosko Elizbarrutira pasatu ziren, Donostiak Iruñekoarekin bat egin zuen —Jaca ere barne— eta Tuterakoa Zaragozakoarekin elkartu zuten.

Hala eta guztiz ere —eta hau da Euskal Elizbarrutia- ren alde dauden gotzai eta apaizen arrazoi sendoenatariko bat—, 1970ez geroztik, Hego Euskal Herriko lau apezpikutegiak jo eta ke ari dira elkarlanean, Baionarekin ere harremanak estutzen ari diren bitartean, Gotzaitegi arteko Idazkaritza eratu eta Ebanjelioaren Pas-

Juan Mari Uriartek, Zamorara bidalia izatearen aurkako erreakzioa gogor salatu du. (Argazkia: Jose Simal)

toral aurrera eramaten ari dira. Izan ere, Aita Santuari, dituzten arrazoiak azaltzeko, «Gotzai eta Pastoralen

Idazkaritzaren arteko elkar- topaketa» izeneko txostena igorri zioten, lankideen horren frogagarri.

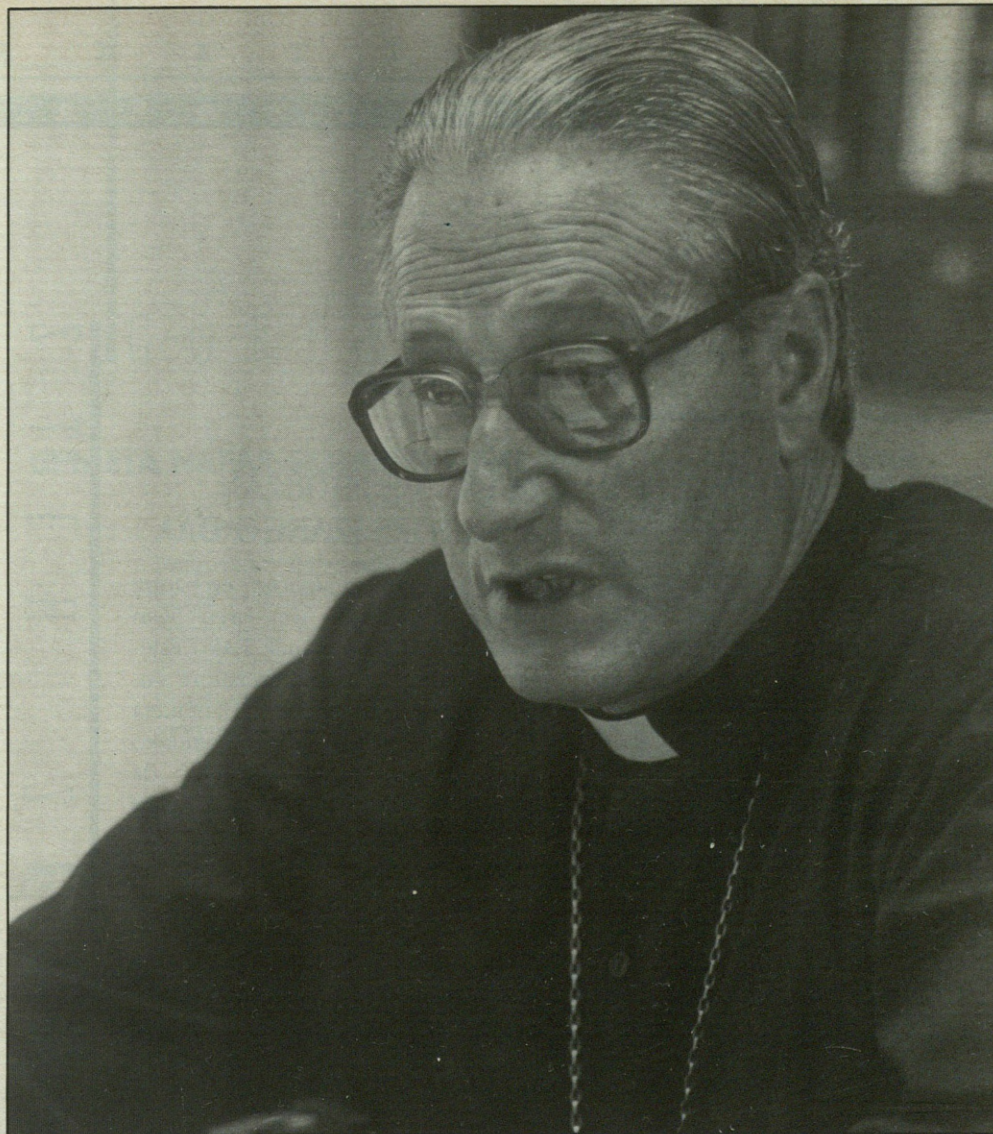
Arrazoi politikorik ez

Erromatik bueltan, Setienek —urriaren 28an hemeretzi urte bete zituen Pablo VIak gotzai izendatu zuenetik— lau gotzaien izenean egin-dako adierazpenek eztabai-da bizia sortu zuten. Bai iri-tzi batekoek bai bestekoek arazo politiko bihurtu zu-ten. Horixe zen, hain zuzen ere, Gipuzkoako elizaren zuzendariak saihestu nahi zuena, proposatutako bata-sun honek herrialdeen ar-teko antzekotasunak eta behar pastoralak bultzatuta gauzatu behar bait zuen.

Ezin ukatu, ordea, euskal gotzaiak orain arteko lanki-detza bermatuko duen etor-kizunerako estrategia pas-toral baten bila dabilzanik. Arrazoiak Bilbo, Gasteiz eta Iruñeko gotzaiak urtebete-ko epean 75 urte betetzea-gatik jubilatuta beharrak eta Jose Mari Setienek osasun fisiko kaskarrak (jubilatze-ko hamabi urteren faltan dago oraindik) eragingo duten euskal elizaren bu-ruen aldaketa da.

Honekin batera, uztailen Juan Mari Uriarte —Bilboko laguntzaile— Zamorako Apezpikutegiaren ardura-dun izendatu zuen Mario Tagliaferri Aita Santuaren Nuntzioak eta azaroaren 26an jasoko du kargu berria. Izendapen honek Euskal Elizbarrutiaren berregitura-ketarekin zerikusi zuzena ez duen arren, apezpiku esti-matu honen arazoa testuin-guru zabalago batean azter-tu behar da.

Euskal apaizen kolekti-boaren baitan nabaria da kezka eta beldurra; alde ba-tetik, argitu gabe geratu da Uriartek Erroman «monitum» edo abisua jasotzearen arrazoiak; eta, modu berean,

Jose Mari Setienek adierazpenek biztu dute sua. (Argazkia: Carlos Villagran)

hainbeste urtetan laguntzai-le izanda gero, aspaldidanik galdua zuen kolektibo ho-rrek fruniztarra inoiz Bilbo-ko gotzai nagusi ikusteko esperantza, Larrea jubila-

horretan, Sukia zaldibiarra bera egon liteke Nuntzioa-ren aholkulari, egungo eli-zan gero eta indartsuago sendotzen ari den joera atzerakoi —Opus Dei eta

gatik— eta polemikoenak izan diren euskal gotzaiak baztertzeko lehen urratsa.

Egungo lankidetzaren bi-dea jarraitu ahal izateko, de-rrigorrezkoa zaie Euskal Elizaren arduradunei Eliz-barruti bakarra eratzea, go-tzai berrien izendapenak zehaztuak gelditu aurretik, gizarteari erantzuna emate-ko behar batzu ezar daite-zen: euskaldunak izatea, hemengo egoeraren berri izatea, Euskal Herriko kris-tauen bidea adierazteko gai izatea eta elkarlanean ari-tzea.

■ Egungo elizburuak jubilatzerakoan, epe laburrera, lau herrialdeetarako izendatuko dituzten gotzaiak dira kezka nagusia ●

tzear eta gaisotasunak jota badago ere.

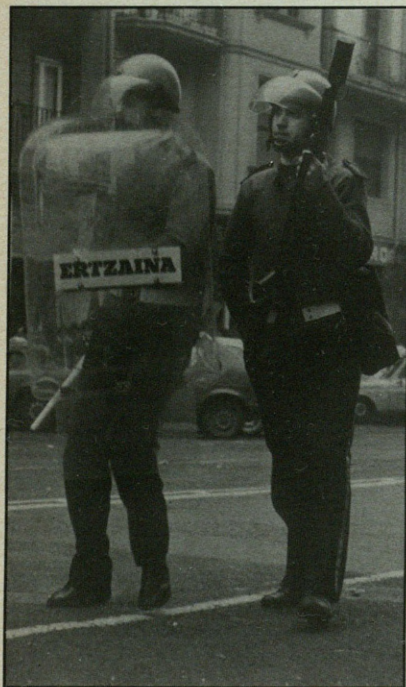
Susmo txar horren ara-bera, beraz, Juan Mari Uriarte bezalako gotzai «aurrerakoi, euskaltzale eta abertzalearen» baztertze

«Comunion de Liberación» adibidez— hedatuaren le-kuko.

Hau litzateke beraz, epe motzera Estatuko apezpiku konprometitu, politizatu —Euskal Herriaren egoera-

Ritxi Lizartza

E Z P A L A K

■ ERTZAINTZAK ZORTZIGARREN HEDAPENA BURUTUKO DU ARABAN

DATORREN hilean Ertzaintzak bere 8. hedapena burutuko du Araban. Hedapen hau datorren azaroaren 4ean amaituko da Biasteriko azpikomisaldegiaren zabaltzearekin. Joan den apirilean Jose Luis Corcuera eta Juan Mari Atutxak Madrilen lortutako akordioaren ondorioa da. Zortzigarren hedapena, 1995erako aurreikusita zegoen, baina aipatu akordioarekin aurtengo bukaerarako aurreratu zen, eta bere ondorioz Arabako 40 udalerri eta Bizkaiko 10ek Ertzaintzaren hedapena ezagutuko dute. 166 ertzainek 2.098 kilometro karratu izango dute euren menpe, Arabako lurraldearen %62 eta 28.378 biztanle.

■ ESTEBE PETRIZAN SENATORE IZANGO DA

GAUZAK gehiegi aldatzen ez badira behintzat, datorren azaroaren 5ean Nafarroako Parlamentuak EAko Estebete Petrizan Nafarroako senatore autonomiko izendatuko du. Hautaketa PSN-PSOE eta EAren artean egindako hitzarmenaren ondorioz aterako da aurrera. Horren truke EAk PSN-PSOEri emango dizkio bere hiru botoak, eta bigarren bozketan Carlos Arze sozialista atera ahal izango da Kontu Ganbarako buru. Kontu Ganbararako UPNren hautagaia Javier Gomara izango da. HBk oraindik ez du erabaki nor aurkeztuko duen. Azken erakunde honek bai erabaki duena, senatorerako hautagairik aurkeztuko ez duela da.

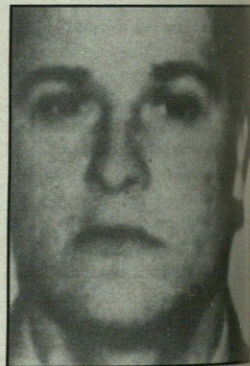
■ AUÑAMENDIKOEK EZ DUTE DONOSTIAKO EGOITZA UTZIKO

AURRERA jarraitzen du EEren barne gatazkak, eta iragan asteko kapituluan Donostiako egoitza eta EEko gipuzkoarrek aste honetan bertan burutu beharreko kongresua izan ditugu ikusgai. Egoitzari dagokionean Gipuzkoako EEk iragarri du jada egoitzak bere eskuetan jarraituko duela, «Gipuzkoan herrialde batzordea, lurralde honetan zilegi den erakunde bakarra da eta». Halaber, EEko zuzendaritzak baimenik gabe utzi du Añamendikoe hilaren 30erako deitu zuten lurralde kongresua. Patxi Baztarrika Gipuzkoako EEko (Añamendi) Idazkari Nagusiaren erantzuna, ordea, militantziaren herenak eskatuz gero, estatutuen aginduz lurralde zuzendaritza kongresua deitzera behartuta dagoela izan zen.

«Bada latinez esaldi bat esaten duena 'esandakoa esanda dago' eta kitto».

Juan Cruz Alli.
Egin, 91-X-22.

«Ertzaina nork bil zuen? Atxilotu ondoren argi eta garbi esan nuen, eta orain garbi esaten dut, galdetu Turkoren biltzaileei».

Jesus Mari Mendinueta.
Egunkaria, 91-X-23.

«Ardanzak, autobidearen ibilbide ofizialaren aldetik EAJ, PSE eta PPren artean erabaki zela esaten duen zital baten modura, gezurra dio».

Gregorio Ordoñez.
El Diario Vasco, 91-X-22.

G O R D E T Z E K O A K

UPN ETA NAFAR GOBERNUA BAT DATOZELA DIO GURREAK

ALLIREN gobernu eta UPN alderdia elkar kritikatzeko ari izan dira egunotan, Nafarroako gobernabilitatearen izenean. Allik azkenean aitortu zuen bere hitzak ez direla erraz ulertzekoak batzuetan, eta trukean, PSOEek ez diola Alliri autoritaterik kenduko erantzun zuen Gurreak. UPNko idazkari nagusiaren arabera, Exekutibak analisi orokorra egin du, eta euren ustez PSOErekin dituzten eragozpenak Alliren hitzak ondo ulertu ez dituztelako eta HBk erre-gionalistok apoiatzen dituztelako da.

K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

XABIER GARMENDIA

Ez da txantxetakoa Jaurilaritzan Atxarteko harrobia dela eta, Nekazaritza saila eta Ingurugiro sailaren artean azkenengo egunetan sortu den iskanbila. Harrobiak EAJ eta EEren arteko lehen enfrontamendua ekarri dio gobernu berriari. Ingurugiro sailak datorren astelehena jarri du epe moduan, ingurugiroarekiko eraginari buruzko txostena egin arte, harrobiak bere lanari utz diezaien. Nekazaritza aldetik erabakia inposiziotzat jo dute eta oso kritika gogorrak egin zaizkio Ingurugiroari. Horrez gain, «*aurretik egin-dako lan guztia kontutan hartzen ez due-lako*», arduragabekeriak salatu du saila ●

J.M. GOIKOETXEA

Goikoetxeak daraman nekazaritza sailak oso modu gogorrean erantzun dio Garmendiaren sailari. Luis Javier Telleria Esparru Naturalaren Ordenakuntza eta Ikerketarako zuzendariak haserre bizian erantzun die Ingurugirokoei. «*Ea bebingoz noiz ohar-tzen diren parke natural bat ezin daite-keela inposaketaz egin, eta alde guztien arteko kontsentsua bilatu behar dela*». Nekazaritzaren esanetan Urdaibaiko gestioa «*eurek*» daramate eta geldidago duela urtebetetik hona. «*Horrekin deprimetuta daude antza, eta orduan inork deitu ez dien lekura sartzea erabaki dute*», dio Telleriak ●

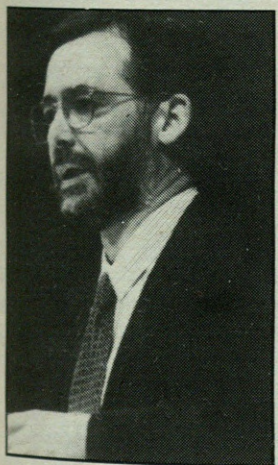

«Izpiritu Saindua ez dator bat batean bakea eskaintzen, beraz urratsak eman behar dira».

Iñaki Txueka.
El Correo Español, 91-X-22.

«HBk ez du instituzioetara joatea baino beste aukerarik».

Xabier Arzalluz.
TVE, 91-X-21.

«Abertzale batek ere ezin diezaioke uko egin euskal estatu independenteari».

Joseba Azkarraga.
Deia, 91-X-24.

Madrileko bakea, luzerako bidaia

ARABIA zein isrealiarrek prest dituzte dagoeneko euren arma guztiak. Kasu honetan, garrantzitsuenak mihia eta delegazio bakoitzak besopean eramango duen Bakerren 'garantia' zerrenda izango dira.

Palestinarrak, Konferentziako alderik ahulena, ez zuten denbora galdu joan den astean, eta arabiarrek israeliarren aurrean fronte amankomunean aurkeztea lortu zuten. Egipto, Libano, Siria eta Jordaniar-palestinarrak ordezkaritza bateratua. 'Etsai orain, adiskide gero' ezaugarripean batzen den talde ahula. Hitzek gutxienez bat datoz guztiek palestinarren herri eskubideei dago-

kienean ez dutela amore emango. Alabaina, Golkoko gerra ez zen alferrik iragan eta Israelen burugogorkeriak gauzak estutzen baditu, bakoitzak bere burua salbatzeko joera nagusituko dela susma liteke.

BATIK bat Siriaren aldetik, Israelen Golaneko lurraldeen arazoa konponduz gero, PAERI «hor konpon Marianon» esan bait diezaioke. Ez litzateke lehen aldia izango. Egiptok, bere aldetik ez du galtzeko gehiegirik, eta bai aldiz irabazteko asko. Camp Davideko akordioengatik Arabiar herriaren aurrean behin beti-

ko eskuak garbitu batetik, eta bestetik EEBO eta arabiar monarkien aldetik ahalik eta laguntza gehien jaso ahal izatea.

Libanok Siriaren aginduari jarraituko dio, eta bere eskakizun garrantzitsuenak Israel Libanoko hegoaldeko lurraldeetatik ateratzea izango da. Jordania, bestalde, palestinaren arazoa gainetik kentzeko irrikitan dago. Batetik palestinarrak euren estatua izan arte, zenbaitzuren begietan Jordania izan daitekeelako palestinaren estatua. Eta bestetik, palestinaren populazio mordoska bere lurraldeetatik aterako litzatekeelako.

Arazo eta etsai guzti horiei egin

Iasir Arafati ezinbestekoa zitzaion Konferentziari eustea, eta Bakerrek ederto asko zekien hori.

beharko die aurre Israelek, eta Bake-
rren eskutik garantia ugari jaso badu
ere, ez du erabateko segurtasunez
ikusten Konferentziatik atera lite-
keena. Horren adierazle, Yitzhak
Shamir Israeleko lehen ministroa bera
izango dela israeliar ordezkariaren
buru. Ikustekoa izango da eskuema-
tean zer gertatuko den, siriarrek, esa-
terako, iragarrita bait dute ez dutela
israeliarren eskurik estutuko.

Shamirrek judu 'gogorrenak' dara-
matza berarekin, eta emaitzak era ba-
tekoak edo bestelakoak badira ere,
bere herriaren aurrean gutxienez on-
do geratzen da. Jokaldia ondo ate-
ratzen bazaio, garaipen bat izango
delako, eta txarto ateraz gero beti
esan ahal izango duelako 'gogorre-
nak' ere han zeudela.

**— Golkoko gerra ez zen
alferrik iragan eta Israelen
burugogorkeriak gauzak
estutzen baditu, bakoitza
bere burua salbatzen saia
liteke ●**

GARANTIEN burruka aurreikus-
ten da bake ahalegin honetan. Bake-
rrek bost urtetako epea eman omen
die palestinarrei beren estatu inde-
pendientea eduki ahal izateko. Bitar-
tean autonomiaren bidea jorratuko
lukete. Israeliarrei, ordea, aldrebe-
sena. EEBBentzat, lehenengoz behin-
tzat, alde biak mahai baten inguruan
esertzea nahikoa bazen, lortu egin
dute, zalantza barik. Baina benetan
bake bidea izatea espero bazuten,
Bakerrek zerbait gehiago atera
beharko du bere besopetik.

Urak batera edo bestera egiten ba-
du, hala ere, ez da Madrilen izango.
Hori arabiarrek, Madriletik urrun, Is-
raelekin izango dituzten binakako
negoziaketetan argituko da.

Xabier Letona

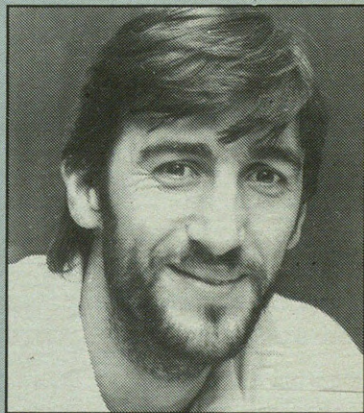
Bakea, baina zein bake?

ZER ari James Bakerrek Madrileko Konferentziaz, *«Ekialde Hurbilaz ari gara, askatu gabeko korapilo zositako lurralde ba-
tetaz»*, hala ere Estatu idazkaria baikor agertu zen negoziazioak
aztertzerakoan.

1984tik lehen aldiz elkartuko dira mahai baten inguruan etsai amo-
ratuak eta bakeaz hitzegiteko gainera: 'Bakea lurren truke' diote batzuk,
'bakea bakearen truke' besteei.

ISRAELEK Lurralde Okupa-
tuetako ur gehiena, energia itu-
rriak eta baliapide guztiak kon-
trolpean ditu, guzti horiek pales-
tinarren eskuetan uztea ezinbes-
tekoa izango da (lurra bera bezain
garrantzizkoa) benetako autogo-
bernua eskuratu ahal izan deza-
ten.

Munduan izandako aldaketa
sakonen eta Golkoko Gerraren
ondorio da Bake Konferentzia
hau. Orain arteko gatazka eta ara-
zoak, munduan izan diren bi indar
nagusien arteko enfrontamen-
duaren barnean bideratu edo de-
segin dira, orain berriz 'Ordena Berriaren' aroan gaude eta sasoi berri
horren lehen pausoa Golkoko Gerra izan da (*«Kuwait eta Lurralde
Okupatuak parez pare jarri behar ditugu negoziazio mahai batean»*
zioen erotzat hartu zuten batek. NBek lehenbizikoaz hartutako eraba-
kia (1990eko azaroan) epea amaitu eta bi egunetara bete arazi zuen,
azaroan baina 23 lehenago (1967an) 242 erabaki famatua onartu zen,
oraindik ez da bete.

JUANJO SAN MIGUEL
Euskadi Irratiko kazetaria

BAKEAZ ari gara, bakeaz ari gara, baina orain dela urtebete izen-
petutako bakearen ondoren Saddam Husseinek agintean darrai, Kuwai-
ten Al-Sabah familiaren diktadura aldatu beharrean gogortu egin da.
Kuwaiteko palestinarrek, Irak eta Turkiako kurdiarrak lehen baino
egoera larriagoan daude, eta Iraken gerra amaitu zenetik 140.000 haur
hil dira gerraren eraginen ondorioz.

Espero dezagun Madrileko bakea hau baino arinagoa izatea betiko
galtzaileentzat.

EUROPAKO INMIGRAZIOA

Gero eta gertuago dago Europako Komunitatearen batasun politikoa. 1993ko urtarrilaren 1etik aurrera Europako Komunitateko biztanleak euren kasa mugitu ahal izango dira EKko edozein estatutan zehar. Mugak 'desagertu' egingo omen dira, bai edonora mugitzeko, bai lan merkatuari dagokionean ere. Ate zabaltze hau, hala ere, ate ixtea izango da biztanle askorentzat, eta batik bat Hegotik lan bila hurbiltzen diren guztientzat.

Inbasio berrien aurrean E

EUROPAKO Komunitatea beldur da hamarkada honetan zehar 'inbasio barbaro' berriek suposa ditzaketenarekin. Hegoaldek izan duen inmigrazio fluxua gutxitzeko arrazoirik ez dago. Aldrebes bai ordea, handitzeko, inmigrazioaren jatorrizko herriek ez bait dute hazkunde ekonomiko apartekorik izan eta, orohar, munduko botere ekonomikoek gero eta zulo sakonagoa daramatzatelako.

EKK bi inmigrazio iturri izan ditu funtsean; bata barne mailakoa edota Europako hegoaldeko abiatutako

langileena (portugaldarrak, espainiarrak, jugoslaviarrak...), eta bestea Europatik kanpokoa, batik bat Afrikako iparraldetik eta Turkiatik.

Baina 'ekialdeko iraultzak' haize berriak ekarri dizkio Europako inmigratioari. Dagoeneko ehundaka mila pertsona kokatu dira

EKKo estatu desberdinetan —Alemanian batez ere— eta etorkizunerako espentziaren uholdea ere ez da txantxetako. Oraino zenbakirik oso arriskutsuak badira ere, 2tik 10 milioira pertsona sartu liteke EKn datozen urteetan.

EK aspalditik ari da prestatzen inbasio honi aurre

■ EKren joera Afrika, Latinoamerika eta Asiako fluxuak moztea, eta Europako ekialde eta iparraldeko ateak gehiago zabaltzea izango da ●

hegoaldeko ateak ixten ditu

egiteko, eta horretarako bere hegoaldeko ateak ondo itxi behar ditu. Gaiaren garrantziaz jabetzeko, kontutan hartu behar da abenduaren 9 eta 10ean Maastrichen (Holanda) burutuko den gailur komunitarioan inmigrazioarena izango dela hirugarren gairik garrantzitsuenak.

1985ean eta 1990ean Benelux-eko hiru estatuak, Alemaniak eta Frantziak, eta orainsu Italiak, Schengen-eko akordioak sinatu zituzten inmigra-

zio-politikaren norabidea zehazteko. Maastrichen Schengen-eko erizpideak zehaztu eta gogortuko dira zalantza barik, hori baita azken urteotako EKren joera: Afrika, Latinoamerika eta Asiako fluxuak moztea eta ateak gehiago zabaltzea Europako ekialde eta iparraldeari.

Fluxu guzti hauek kontrolatzeko aurreikusten den moduetariko bat migrazio politika Komunitateko atzerri politikatik zuzentzea izango da. Neurri honen atzean bi helburu gordetzen dira: lehena, ekialde, Medi-

terrario eta Hirugarren Munduko herrialdeekiko elkarlanerako hitzarmenetan emigrazio kopuruak zehaztea. Bigarrena herrialde horietatik EKra ilegalki sartzen diren emigranteen beharalako kanporatzea.

Sarritan gertatzen da baita babes politikoaren moztuak inmigrazio ekonomikoa gordetzen dela. EKK kontrola areagotu egingo du beraz. Komunitatearen arabera kontrol honek inmigranteen kopurua gutxituko du baina, aldi berean, inmigrante legalen egoera hobetu egingo omen da. *«Inmigrante legalak beste edozeinek dituen eskubideak izatea gure helburuetariko bat da»*, dio EKK. Baina bada ez bada ere inmigrante hauek hartu dituen lurraldean bakarrik mugitu ahal izango dira beren kasa, eta ez EK osoan, gainontzeko herritarrak bezala.

Europarrak emigranteenak

Historian zehar norbaitek emigratzeko joera izan badu, hori europarra izan da. Azken mendeetan 80 milioi pertsona baino gehiago ateratu da Europatik, Amerika, Australia eta New Zealanderatik. EEBBek poloniar, irlandar eta italiarrak. Eta Argentinara italiar eta espainiarrak (az-

ken hauek bakarrik 8tik 10 milioira biztanle kokatu ziren Latinoamerikan). Hala-ber, kopuru txikiagoetan

EUROPAKO INMIGRAZIOA

Inmigrazioaren soslaia

- Orohar, bertakoa baino populazio gazteagoa da eta jaiotze tasa handiagoa du (askoz handiagoa turkiar eta magrebiarren kasuan, eta apur bat handiagoa italiar, portugaldar eta espainiarrenean).
- Adinaren aldetik, %40 25 urtetik beherakoa da; 0-10 urtetako taldea bereziki handia da.
- 25 urtetik gorakoen artean, %62 gizonetzkoa da eta %38 emakumezkoa. 25 urtetik beherakoen artean, gizonetzkoa eta emakumezkoen kopurua ia berdina da.
- Dentsitate laboral handiko populazioa da. Bertakoen %35k bakarrik egiten badu lan, inmigranteen kopurua %51ra iristen da. Dena den, erlazio hori apurtu egiten da gazteen eremuan, inmigrante gazteak bertako gazteak baino lan iharduera txikiagoa bait du.
- Bigarren belaunaldiko gizonetzko gazte gehienek euren gurasoen kategoria profesionala hartzen dute (langile ez kualifikatuak). Emakumezko gazteek, aldez, zerbitzuen eremuko lanposturen bat hartzen dute.

Atzerriko populazioa Europako Estatuetan

	Atzerriko populazioa	Populazioaren %
Alemania	4.378.942	7.2
Austria	272.300	3.6
Belgika	897.630	9.1
Frantzia	4.485.715	8.2
Erresuma Batua	1.736.000	3.2
Holanda	558.710	3.9
Suedia	390.565	4.7
Suitza	839.671	13.0
1987 datuak dira		

EUROPAKO INMIGRAZIOA

Afrika aldetik etorri eta, azkenean, denetarik igaro behar izaten dute 'demokraziaren' aintzindari den Europan.

ria, Europak Munduko Bigarren gerraren ostean, eta batik bat 60. hamarkadatik aurrera, bizi duen hazkunde ekonomiko izugarriaren ondorioa da. Eskulan ugari

urratsak Espainia, Italia edota Greziarantz zuzentzen dituztenak.

1988an 14 milioi inguru atzerritar zeuden EKko herrialdeetan (324 milioi populazioaren %4,1). Horietatik 5,1 (%39) Komunitateko estaturen batekoak ziren, eta 8,1 milioi beste hirugarren herrialderen batekoa. Kopuru honi gehitu beharko litzaioke ilegalak dauden beste 3 milioi pertsona.

Atzerritarra kontzeptu definitzeko, erresidentzia herrialdearen nazionalitatea ez edukitzearen erizpidea erabiliz gero, Luxemburg da atzerritar gehien duen estatua, bere populazioaren %26 hain zuzen. Ondoren, eta askoz kopuru txikiagoekin Belgika (%8,7), Alemania (%7,7), Frantzia (%6,75) eta Herri Behereak. Erresuma Batua, Grezia...

Ikuspuntu komunitaristatik ordea (hirugarren herrialde batekoak bakarrik dira atzerritarrak), Luxemburg seigarren posturaino atzeratzen da %2,2rekin. Alemania da ordutan Ki-

Azken mendeetan 80 milioi pertsona baino gehiago atera da Europatik Amerika, Australia eta New Zealanderara ●

behar du eta gainera merke lortzen du, bai lehengo kolonietatik (Amerika eta Asia), bai Hirugarren Munduko inguruko herrialdeetatik (Magreba, Turkia eta Ekialde Hurbila). Azken hamarkadetan inmigrazio fluxuak aldatze joera izan du. Europako hegoaldeko estatuak emigrante bidaltzaile izatetik inmigranteak jasotzera iragan dira; hots, gero eta gehiago dira, magrebiarrak batik bat, euren

bada ere, koloniatun estatu europar guztiek bidaltzen zituzten emigranteak beraien kolonietara.

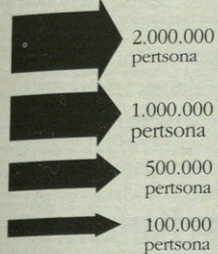
Europara aldiz, ez da sartu 20 milioi atzerritarretik gora, gehientsuenak Amerika, Afrika eta Commonwealth-eko herrialdeetatik.

Bigarren fluxu migrato-

EUROPAR KOMUNITATERA DATOZEN INMIGRANTEEN JATORRIA

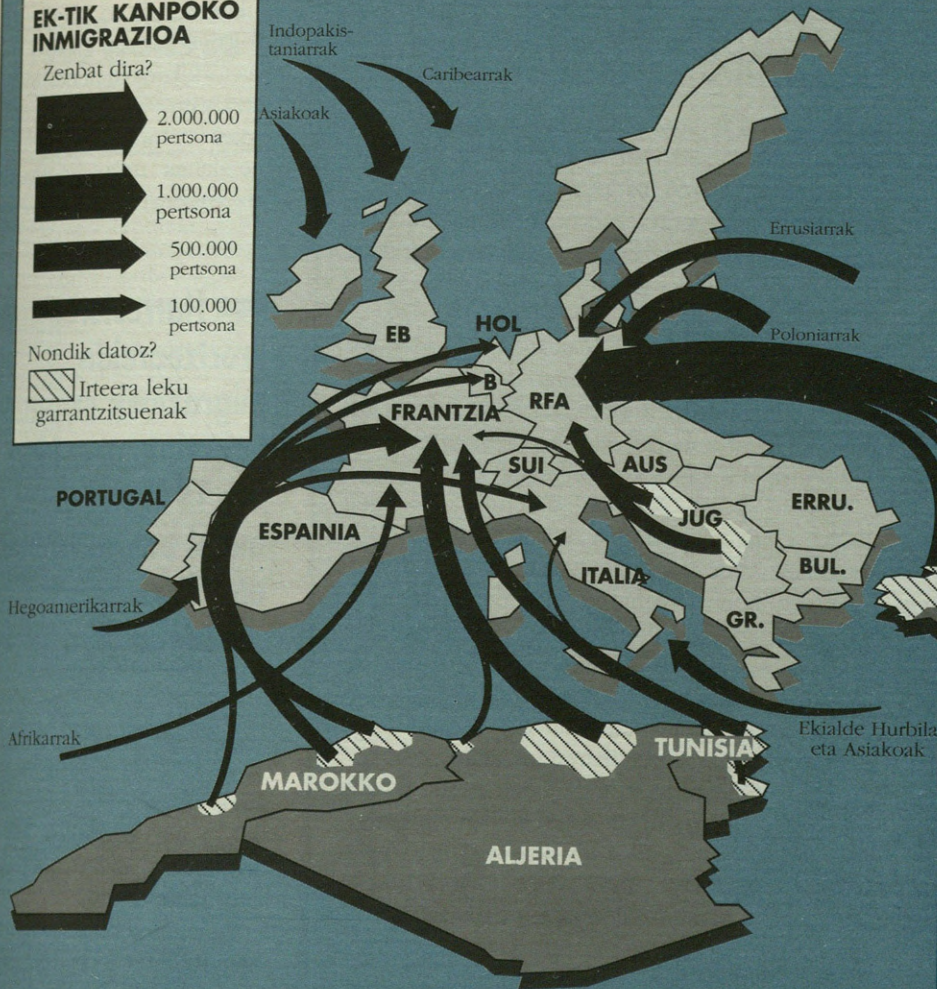
EK-TIK KANPOKO INMIGRAZIOA

Zenbat dira?

Nondik datoz?

▨ Irteera leku garrantzitsuenak

EUROPAKO INMIGRAZIOA

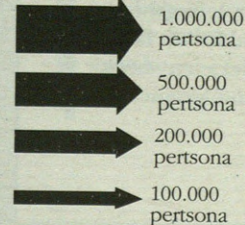
2/3 Europatik hegoaldera dauden herrialdeetatik. Estatu bakoitzak bere inmigrazio jatorriak ditu: Alemaniak Turkia eta Jugoslavia, Frantziak Magreba, eta Eresuma Batuek bere lehengo kolonia guztiak.

1/3 Europako Hegoaldetik. Irlandaren salbuespenarekin, migrazioak Europako Medite- rranioetik datoz.

KOMUNITATE BARNEKO INMIGRAZIOA

Zenbat dira?

Nondik datoz?

▨ Irteera leku garrantzitsuenak

Nekazar populagunaren kopurua EKn:

0 - 10%

10 - 20%

FRANTZIA
RFA
E.B.
HOL
BEL

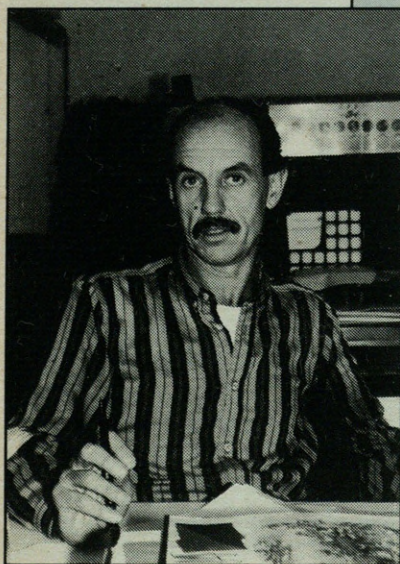
ESPAINIA
ITALIA

20 - 50%
PORTUGAL
GREZIA

%50etik gora
AUSTRIA
SUITZA
IRLANDA

EUROPAKO INMIGRAZIOA

«Tristeena da, Europako talde nagusiek zein modu argian eta lotsagabeen zabaldu eta ixten dizkieten atek inmigranteei».

Europa, mon amour

DIRUDIENEZ Europako Komunitateko 12ak batasunerantz abiatzen dira zuzen. Gorabeherekin, polikiago edo azkarrago, batasuna gertu bide dago.

1992, 1993, mogimendu askatasuna europarrentzat...

Eta puntu garrantzitsu honetan, lehenik eta behin, beharrezkoa da bi kezka garrantzitsu plazaratzea:

1. Komunitatetik kanpoko Europari dagokionez:

Badirudi 'klub' berriaren osaketatik ekialdekoek etekinik aterako dutela, eurak izango bait dira eskulan eta teknikari kualifikatuaren erreserbarik hurbilena, eta bere lan indarra merke saltzeko prest gainera.

2. Europatik kanpoko komunitateak:

Hemen egoera gordinagoa dirudi. Schengen Taldeko 'gogorrek' jartzen dituzte inmigrazio harremanak arautzeko erizpideak.

Mugen kontrol zehatza, bisadoen aplikazioa inmigrante guneak diren hirugarren munduko herrialdeentzat, hartze eta babes arauen aldatzea eta gogortzea. Finean, diplomatikoaren gainetik ihar-duera polizialak agintzen du aipatu taldea eta EEEn inmigrazio politikaren jokaeran.

Zenbait estatutan etorkizunean atek zabalik mantentzeko zirrikitu bat uzten da: «*inmigrazioaren kontrola herrialdearen ekonomiaren beharretara egokituko zaio*». Hots, etorkizunean —iraganean gertatu zen bezala— eskulan ez kualifikatuaren beharra baldin badago inmigrazio eta babes arauak malgutu egingo dira.

Tristeena da Europako talde nagusiek zein modu argian eta lotsagabeen zabaldu eta ixten dizkieten gure estatuetako atek inmigranteei, zakurtxoaren laguntzaz artzaiak zuzentzen duen artaldea bailizan.

Baina talde hauek kontrolatzen ez dutena, migrazio fluxu oker eta oportunistaren ondorioz sorturiko xenofobia eta arrazakeria jokamoldeak dira.

Dirudienez, 'gure Komunitateko' buruzagiek ahaztu egiten dute politikan eta migrazioak moduko kontuetan gizakumeekin ari garela, eta ez objektu objetibagarriekin. Eta zenbaitzutan gizakume horiek arrazionalki kontrolaezinezko sentimendu eta erreakzioak izaten dituzte.

IÑAKI OLASO

Hegoa eta Ongi-etorriak Komunitate Inmigrantearen aldeko taldekoa

munitatetik kanpoko atzeritar gehien duena (%5,4) eta ondoren, Frantzia (%3,85), Belgika (%3,3), Herri Behereak (%2,2)...

EKko portzentaia orokorra %2,5 da.

Inmigranteen ugalkortasun handia kontutan hartuta (batik bat Hirugarren Mun-

dukoena), EKko agintariak neurriak hartzen ari dira eta etorkizunean honek ekar ditzakeen arazoei aurre egiteko. Inmigranteen me-alabak nagusitu ahal 'atzerritarra'ren kontzeptu-

Harresiaren erortzearekin migrazioek eztanda egin dute eta, 1989 eta 1990ean urteko milioi bat pertsona etorri da mendebaldera

tuak zentzua galtzen du. Horrexegatik, talde hau ere bere kontrolpean edukitzea, 'atzerri jatorrikoa' kontzeptuak 'atzerritarra'ren ordezkatuko du.

Aipagarria da europarrek atzeritarraz zer ulertzen duten. 12tik 11 estatutan europarrak gehiengoa badira ere, sei estatutako biztanleen ustez gehiengoa turkoak (alemaniar eta holandarrentzat), afrikarrak (frantziar eta italiarrentzat), asiarrak (britaniarrentzat) edo Ekialde Erdikoak dira (danimarkarrentzat). 12.000 pertsonaren artean egindako inkesta erabili izan da honetarako, eta aski adierazgarria da europarrak Hirugarren Mundukoan aurrean duen aurreiritzia ikusteko.

Ekialdeko uholdea

Ekialdeko biztanle askoren ametsa —mendebaldera

1960 eta 1982 bitarteko populazio inmigraentea European (Guztira milakatan)

Herrialdea	1960	1965	1970	1975	1980	1982
Frantzia	2.164	2.323	3.174	4.196	4.168	4.459
Alemania Federala	686	957	2.976	4.089	4.453	4.666
Erresuma Batua	1.500	2.600	2.950	3.199	—	—
Suitza	495	810	932	1.012	892	925
Belgika	453	623	715	820	903	885
Suedia	190	285	411	421	421	405
Holanda	105	224	340	355	520	542
Beste herrialde batzuk	150	311	511	598	—	—
Guztira	5.649	7.914	11.669	14.454	15.154	15.679

abiatzea— betetzen ari da urteotan eta oraindik ere hamarkada honetan zehar betekoa dela esan liteke. 1950etik 1982raino 200.000 ateraldi izan dira urtero. 1988rainoko urteetan kopurua gehitzen da, 280.000 ateraldirekin urtero. Eta Berlineko Harresiaren erortzearekin migrazioak ez-tanda egin du. 1989 eta 1990ean milioi bat pertsona urteko etorri da mendebaldera, batik bat Alemaniara.

Ekialdeko Alemaniatik bakarrik ia 600.000 biztanle iragan ziren 90eko uztailera arte. Poloniarrek beste milioi erdi ia, 250.000 soviatar eta 180.000 errumaniar. Gainontzeko ekialdeko he-

rrialdeetatik ere berdin beste milaka eta milaka herri-tarrekin. Hauetatik gehin-

■ Finean, Europak betiko hariari jarraitzen dio, merkatuak horrela eskatzen dionean ateak zabaldu, eta bestela itxi ●

tsuenak alemaniar jatorri-koak dira. Gainontzean, orohar, EKko beste estatu batzuetara (170.000), Estatu

Batuetara (140.000) eta Australiara (50.000) abiatzen dira.

Ekialdekoei ateak zabaldu eta hegoaldekoei itxi beraz, politika berriaren nondik norakoa. Finean Europa-ren betiko hariari jarraitzen dio EKK. Eskulan ugari eta merkea behar denean ateak edonora zabaldu, baina batik bat Hegora, bertatik ateratzen bait du etekinik emankorrena, eta eskulan guzti hori 'arazo' bihurtzen denean, ipurdikoa eman eta kitto.

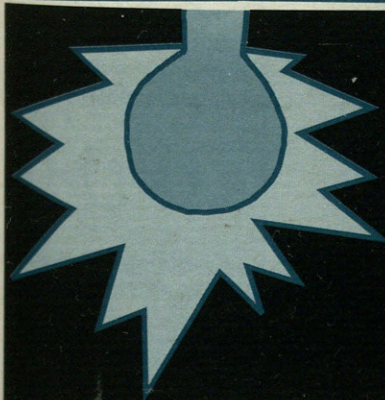
Xabier Letona

EUROPAKO INMIGRAZIOA

Hirugarren Mundutik etorritako inmigraenteek gero eta zailtasuna handiagoak izango bide dituzte kalean lasai asko ibitzeko.

ARGIA

EGUNA 91

AZAROAK 24

HISTORIA ETA GERO

■ IMELDA MARCOS ETA BERE ZAPATAK

FILIPINASEKO gobernuak ez dio oztoporik jarriko Imelda Marcosi, Ferdinand Marcos diktadore ohiaren emazteari, bere ondan pertsonalak Filipinasetik atera ahal izateko. Horien artean 2.400 zapata, 6.000 jantzi eta ehundaka perfume, erloju eta eguzkiorako betaurrekoak. Bertan akusazio desberdinak jasan beharko ditu, eta itzultzerakoan 300 pertsonako talde batekin sartuko da, gehientsuenak epaiketaren 'ikuskitzuna' galdu nahi ez duten kazetariak. Antza, zenbaki handiko emakumea da diktadore ohiaren emaztea.

■ CARLOS PRINTZEA HASERRE

SARRITAN aipatu izan da mandatarien bizimodua arras dela gogorra, eta askotan are gogorragoa euren emazteena, protokoloa, bisitaldiak... Sarri-sarri norberaren urtemugan ere lan egin beharra. Horixe gertatu zitzaion Lady Diana Carlos Printze britaniarraren emazteari. Kanadara burutu behar duen bidaiari prestatzeko zenbait bile-

ratara deitu zuten bere urtemugan, eta Carlos Printzeak, bere protestarik gogorrena aurkeztu zien kanadiar diplomatikoei, *«bere urtemugan bere emazteak lan egin behar izan zuelako»*. Gertakizunak 'arriku larrian' jar ditzake Kanada eta Erresuma Batuen arteko harreman diplomatikoak.

■ AITA SAINDUARI 'MUSU EMATEAGATIK' ATXILOTUA

ONDORIO txarrak ekar ditzake Aita Sainduari musu eman nahi izateak. 'Musularia' gaitzizeneko portugaldar ezezagun batek bere saio egin zuen Aita Sainduak Brasila burutu berri duen bidaiari, baina ez zen geratu bere helburua lortu barik bakarrik. Horrez gain, poliziak 'Musularia' bertan zegoela jakin izan zuenean, atxilotu egin zuen oraindik bere ahaleginean saiatu gabe zegoenean. Aita Saindua ez, baina inguratzen zuten polizia, gizon-nezko eta emakumezko guztiak behintzat musuz josi zituen. 1980an ere 'Musularia' Aita Sainduari musu ematen saiatu zen, baina oraingoan legez ez zitzaion ondo atera.

ELE MELE

«NBEk sortu zuen Israel, beraz normala litzateke NBEk bake prozesuan parte hartzea».

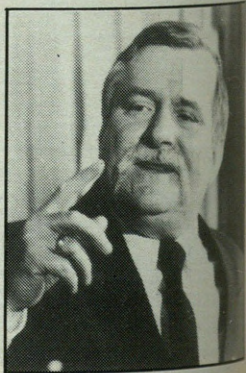
Javier Perez de Cuellar.

Madrila abiatzen diren ordezkari palestinarren euren buruak beriotz mehatxura zigortzen dituzte».

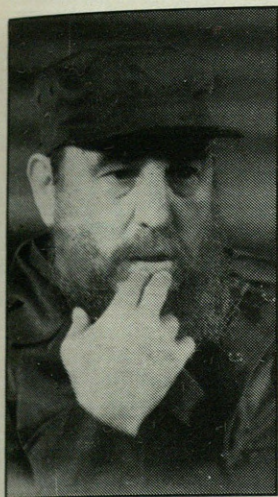
Ahmed Jibril, PAHFko (FPLP) ordezkaria.

«Jaun-andreok, badauzkate bitarteko eta indarrak zuek zuzen jartzeko. Baina hobeto aitzakia erabili beharrik ez badut».

Lech Walesa Poloniako lehendakariak komunista.

O I H A R T Z U N A K

«Herriaren gehiengoa iraultzarekin ez badago, iraultzak galdu egin dezake».

Fidel Castro.

«OTAN bakerako aliantza bat da eta batez ere krisi garaietarako dago. Disolbatzen uzten badugu, ondorio tamalgarriak izango lituzke. Europa bere aspaldiko borroketara itzuliko litzateke, eta EEBB isolamendu arriskutsura».

Manfred Woerner, OTANeko idazkari nagusia.

«Dagokigun boterea emango baligute biolentziari amaiera jarriko genioke. Formula, IRaren deuseztapen fisikoa eta, inkonstituzionala denez, Sinn Feina debekatzea».

Ian Paisley (semea), unionisten buruzagia.

«Ez dut Senderorekin negoziatuko. Hori ez da gerrila taldea mesedez. Horiek gaizkile butsak dira era kitto».

Alberto Fujimori, Peruko lehendakaria.

KU KLUX KLAN TXEKOSLOVAKIAKO IJITOEN AURKA

GERO eta nabariago eta indartsuago ageri dira arrazakeria eta xenofobia jokaerak Europako estatuetan. Txekoslovakiako ijitoak (800.000) mespretxu eta eraso ugari jasan dituzte azken mendeetan baina azken hilabeteetan *skin heads*, Liga Zuriak eta oraintsu Ku Klux Klan-aren erasoak arras areagotu dira. Ijito eta beste gutxiengo batzuek poliziaren babesa badute ere, duela aste batzuk Bohemiako lurraldeetan, Teplice herrian, ijito talde batek eraso gogorra jasan zuen zenbait *skin heads*en eskutik. Tepliceko alkateak, hala ere, jokaera hori babesteaz gain, herriaren segurtasuna eta ordena mantentzeko orduan, etorkizunean *skin heads*ak hor daudela kontutan hartuko zuela adierazi zuen.

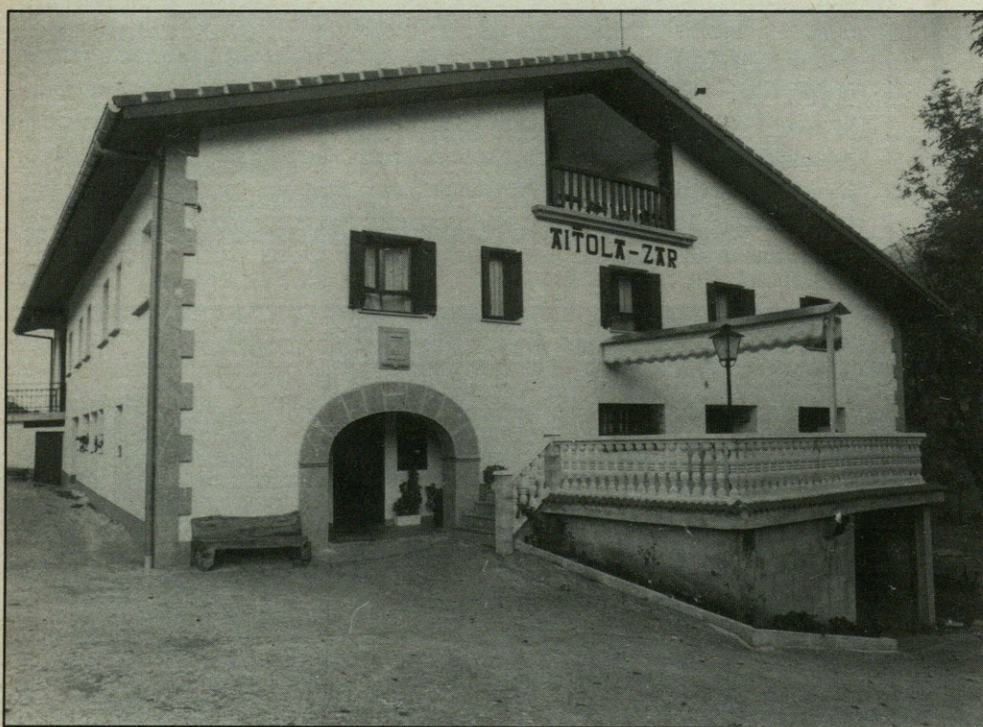

UKRANIAK BERE ARMADA OSATUKO DU

IRAGAN astean Ukraniako legebiltzarreak bertako armada sortzea ekarriko duten bost lege onartu zituen. Mikhail Gorbaxov lehendakariak euren defentsa beren kasa antolatzearen alde agertu diren errepublikei mehatxu ugari egin badie ere, 340 legebiltzarkideetatik 250 bertako armadaren alde agertu ziren. Gorbaxovek, bere aldetik, soviatar armada desegitera lagun ditzaketen lege guztiak indargabetuko dituela iragarri du.

Euskal Herrian garatuz doa piskanaka turismo mota berezi hau

OPORRETAN BASERRIRA

Aitola Zar baserria, Gipuzkoako 20 agroturismo baserrietako bat.

Turismoa egiteko aukera desberdin bat hedatuz doa Hego Euskal Herrian: agroturismoa. Duela hogeitetik ezaguna Ipar Euskal Herrian, azken bi urteetan izugarrizko gorakada izan du Hegoaldeko nekazarien artean. Diru sarrera berria gehienentzat, euskal baserritarrek kanpotarrei zabaldu dizkiete beraien etxeetako ateak nekazal munduaren lasaitasuna eskainiz.

HIRIAREN zarata eta estresa egun batzuz behintzat atzean utzi nahi dutenek badute geroz eta zabalagoa bihurtzen ari den aukera desberdin bat: agroturismoa. Nekazal munduari lotua, lasaitasuna eta naturarekin harreman estua nahi dutenek aukeratzeko dute turismo mota hau beraien atsedeen egunetako. Iazko udaberrian, Hego Euskal

Herriko baserritar gutxi izatek beraien ateak ireki zituzten lehen aldiz turismo mota honi. Errezelu pisatze batekin hasieran, denboraren eta gobernu eta aldundiaren diru laguntzek baita ere, beraien aukeraketaz ez zuten mutzera lagundu die baserritar hauei. «Hasieratik bertan genuen agroturismoaren sarean sartzea erabakia —esaten diote Maite Besgak—, eta jarmintzea espero dugu».

Maite eta bere gizona jaso setxu Azkoitiko Aitola Zar baserriko nagusiak dira. Bertan, etxeara etorritako turistak, turismo mota hau beraien ezaugarriak onartzen zegoela pentsatu zituzten. «Baina ganadu buruak ez baditugu —argitzen digu Maitek—, Nik etxeko jarduera daramat, gizonak aberasgarria arduratzen duen bitartean». Izan ere, izan diren istilu ugari agroturismoa zuzendutakoak baserriaren diren ala ez erabakitzen lagundu koan. Nekazal munduari lagun dabilen garai hauetan, orain erakargarriak suertatzen diren nekazal turismora zuzendutako baserriek jasotzen dituzten diru laguntzak. Etxea berritzeak, berriz, ugarietako egokizunak eta inguruak txukuntzek

tzeak gastuak suposatzen ditu, eta «nekazari arruntak ezin du bainbeste diru borerrelakoetan gastatu —jarraitzen du Maitek—. Nahikoa lan badugu baserria aurrera ateratzen».

Horrela, berrikuntza eta egokitze lanen gastuen %40 arte instituzioen kontura joan daiteke (aurrekontua bost milioitik beherakoa bada), eta ez dira gutxi hori aprobeztatuz diru laguntza jaso ondoren ezarritako baldintzak betetzen ez dituztenak.

Eskaintza zabala

Gipuzkoa da, hogei baserriekin, Euskal Autonomi Elkarteko aukera zabalena eskaintzen duen herrialdea, Bizkaia izanik bigarrena hamazazpirekin. Araba da mota honetako baserri gutxi dituen herrialdea, laurekin. 41 baserri guztira, Garain kokatutako bulego batetik koordinaturik, Fernando Onaindiaren ardura pean. Azken honek duela gutxi zioenez, «55 baserri izango dira dagoeneko urte honen amaierarako, goraka doan eskaerak eskaintza gairatzen bait du, baserri gehiago ireki araziz mota honetako turistei».

Baina Nafarroa da, zailantzarik gabe, Hego Euskadiko lurralde oparoena mota hauetako baserrietan. 140 baserri guztira. Orain dela denbora gutxi «inguru desfaboratua» izendatua Europako Elkarrekin Ekonomikoaren txosten batean, arazo handiak dituzte bertako nekazariak baserria nekazal ekoizpenari esker soilik aurrera ateratzeko. Erakunde eta instituzioen aldetik jasotako laguntza nahikoa ez dela izaten eta, irteera

Ipar Euskadiko baserriek denbora gehiago daramate agroturismo sareetan.

posible bakartzat baserria nekazal turismora zuzentzea ikusten dute askok egoera honetan. Ez Nafarroakoek bakarrik. «Baserriarren egoera negargarria bihurtzen ari da leku guztietan —esaten digu lehen aipaturiko Maite Besgak—, eta oso laguntza ona izan daiteke mota honetako diru sarrera bat. Baserriko lanak baztertu eta etxaldea turismora bakarrik zuzentzea da ikusten dudana arazo ba-

Estuasun ekonomiko askorekin, nekazariak irtenbide bat ikusi zuten 'moda' berri honetan ●

JAKIN EZAZUE

Ustaritzeko lau eta boskarren urteko ikasleek TINBRE edo SEILU bilduma egiten dugula, baina osatzekotan zuen laguntza behar genukeela!

Bidal itzazue beraz, helbide honetara:

USTARITZEKO IKASTOLA
Milafrankako bidean
64480 USTARITZE (Lapurdi)

Euskal Herriko lurralde guztietara zabaldu da turismo mota hau, Araba izanik aukera gutxien eskaintzen dituen.

karra». Mota guztietako jendeak eskatzen ditu etxe hauen zerbitzuak. Kaletarrak gehienak, «aire garbia eta denboraren itomenetik ibeska etortzen zaizkigu», azaltzen du Maitek. Estatistikek ere antzeko emaitzak ematen dituzte: Madril eta Bartzelonatik etortzen dira bezero gehienak (%30 gutira), baina ez dira gutxi izaten atzeritarak, ez eta

Iruña, Bilbo eta Gasteiz bezalako euskal hiriburuetatik etortzen direnak ere. Ezkonduak edo ezkongabeak, gehienak gazteak izaten dira (%50-55 hoge eta hogeitahamar urte bitartekoak).

Ezkonduak edo ezkongabeak, bezero gehienak gazteak izaten dira (%50-55 hoge eta hogeitahamar urte bitartekoak) ●

tekoak).

Eskaintzen diren zerbitzuak labur geratzen doaz turismo mota hau hedatzen doan heinean. Horrela, gero eta baserritar gehiago aukera anitz eskaintzen hasi

dira bezeroei. Zaldiak, mendi ibilaldiak, bizikletak... Eraldatzen doa piskatzen baserrietako giroa. Udako turismoa orain arte, gero eta jende gehiago aukeratzen ditu baserri hauek asteburu luze nahiz arrunt bat bertan igarotzeko. Hala ere, nekazari guttiak oso betegarritzat hartzen dute kanpokoen etorrerak suposatutako espe-

rientzia. «Bezero bakoitza desberdina izaten da, eta orain arte izan ditugun guztiak zoragarriak izan dira —esaten digu Aitola Zarreko etxeakoandreak—. Hori bai, berezienak holar landar batzuk izan ziren. Senarrak euskaraz zekien eta aireportutik deitu zigun logela baten eske».

Iparraldea aintzindaria

Euskadiko Iparraldea izan da, hala ere, turismo mota honen aintzindari nagusia. Hegoaldean ezezaguna zen bitartean, Europako iparraldean hedatuz zihoan modalitate hau, eta orain hogeitamar urte ezarriak zeuden jadanik lehen urratsak. Ipar Euskal Herrira ere bizkor heldu ziren turismo mota honen haizeak. Estuasun ekonomiko askorekin, nekazariak irtenbide bat ikusi zuten 'moda' berri hartan.

Antzeko zerbait gertatu zitzaion Marie-Jose eta Jean Eiherabideri. Orain zortzi urte hasiak Feranyo beraien baserriaren ateak kanpotarrei irekitzen, Marie-Josek oso garbi dauka Euskadiko Iparraldean gaur egun baserria ezin dela mantendu garai batean bezala: «senarra edo emaztea baserritik kanpo lan egin beharrean aurkitzen da normalean, bertan ateratakoarekin bizitzeko ainaez bait da loritzen. Guk, adibidez, diru gehiago ateratzen dugu udako hiru hilabeteetan turistekin, urte guztian baserriko lanekin baino».

Marie-Jose irakaslea da, eta udan horretarako egokituak dauzkan logelak hurrez betetzen dira. Denak 6 eta 13 urte bitartekoak, nekazal mundua ezagutuaz pasatzen dituzte beraien

Paul Nicholson, Bizkaiako EHNEko idazkaria

«Agroturismoa ez da nekazal arazoetarako irtenbide miragarria»

ARGIA. Zer dela eta agroturismoaren gorakada hau?

PAUL NICHOLSON. EHNEkoek uste dugu gizarite aldetik gero eta eskaera gehiago dagoela oporrak era desberdin batean ukitu ahal izateko. Merkaturan nekazal mundu bukoliko batera itzultzeko nahia ikusten da. Ingurugiroa eta nekazaritzarekiko beste ikuspuntu batzuk hedatzen ari dira, eta horren ondorioz agroturismoaren eskaera handia dago, eskaintza oraindik nahiko baxua den bitartean.

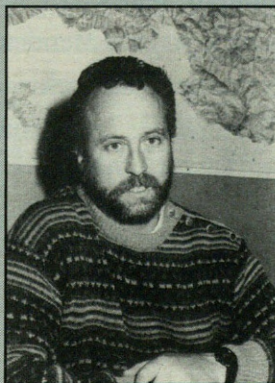
A. Gauzaberdinak al dira nekazal turismoa eta agroturismoa?

P.N. Beno, ongi banandu behar diren bi kontzeptu dira hauek. Alde batetik agroturismoa daukagu, eta bestetik nekazal turismoa, oso desberdinak biak. Baserritarren artean eztabaida handia dago bi kontzeptu hauek definitzerakoan. Guk uste dugu agroturismoa baserriko ateak kanpokoei irekitzea

dela, osagarritzeko ekintza bat dela ahaztu gabe inoiz. Nekazal turismoa turismo profesional bat litzateke, guztiz desberdina.

A. Bi hauetatik, badirudi bigarrena ari dela indar gehien hartzen.

P.N. Beno, oraindik ezin dugu balorapen orokorrik egin, mota honetako baserriak oraindik ez direlako behar aina ugariak, baina eskaintzen duguna aztertu behar dugu.

A. Zer etorkizun izandezake betiko nekazaritzak hau bedatzen bada?

P.N. European orain arte egin diren probaketa guztiak aztertu beharko geni-

tuzke, euskal baserriaren gehien egokitzen dena ezarri ahal izateko. Ez duguna behar zera da, agroturismo mota bat ezarri ondoren bertako nekazal mundua eraldatu.

A. Diru laguntzak nahi-koak al dira baserriaren bilakaera mantentzeko?

P.N. Egia esan, agroturismoa ez da oso negozio handia. Hala ere, baserri-askok izena ematen dute beraien baserriak berri eta konpondu ahal izateko.

A. Nafarroa «inguru desfavoratu» bezala sailkatu dute Europako Ekonomi Elkartekoei.

P.N. Europak zera ikusten du, dagoen nekazal politikaren ondorioz baserriak desagertzen ari direla. Diru sarrera berriak topatzeko ahaleginak egin ari dira, baina gure ustez agroturismoa ez da nekazal politika horren hutsuneak betetzeko gai. Ez da nekazal arazoetarako irtenbide miragarria.

oporrak. «Ez ditugu bezero helduagoak nahi —esaten du Jeanek—. Haurrak oso atseginak dira. Askotan suertatzen zaigu lehen aldiz etxetik ateratzen den haurren baten kasua. Guraso papera ere bete behar izaten dugu horrelakotan». Pottoka eta zaldien laguntza ezin hobea izaten

omen da kasu hauetan.

Agroturismora zuzendutako sare bateko partaideak, Hego Euskadiko agroturismo erakundeek zer ikasirik badutela uste dute eraketa gaiaren barruan. Diru laguntzen hartzaileek kontrol gogorra jasaten dutela aipatzerakoan, ordainetan laguntza itxurosoa jasotzen

dutela diote: «hemengo baserri asko agroturismoari esker mantentzen dira. Baina horrek ez du esan nahi nekazal lanek garrantzi txikiagoa dutenik. Argi daukagu baserriari eutsi behar diogula.»

Amagoia | ban

100 urte bete dira Gerard Philipsek bonbila sortu zuenetik

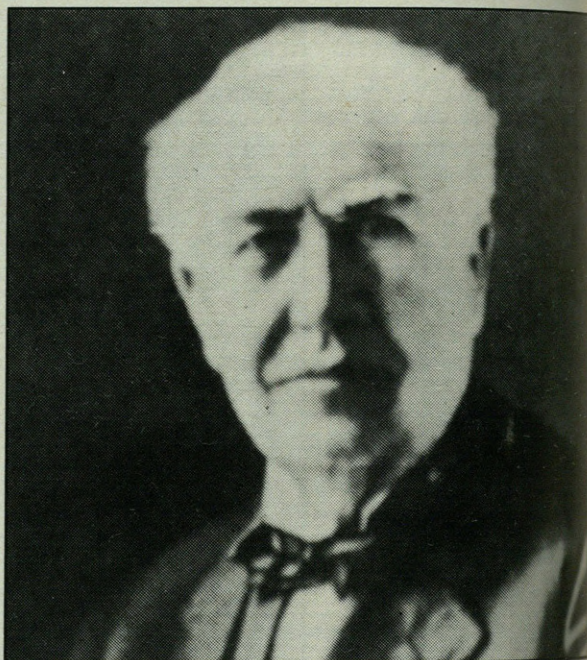
IDEIA DISDIRATSUEN SINBOLOA

Europako lehendabiziko argi goriak 100 urte bete ditu. Neguko arratsaldeko zazpiretan martxan jartzen dira eta gau osoko ordutegia betetzen dute. Eztabaidak ere sortu dira beirazko biribiltxo hauek energiaz ekoizteko. Batzuek Argien Mendea deitu diote ondokoari, eta beste batzuek gizakiak egindako aurkikuntzarik handiena eritzi zioten. Gaur egun, lehen munduko gizartea argiaztatuta dagoelarik, munduko biztanlegoaren %70 argi elektrikorik gabe mantentzen da.

BETIDANIK gizakiak argia egiteko bideak bilatu ditu. Hasierako etengabeko iluntasunetik ihes egiteko, sua, eguzki txikia erabili zuten, argi elektrikoaren jatorria bihurtuz. XVIIIean, Argien Mendean, gaua iluna zen eta, XIX mendeko azken hamarkada arte, argiaren jaiotza ez zen gertatu. London izan zen, XIXean, kaleak argiztatzeko gas argi arriskutsua erabili zuen lehendabiziko hiria, geroago europar beste hiri batzuek hartuko zuten bidea. Baina argi elektrikoa beranduago helduko zen.

Hari bat goritasuna edo

inkandenszentziara heldu arte berotzea eta honela argi iturria lortzea esperimentu zaharra zen, baina horrek suposatzen zituen arazo teknikoak, momentu hartan, gaundiezinak ziren. 1878an Thomas Alva Edison iparamerikarri beste asmagile batzuek ez zutena konpondu, eskaini zioten. Hain ona zen haren ospea —fotografoa asmatu berria zuen—, London eta New Yorkeko burtsetan gas argiko akzioen balioa gutxitu egin zela. Hainbat baliogabeko saio egin eta gero, 1879ko urriaren 21ean, Menlon Parkeko laborate-

Argi elektrikoa Edisonek asmatu arren, bonbila Europar burutu zen, Gerard Philipsen eskutik.

gian, historian lehendabizikoz argi elektrikoaren etengabeko 45 orduak burutu ziren. Edisonek kristalezko biribil batean filamenta bat biztua mantentzea lortu zuen. Aurkikuntza frogatzeko, urte berbereko azken egunean, Menlo Parkeko kale nagusia biribil disdiratsu hauen bidez argiztatu zuen. Jaio berria zen argi elektrikoa zabaltzeko

bonbilak prezio merkean saltzen zituen Edisonek —esaten dute oso ondo moldatzen zela negozioetan—, zentral elektrikoak finkapena eta sare elektrikoaren hedapena bultzatzen zuten bitartean.

Estatu Batuetan, gizakiak asmatutako argia hedatzen zen heinean, Europa zaharrean hori ezagutzeko goa gero eta handiagoa zen.

1891ean, duela 100 urte, Gerard Philipsek Eindhov-
 ven izeneko herrian bonbi-
 lak egiteko lantegi txiki bat
 zabaldu zuen. Edisonen
 bonbilari zenbait berrikun-
 tza egin eta europar merka-
 tuan erraztasunez zabaldu
 zuen bere produktoa. Dena
 den, bonbila elektriko be-
 rriak ez zituen arazo tekniko
 guztiak gainditu. Mende
 honetako hasieran, beira
 tanta bat ahoarekin puzten
 zen, bonbilak egiteko. Bai-
 na arazo tekniko larriena fi-
 lamentuak jasaten zuen
 temperatura altua zen eta,
 berotasunak filamentuaren
 apurketa eta bonbilaren
 funditzea eragiten zuen.
 Gerard Philipsek beste
 erronka bati aurre egin
 behar izan zion: bonbilek
 isuritzen zuten argi kantita-
 tea, lumenen kopurua ale-
 gia, segunduko handitzea,
 eta hau lortuz gero, watioen
 kontsumoa gutxitzea. Hor-

txe zegoen erronka, Philip-
 sek gainditu ezin izan zuen
 erronka.

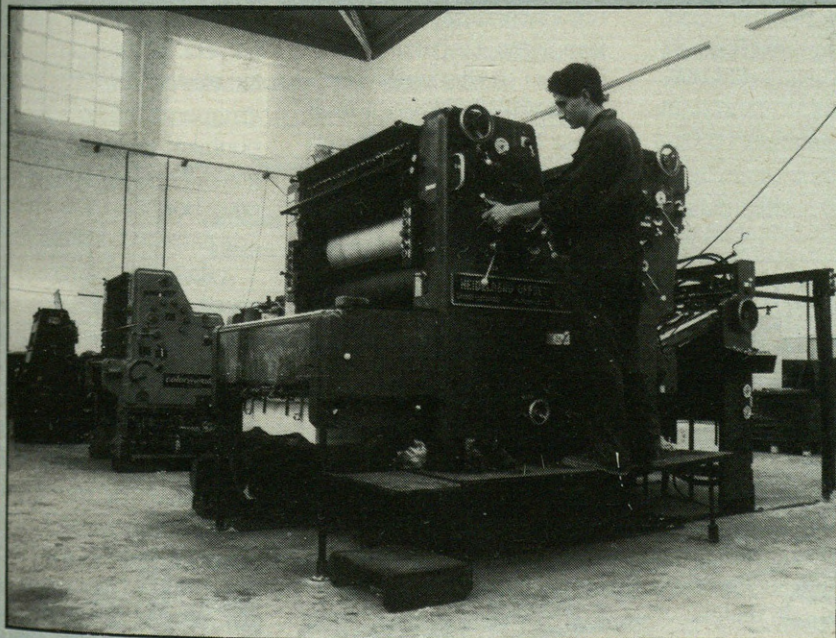
Bonbila eta Europa

Ianaman eta Just izan ziren
 1904ean, tungsteno hari-
 txoak erabiliz, filemantua
 gehiago ez berotzea eta aldi

berean, energia gutxiago
 kontsumitzea erdietsi zute-
 nak. 1910ean Willian Co-
 lidge estatubatuarrek, tun-
 gsteno haritxoak tiratzea eta
 bonbilaren bizitza luzatzea
 lortu zuen, argiztapen ahal-
 mena ere handituz, 10 lm/
 w. Gaur egun, oraindik ere,
 tungsteno haritxo hauek
 erabiltzen dira baina beira
 ez beltzezko nitrogeno edo

**Gaur egungo
 aurrerapenak direla eta,
 autopistak edota lur
 eremuak argiztatzea
 posible da.**

LEKU BAT EGIN DUGU GRAFIKAGINTZAN

ANTZA
 FOTOKONPOSAKETA
 INPRIMATEGIA

ESKURAGO

LASARTEKO EGOITZA BERRIA. INDUSTRIALDEA 1-2.

Bonbila halogenoa, sortu zen unetik, modu askotan erabiltzen da.

argon bezalako gasak sartzen dira bonbilaren anpu-loan.

1959an beste aurkikuntza bat burutu zen, bonbila halogenoa. Lehen aipatutako gasekin bromoa eta iodoa kantitate txikietan nahasten zen. Nahasketa honek halogeno izena jaso zuen. Honek isurtzen duen argia zuriagoa da eta bonbilaren bizitza ere luzeagotzen du, filamentuaren apurketa arrazoiak berberak izan arren, hau da, berotasuna. Bonbila halogenoak gaur egun, 30 lm/weko argi efikazia du eta sortu zen unetik, kotxe faroetan, fotokopiagailuetan, zineman, eta gero eta gehiago etxeko lanparetan erabiltzen da. Bonbila goriak direnez, kontsumitzen duten energia guztitik %5 besterik ez da argia bihurtzen, eta gailentzeko berotasuna bezala galtzen da.

Lanpara goriak garatzen diren bitartean, deskargako

argiztapenaren lehengo urratsak gauzatzen ziren. Julius Plücker alemaniarra izan zen beirazko tubo honen asmagilea. Diametro gutxiko beirazko tubo honetan hustasuna egin eta merkurioz betetzen zen. Tuboaren mutur bietan sareari lotuta dauden bi elektrotrodo jarritz, merkuriotik korrontea pasatzen da, argi zuria isurtzen duen gasa

zen, Holandako Beek eta Geleen artekoa, hain zuzen. Hainbat hiritar elkartu ziren gauean eguna nola egiten zen ikusteko.

Hau izan zen maila handiko argiztapen publikoaren lehengo pausoa. Erabili izan ziren lanparak presio baxuko sodiozkoak ziren eta laranja eta horia arteko argia isurtzen zuten. Argiaren kalitatea txarra izan

gun bonbilaren jatorria. Dena den, hasierako lanpara horren bidez, koloreak erreproduzitzeko erabiliko den beste lanpara bat garatzen ari da.

Presio handiko sodiozko beste lanpara hau autopsitak eta lur eremuak argiztatzeko erabiltzen da eta argiztapen handiko sodiozko bonbilak erakusleihoak argiztatuko ditu. Mota honetako bonbila Eiffel Domea argiztatzeko erabiltzen da.

Azkenengo aurkikuntza eta oraindik kaleratu ez dena, indukziozko argiztapena da. Filamenturik ez du erabiltzen eta gasaren bidez argitatzen du. Bere bizitza 60.000 ordukoa izango dela kalkulatu da eta aireportuetan, ospitaleetan edo ilelegabide zaila duten tokietan ipintzeko oso egokia da. 8 urtetik behin aldatu beharra bait dago.

1932an, Holandan, hiri baten kalea argiztatu zen eta bertan hiritar asko bildu ziren gauean eguna nola bihurtzen zen ikusteko

sorreraziz. Prozesu berbera sodio edota beste elementu kimikoekin egin daiteke.

Aurkikuntza berri honen arrakasta Philipsetik dator kigu 1932 urtean. Lehendabiziz hiri baten kalea argitu

arren, hauen errendimendua handia zen, 40 lm/wkoa. Gaur egun, mota honetako lanparen eraginkortasuna bost aldiz biderkatu da. Hauxe dugu fluorezente bezala ezagutzen du-

Myriam Gartzia

ALBISTEGIAK

"Gauza zera da, esan zuen Alicia-k, hitzek esan nahi dutenaren aparteko beste zer bait adieraztea lortzeko ahal menik duzen jakitea".

"Gauza da, erantzun zuen Humpty-k, norik agintzen duen jakitea".
(Lewis Carroll)

ALBISTEGIN 1	Astele. Ostirala	08:00 09:00 08:45	"Kafearen Usainean" (elkartzeta)
ALBISTEGIN 2	Astele. Ostirala	13:00 14:00 13:30	"Bitartean" (solasaldia)
ALBISTEGIN 3	Astele. Ostirala	20:00 20:30	"Eguneko personaia" rekin
ALBISTEGIN 4	Astele. Ostirala	23:00 24:00	"Egunean gertatuaren analisia"
JOKOZ KANPO	Astele. Ostirala Igandea	14:00 14:30 22:00 23:00	KIROLA SAIOA
GOIKO PLAZA	Astele. Ostirala	14:30 15:00	HERRIZ HERRIKO INFORMAZIOA
LABURRAK ORDURO	Astele. Igandea		

MAGAZINAK

"Zoriontasuna arma kolektiboa
izan daiteke...
entzuzko duzu"

NOIZ ETA GOIZ	Astele. Ostirala	06:00 08:00	EGUNARI DAGOKIONA ETA ZURI EGUNONAK
KALE GORRIAN	Astele. Ostirala	09:00 12:00	GOIZEKO PASEALDI BIZIA
ATALAIA	Astele. Ostirala	12:00 13:00	MUNDARI ETA ZURI BEGIRA
ITAKA	Astele. Ostirala	16:00 18:00	ETORRI GUREKIN BIDAIAREN IRLARA
ORDU ALFERREN SEGIDAN	Astele. Ostirala	18:00 20:00	BOLEOAK AGINDURIK, ERLOJUA PAUSATZEN DENEAN
MARI BONBILLEN AFAL OSTEAN	Astele. Ostirala	00:00 01:30	GAUTXORIEN HEGALALDIAK IZAN OHI DIRA OPAROENAK
BATEGIN	Larunbata Igandea	08:00 12:00 13:30 15:00	EGIN IRRATIA, EGIN IRRATIAZ
SHANGRI-LA	Larunbata	23:00 00:00	OHINAK FANTASIAZ EGINAK
KOTXASPLAO	Igandea	09:00 12:00	UTZI GURASOAK ETA ZATOZ GUREKIN
GAUA ORRAZTEN	Igandea	23:00 00:00	IRRATIKO LAMI KONDUAK

MUSIKALAK

"Estilo guztietako musika du Egin Irratiak,
baina zera batek bereizten gaitu: estiloz egiteak:
Egin Irratia: musika estiloz egina"

103 ARMONIA	Astele. Ostirala	15:00 16:00	GUK MUSIKA KLASIKOA, ETA ZUK?
IGO BOLUMENA	Astele. Ostirala	21:00 23:00	EUSKARAZKO ROCK MAGAZINE BAKARRA
LA KUEBA	Larunbatetan	16:00 19:00	HEMENGO ETA ORAINGO ROCK GUZTIA
SYNTORAMA	Larunb. eta Igande.	19:00 20:00	MUSIKA ELEKTRONIKOAREN BIDE BERRIENAK
SECUENCIAS DE PLASTICO	Larunbatetan	21:00 23:00	JAZZA TAUPADAZ TAUPADA
TRIKI NOT DEAD	Igandetan	12:00 13:00	TRIKITIXAREN LEHENA, ORAINA ETA...?
LA NOTA LATINA	Igandetan	16:00 18:00	RIO GRANDEK BEHERA, MUNDUA DOINU BAT DA
TODO NEGRO	Igandetan	18:00 19:00	60. HAMARKADAKO MUSIKA GOGOAN
PAUSARIK GABE	Larunbat eta igande goizaldera		HARTZAZU ATSEDEN, MUSIKA GEURE KONTU

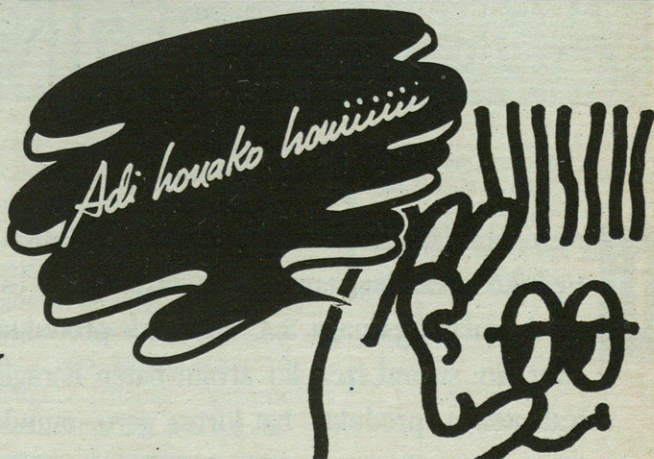
KULTURALAK

"Luma bakarrek ez daki egan...
urak darama".
(Koldo Izagirre)

HITZ KONJUROAK	Astele. Larunbata	20:30 21:00	HITZETZ-HITZ, OLERTZ OLERTKI
UMEKERIAK APARTE	Larunbatero	12:00 13:00	GAZTEON GAIK GAZTEON ARTEAN
BOTA PUNTTUBA	Larunbatero	13:30 15:00	BERTSOAK EGIN IRRATIKO PLAZAN
LA LINTERNA MAGICA	Larunb. eta Igande.	15:00 16:00	FOTOGRAFIKAK ENTZUN DAITEZKELAKO...

Geurea, Zeurea

Aginagako angulazale batzuek azaroan merkaturatuko dituzte

LABORATEGIKO ANGULAK

Urtero bezala, azaroa heltzerakoan, hasi dira azaltzen angulak Euskal Herriko arrandegietan. Baina aurtengoan eskaintza zabalagoa izango da. Angulas Aguinaga S.A. enpresak produktu berri baten ekoizpenari ekin dio: surimi izeneko arrain baten haragiarekin eginiko 'angulak'. Kalitatezko produktu bat lortuz gero, munduko enpresa bakarra izango litzateke.

ABENDURAKO nahi zuten Angulas Aguinaga S.A. enpresak mundu guztian berria izango den produktu bat: surimiz eginiko angulak. Be-launaldi askoz angulen ne-goioan egon ondoren.

arrain honen desagertzea dela eta, enpresari beste norabide bat ematea erabaki zuten. *«Lau urte luzez egon gara proiektu hau aurrera atera nabian —esan digu ekoizpen zuzendaria den Juan Ignacio Azpirozek—. Harrapatutako angularen kopurua urtero beberaka ziboala ikusten genuen, eta gero eta beltzago azaltzen zitzaigun etorkizuna. Prezioak ere neurritik kanpo atera ziren».*

Arazo guztiak konpontzeko, beste bide batzuetara jo zuten angulazale hauek. Surimi izeneko arrain bat erabiliz, benetazko angularekin ahalik eta desberdintasun gutxien izan behar zuen produktua lortu nahi zuten. Txatka'ren (karra-marro haragia) ordezkoa egiteko erabilia orain arte, arrain honek aukera handiak eskaintzen zituen enpresari hauen ustez, bere zapore bereziagatik. *«Mundu guztian harrapa daitekeen arrainada, bainaguk Alaskatik inportatzen dugu»*, azaldu digu Azpirozek.

Produktua egiteko beharrezkoa zuten materiala erabakirik, tresneria egokia aurkitzea besterik ez zitzaien falta aginagatar hauei. Horrela, Alemania, Frantzia, Holanda... Europako toki askotara joan dira lau urte hauetan, eta Japonian aurkitu zituzten bilatzen ari ziren tresnak. *«Teknologia berezia behar genuen —jarraitzen du hitz egiten Azpiroz jaunak—, eta inon ez genuen aurkitzen. Azkenean, japoniarrek egin dizkigute makina guztiak, beraien arloan bakarrik».* Irurako industrialdean kokatzen da 'angula' berri hauen ekoizpenarako eraikitzen ari den pabilioia. Prestakuntza lanetarako, Japoniatik etorri

dira hamabi tekniko berezi, proiektu guztia martxan jarri ahal izateko beharrezkoak diren azken ukituak egitera.

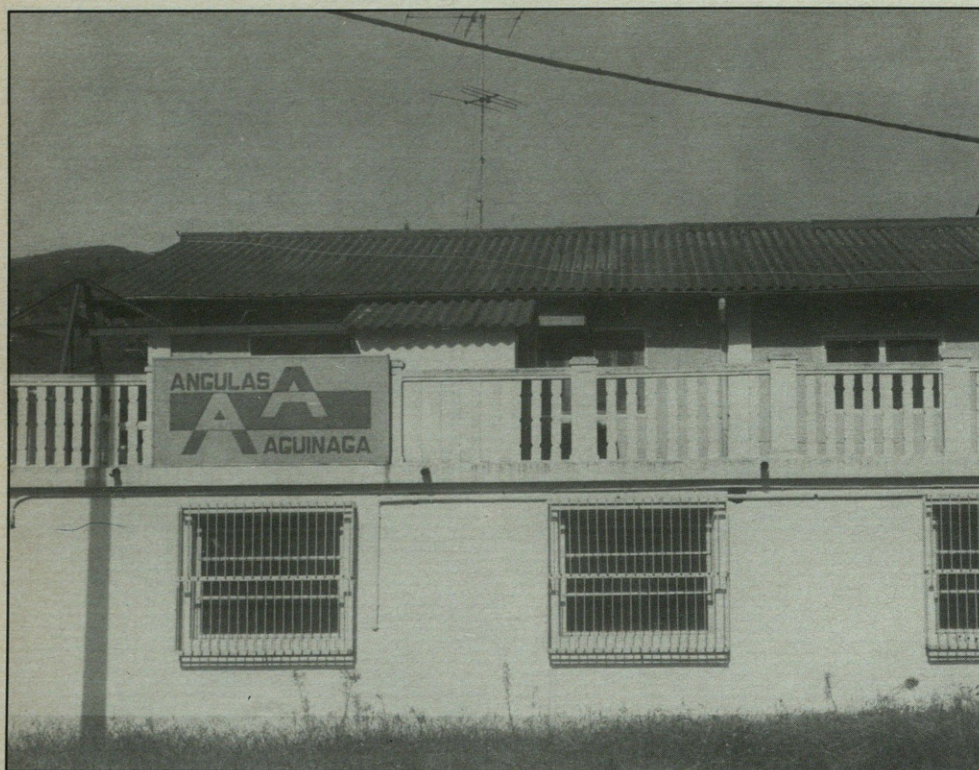
Azaroaren amaierarako produktua prest egongo dela diote proiektu honetan parte hartzen dutenek, baina oso zuhur azaltzen dira oraindik kalitate kontuan sartzerakoan. *«Ez dakigu oraindik zer nolako emai-*

tzak lortuko ditugun. Orain arte probaketa lanetan aritu gara, eta lortutako emaitzek esperantza handiak ematen dizkigutela besterik ezin dugu esan». Laborategi lana, beraz, oso garrantzitsua da 'angula' hauek lortzerakoan. Hilabete luzez dastaketetan ibili ondoren, badi-tuzte dagoeneko angulen

Aginagan oraindik antzinean bezala harrapatzen dira angulak. Baina oso gutxi geratzen dira gaur egun.

■ Japonian aurkitu zituzten aginagar hauek bilatzen ari ziren tresnak ●

Angulas Aguinaga S.A.-k lau urte daramatza proiektu hau prestatzen.

antzt handia duten lehen emaitzak. Hala ere, laborategien kontrolpetik pasatu gabeko produkturik ez onartuz, oraindik zer nobeturik badagoela diote. Sistema berezia ere eratua dute beraien produktua enpresatik kanpoko lagunen artean probatu arazteko: «gure angulak lagunen artean banatu izan ditugu, beraiek ezer jakin gabe. Horrela, zuzenean jakiten dugu kalitatezko produktua lortu dugun ala ez».

Merkatal lehian nolabai-

Juan, Aginagako enpresa angulazale bateko kontabilitate arduraduna:

«Surimiarekin eginiko angulak produktu sintetikoa dira»

ARGIA. *Dirudien bezain beste diru ematen al dute angulek?*

JUAN. Ez, zeren eta gastu asko eskatzen dituzte haztegiek eta mantentzen instalakuntzek. Gainera, guk arrantzaleei ordaindu behar izaten diegu, eta gero eta diru gehiago eskatzen dute. Arazoa urteen poderioz larriagotzen doa, ez bait dago ia angularirik.

A. *Hala ere, ez al da neurririk gabeko salneurri batzuetara heldu azken urteotan?*

J. Nik uste dut salneurria, ekoizpen gastuen arabera, ez dela gehiegi puzten. Angulek lan eta gastu asko

eskatzen dituzte. Guk ere zerbait irabazi beharko dugu.

A. *Angulazale askok itsaskiekin gebitu dituzte beren negozioak.*

J. Bai. Egiten diren instalazio guztiak egin ondoren, ez bait da errentagarritasunik lortzen angulekin lanean aritzen zaren hilabete laburretan. Beste zerbaitetarako aprobetxatu daitezke haztegiak.

A. *Surimiarekin eginiko angula kaleratu behar dute orain. Zer deritzozu horri?*

J. Egia esan, produktua kalean ikusi arte ezin da ezer esan. Baina, hala ere, produktu sintetikoa da, eta

ez dut uste benetazko angulak berdintzea lortuko duenik. Merkeagoa izango da, bai, eta horrek bere eragina izango du gure bezeroen kopuruan. Baina ez dut uste kalitatea berdina izango denik.

A. *Zein dira zuen bezero nagusiak gaur egun?*

J. Estatu espainiarrekoak, beti bezala. Baina Estatu Batuetara eta Hego Amerikara ere angulak bidaltzen ditugu. Azken lurralde honetako bezeroek gainera, potoratutako angulak eskatzen dizkigute. Guk, noski, ez dugu horrelakorik.

A. *Nola egiten duzue banaketa?*

J. Kamioi multzo bat daukagu hemen inguruan ibiltzeko. Angulak urrutira bidali behar direnean, hegazkinak eta trenbide sareak erabiltzen ditugu.

A. *Nolakoa da hemen gebien kontsumitzen den angula?*

J. Hemen gebien jaten dena marra beltzeko angula lodia da. Oso goxoa da, eta haztegieta denbora dexente mantendua izaten delako azaltzen zaio marra beltz hori. Amerikako bezeroek, aldiz, nahiago izaten dute marra zuriko angula lodia. Ez da hain fina izaten, baina ez dakit zergatik, nahiago izaten dute.

teko arrakasta lortu ahal izateko, isiltasun handiz gorde dute Aginagako enpresari hauek beraien proiektua. «Munduan horelako produkturik ez dagoela eta —argitu digu Azpirozek—, kontu handiz ibili beharrean aurkitu gara. Gainera, inolako esperimentatza faltzurik ez ematen saiatu gara. Agian lortuko ez genuen produkturik ez genuen iragarri nahi».

Produktu honek eskainiko duen abantailetakoa bat, bere bultzatzaileen esanetan, benetazko angulekin gonbaratuz gero, salneurri baxuagoa da. Hasieran espero zen prezioa ziurrenik bikoiztu egingo den arren.

«Astakeria iruditzen zait angulengatik gauregun ordaintzen dena —diosku Azpirozek—. Gainera, gero eta angula gutxiago geratzen dira, eta hori ez da enpresarien errua soilik. Arrantzaleek izugarritzko sarraskiak egin dituzte azken urteetan. Arrantzura joan, eta prezioen gorakada dela eta, neurririk gabe harrapatzen dute, espeziearen etorkizuna kolokan jarritz. Egunen batean, ez da angularrik geratuko, eta orduan arazoak izango dituzte bai arrantzaleek eta bai angulazaleek».

Diru inbertsio haundia egin dute aginagatar hauek proiektu hau aurrera atera ahal izateko, eta errentagarritasuna lortu nahian, 'angularak' ez dira izango Irurako pabilioi honetan ekoiztuko diren produktu bakanak. 'Txatka' tankerako enbor batzuk eta zuntz mota

Arrantzaleak neurririk gabe aritzeak bere eragina izan du angulen prezioetan.

berezi bat egiteko erabiliko da baita surimia. Pabilioiaren arduradunak esan digunetz, «oso baxua da arrain honen haragiaren kolesterol maila eta, horregatik, oso preziatua da gaisotasun baxu arazoa bihurtu den gizarteetan. Estatu batuarrak, adibidez, gure produktuen bezero potentzial zuzenenak dira, euren dieta hiperkalorikoa dela eta».

Sintetikoak ala ez?

Sintetikoak izatea leporatu izan zaie 'angula' hauei. Hori izan da batez ere Aginagako beste angulazaleek gehien aipatzen dutena behintzat. «Hori ez da egia inolaz ere —erantzuten die hauei Azpirozek—. Gure

angulak guztiz naturalak dira, arrain batetik ateratakoak. Proteinez betea, gure erabilitako materialak baino gauza naturalagorik ez dago. Sintetiko hitza ez da batere egokia gure produktua definitzeko».

Orain arte lortutako produktuen pakete bat ekartzen digu orain langile batek. Plastikoz forruztatuak, angulak dirudite barruan daudenek, bizkariezurreko marra beltz eta guzti. «Oso gutxi falta zaigu gure helburua lortzeko», esaten digu arduradunak plastikozko paketea irekiaz.

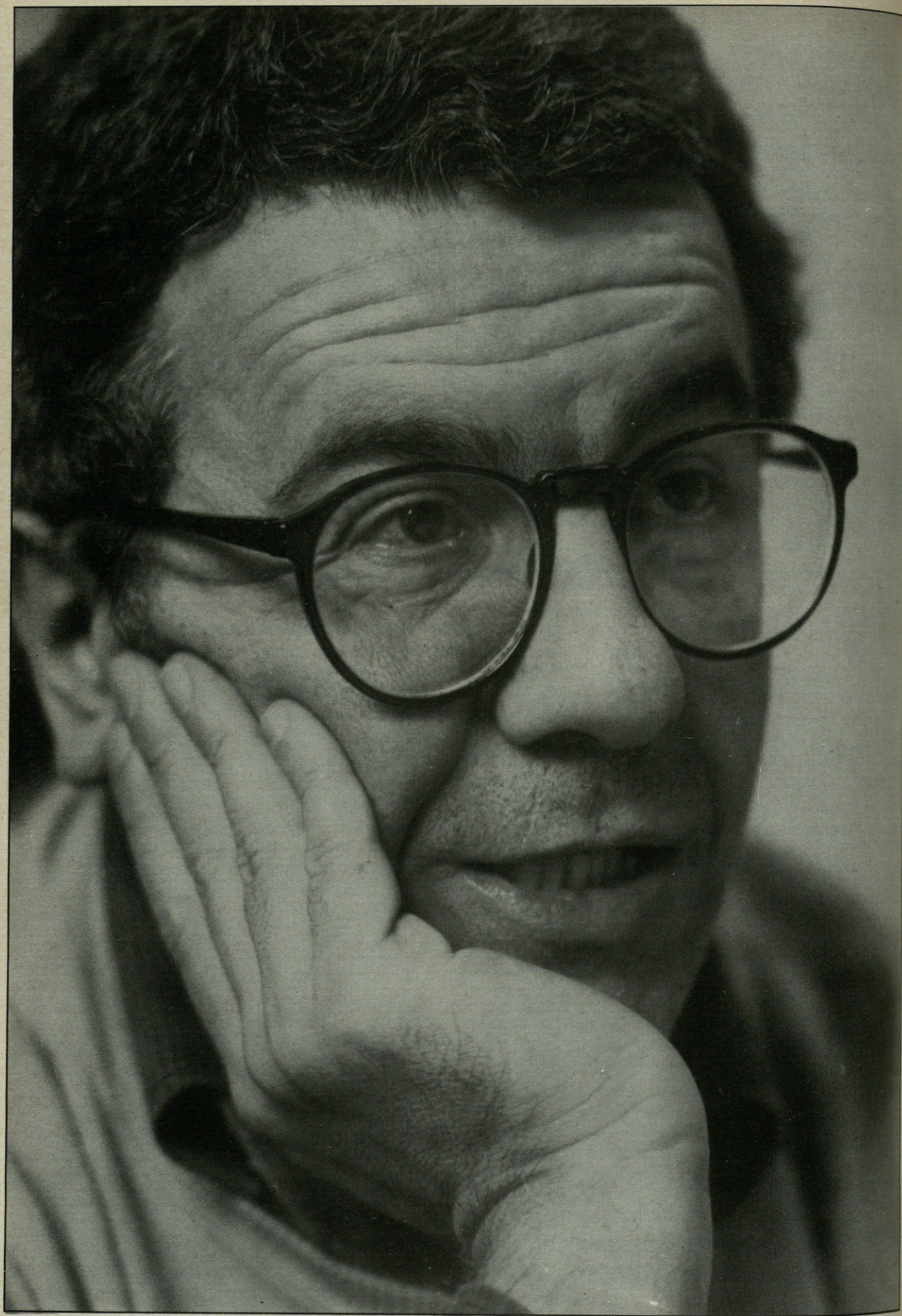
Bitartean, hasiak dira arrantzaleak lehen angulak harrapatzen. Aintzinako erara aritzen dira oraindik aginagarrak. Baina harrapakinak oso eskasak izaten dira, eta kilo erdi angula baino gehiago gutxik lortzen dute gaur egun. Egoera horrelakoa izanik, Iparraldeko Euskaditik ekartzen dute angula asko Hegoaldeko angulazaleek. Haztegiatan sartzen dira angulak

harrapatuak izan bezain laster. Ondoren, eta kamioiez, angulak enpresetara garraiartzen dituzte. Haztegi berri batzuetan sartzen dira bertara heldu bezain laister, eta horrela mantentzen dira egosiak izateko ordua helitzen zaien arte. Ondoren, distribuzio lana izaten da garrantzitsuen. Estatu espainiarra da euskal angularen kontsumitzaile nagusia.

Apirila edo maiatza arte angulak harrapatzen jarraituko dute arrantzaleek. Iaz, Eguberriak heldu zirenean, 20.000-25.000 pezeta (1.000 - 1.250 libera) eskatzen zizuten saltzaileek. Aurten goan ere prezioak oso urrutira ez direla ibiliko diote angulazaleek. Hala ere, Angulas Aguinaga S.A.-k kaleratuko duenaren zain daude denak, produktu berria kalitatezkoa bada izugarritzko eragina izan bait dezake aurtengo salneurriak ezartzerakoan.

Amagoia Iban

Azaroaren amaierarako produktua prest egongo dela diote proiektuaren bultzatzaileek

«Pertsona gutxi dabilta ustelkerian, baina beti jende bera izaten da»

Pepe Rei, ikerketa kazetaritzan izango da, «Egin»eko taldearekin, Euskal Herrian aritzen den bakarrenetarikoa.

Txanponjaleen affaireak, berak deitzen dion bezala, narkotrafikoak eta segurtasun indarrek duten harremanak, Ertzaintzaren usteldurak, eta abar luze batek osatzen dute bere ikerketa lanen zerrenda.

ARGIA. Nola definituko zenuke ikerketa kazetaritza?

P.REI. Askok uste dute ikerketa datu ezezagunen bilketa eta azterketa dela. Datu horiek hortxe daude baina, zoritxarrez, gaur egun kazetaritza mailan oso ikerketa gutxi egiten da. Horen inguruan, azterketa batzuek diotenez egunkarietan agertzen diren berrien %60 prentsa agentzia eta bulegoetatik datoz eta egunkarian bertan, sortzen edo eraikitzen direnak gero eta gutxiago dira, batez ere, salaketa gaiak badira.

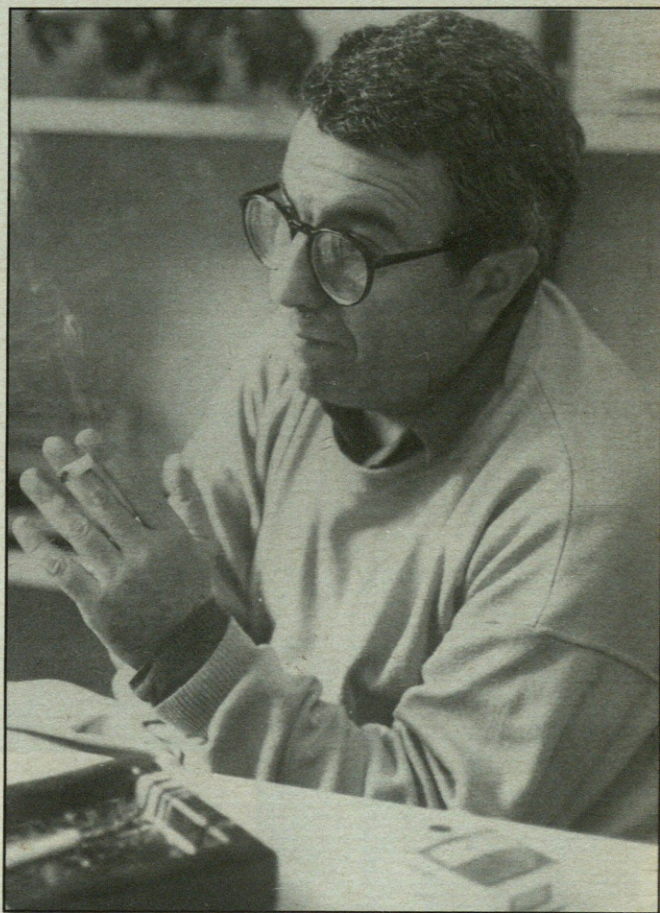
Egunkariak ez dute horrelakorik bultzatzen eta Euskal Herriko prentsaz ari bagara, egoera larriagoa da. Egunkari gehienek salaketa egiteko kupoa betetzen dute bide bakar batetik espekulatuz, hau da, polizi-bidetik eta ETA eta HBren inguruan. Euskal Herriko errealitatea-

ren gainontzeko gaiek ez dute oihartzunik.

A. Baina ez al da behar espezializazio handia kontu korronteekin edo dokumentu ekonomikoekin ibiltzeko?

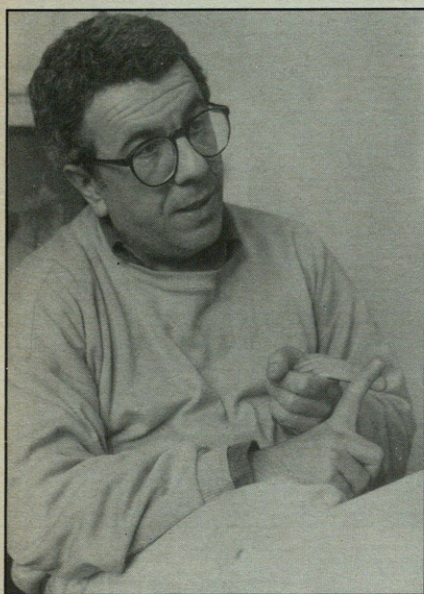
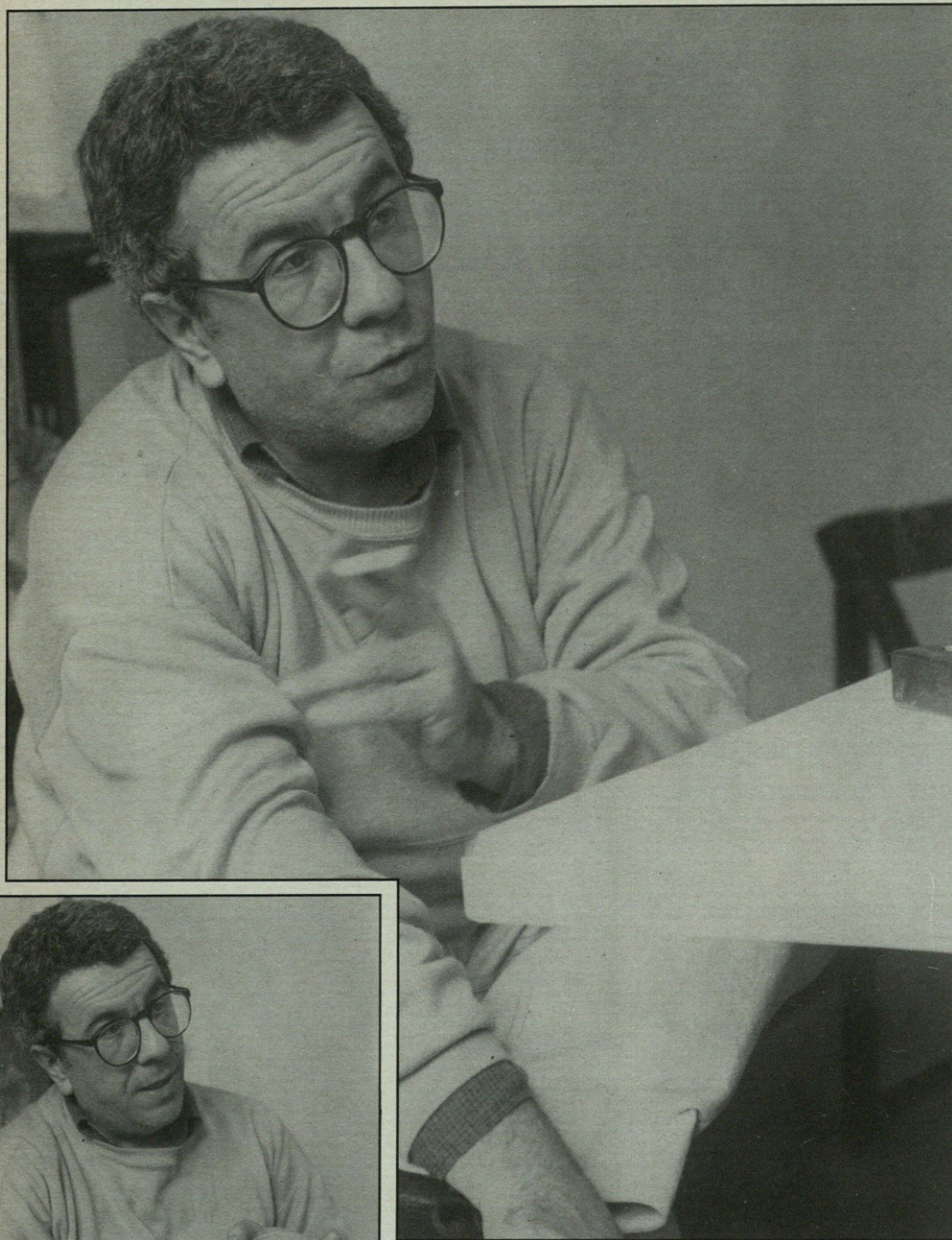
P.R. Bai, espezializazio oinarria beharrezkoa da. Kontuan izan, Euskal Herrian dauden egunkariak gai ekonomikoetan pertsona espezializatuak dituztela baina benetako oztopoa ez da hori. Salaketa egiteko gogorik ez dago, eta batez ere ez daude prest bere usteko etsaiei, ezker abertzaleari, edozein laguntza emateko. Zenbait salaketa eginez gero, mantentzen ari diren tesi askok bertan behera egingo zuten. Adibidez, narkotrafikoak Estatu-ko Segurtasun Indarrekin edota Ertzaintzarekin duen lotura.

Ikerketa edo salaketa egi-

terakoan badirudi, Euskal Herria oso txikia denez, oso ustela dela. Hori gezur hutsa da. Ehun pertsona dira ustelkeri gunea osatzen dutenak baina, askotan, pertsona berak daude ustelkeriako arlo desberdinetan. Adibidez, txanponjaleen ikerketan ageri izan diren pertsonak, narkotrafikoan, segurtasun enpresetan edota

«Korruptzio gunea txikia da baina pertsona berberak mugitzen dira arlo desberdinetan: txanponjaleak, narkotrafikoa, eta abar».

«Ertzaintzaz gaur egun ez da kazetaririk arduratzen, baina hor ustelkeria dago. Mundu aparte bat da».

eraikuntza irregularraren prozesuetan agertzen ziren. Bostere gunea txikia izan arren, ez dago iker-tuta eta, zentzu honetan, beste komuni-kabideen jarrera larriagoa da.

Gu ez gara erabat espezialistak eta hau autokritika da. Maila honetan ez dut uste Estatu espainiarrean dozena erdi kazetari egongo direnik. Adibidez, nik ez dut ikusten Ertzaintzan espezializatutako kazetaririk eta Ertzaintza

gaur egun 4.000 pertsona dira, baina hemendik hiru lau urtetara 7.000 izango dira. Hori mundu aparte bat da. Torturatzen duen jendea dago, narkotrafikoan parte hartu duen jendea edo txanponjaleen affaieren egon direnak, eta hortxe daude. Ertzaintzako pertsona kopuru horrek exekutiboa potroetatik harrapatuta dauka. Ertzaintza asko aldatu da eta kontrazentzu asko daude. Esate baterako, Joseba Gikoetxea Sargento Nagusia 6 urteko gaieztapearekin zi-

gortuta dago entzunaldi telefonikoengatik, eta hala eta guztiz, misio berezien arduraduna da, hau da, narkotrafikoaz, entzunaldi telefonikoez edota eurek anti-terrorismo ekintzak deitzen dutenaz arduratzen da. Eta momentu honetan ez dago inor horretaz ikertzen ari dena. Gu, gure espezializazio

■ «Narkotrafikoaren inguruko gaiak opakua dira, batez ere Segurtasun Indarrekin kontrolatzen dituztenean» ●

faltagatik azalean gelditzen gara.

A. Zer dago narkotrafiko eta Segurtasun Indarren artean?

P.R. Narkotrafikoa gait opakua da, batez ere, Segurtasun Indarrekin kontrolatzen badute. Gure aldetik, egin dezakegun ikerketa bakarra ekonomikoa da. Errealitatea eta kontatzen dutena guztiz desberdina da. Adibidez, Irune ko-kaina alijoa ekintza polizial bikaina bezala aurkeztu zen eta azkenean, eta hau Leopoldo Torresekin, Estatu Fiskal Nagusiak onartu du, alijoa euren artean banatzeko asmoa zuten. Leopoldo Torresekin berak, Gipuzkoako Segurtasun Indarren atxilotuta egin behar zela aipatu zuen, eta oraindik ez da ezer egin.

Duela gutxi egin den beste harrapaketa bat Deban izan da. Txapel izeneko gizon bat agertu zen, eta ziri-

kulu batzuetan eskandalu handia eragin du ezker abertzalearekin harremanak izan zituela argitaratu genuenean. Hala egin eta, gaur egun ez dakigu zer gertatu den kokainako 300 kilo horiekin, bertsio ofizialak esaten duena ez dugulako sinesten.

Narkotrafikoa ezkutatutako gaia da, baina erreferetzi puntu batzuk eskuratu ditugu eta ekonomikoki badakigu nola aztertu.

A. *Nola gainditzen duzu izaten den bermetismoa?*

P.R. Beste bide batzuk daude. Nik onartzen dut Estatu espainiarrean pertsonaren

pribatasuna kakazar hutsa dela. Adibidez, NAN zenbaki batekin lor dezakezu pertsona horren segurtate sozialeko egoera jakitea, trafiko egoera, helbidea, kontu korronte batzuk, merkatal erregistroan zer bait duen, Jabegoen Erregistroan zer duen...

Frogatu gabeko iragazketa ez du ezertarako balio. Adibidez, bankuetan lan egiten duen jendea da eta lanpostua arriskatzan duena, baina guk egiten dugunaren kontzientzia daukate eta laguntza eskaintzen digute. Epaila eta fiskal batzuk ere bai. Azken hauei ere, guk informazioa pasatzen diegu, zintzoak eta salaketa egitearen alde daudela jakinaren gainean bagaude. Kontakto hauek emandako informazioak alertatzen gaitu, gure lana hori frogatzea da.

Izan ere, Euskal Herrian ikerketa kazetaritza egitea arrain-haztegi batean arran-

tzan ibiltzea bezalakoa da. Amua bota eta hiruak hozka egiten dute, arrantzan gu bakarrik gabiltzalako. Euskal Herrian ez dago kontrol legislatibo edo exekutiborik, eta ezta prentsaren kontrolik ere. Gaur egun, epaile eta fiskal batzuek bakarrik fidatzen gara.

A. *Dokumentazio iturriak bukatzen direnean eta iragazketarik ez dagoenean,*

zer gertatzen da?

P.R. Gorde hurrengorako eta itxaron. Pentsatu edozer argitaratu baino lehen, gutxienez, 50 iturri desberdin kontrastatzen ditugula. Askotan, horrelakoak egitea ezinezkoa da eta gaia buuruan eduki arren, itxaron beharra dago. Guk salaturako ekintzengatik bi kereila serio jaso ditugu. Bata txanponjaleen inguruan, EAJren enpresa batengandik, Ore-

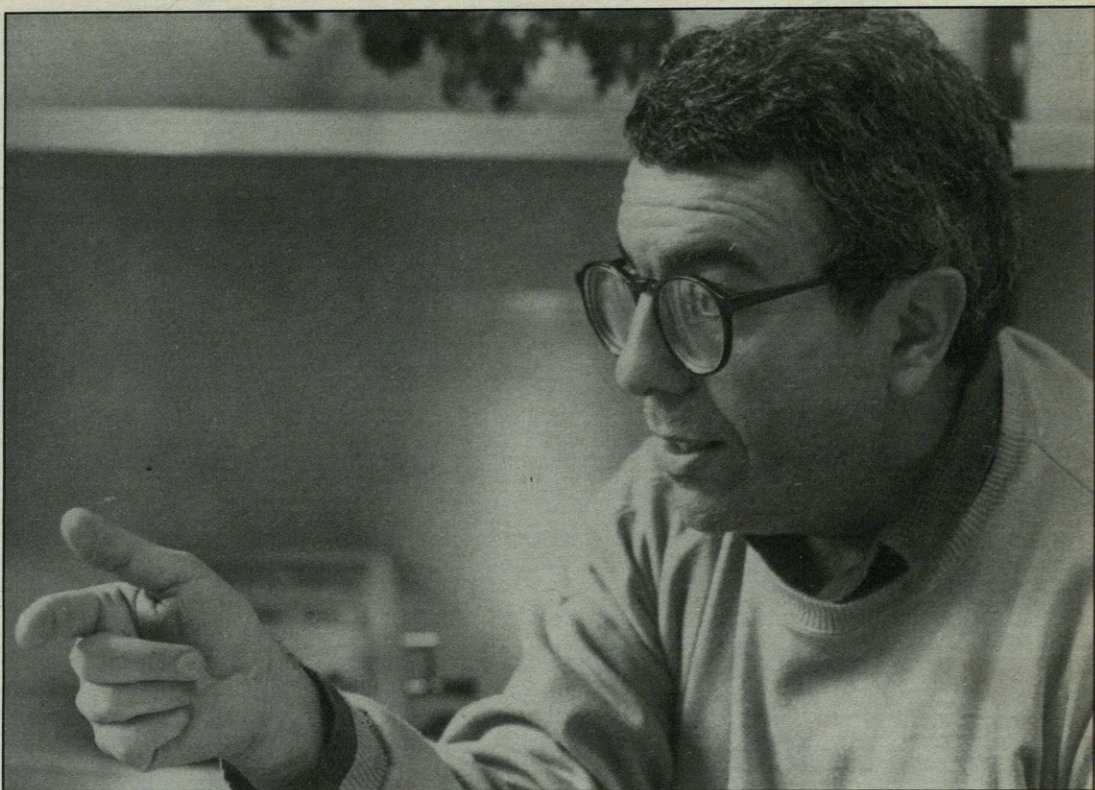
retako INSUMETetik, eta epai guztiek gure alde egin dute. Bestea, Rodríguez Galindo Teniente Koronelak jarri digu eta ez gaitu batere kezkatzen, dokumentazio guztia dugulako: bere kontu korronteak,

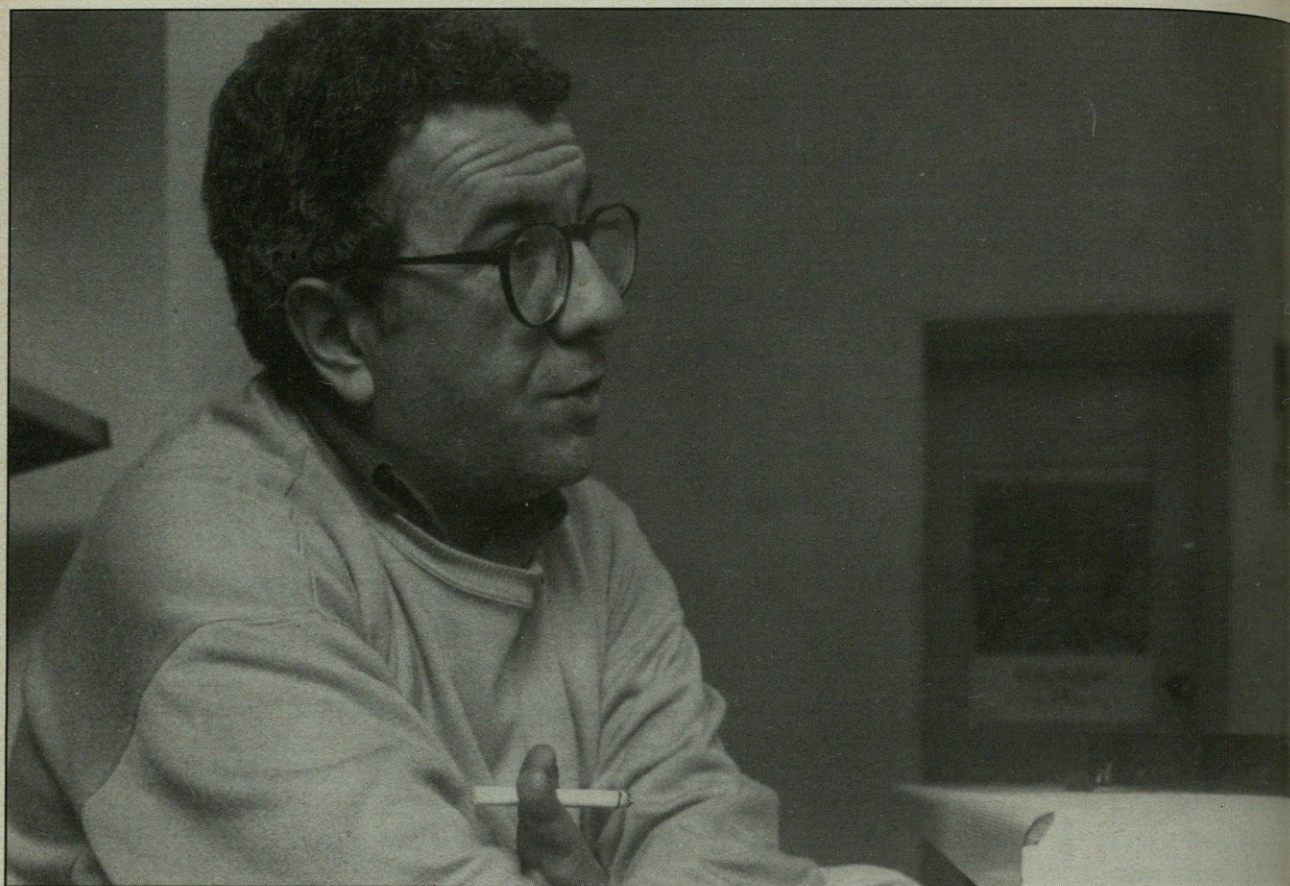
«Beste komunikabideek ez dute ikerketarik egiten, ez zaielako komeni».

NORTASUN AGIRIA

1947an Barbantesen jaio zen ● Bere etika profesionala zintzotasuna da ●

Txanponjaleen affairea bidali zioten fax batekin hasi zen ● Nahiz eta jendea beldurra dioela onartu, bere kontzientzian fede osoa du ● Lehen ikerketa lana Vigoko Udalaren inguruan egin zuen ● Lan ordutegia 24 ordukoa da, baina askotan deskonektatu egiten da

«Azkenengo lanak Segurtasun Indarrak narkotrafikoarekin elkarlotzen ditu. Ehundaka izen ditugu».

etxebizitzak, eta abar. Gure aldetik, bi urtetan pertsona honek 100 milioi pezeta baino gehiago balio duten propietateak erostea guztiz irregularra dela mantentzen dugu.

Oso argi dugu zer den sekretu profesionala eta askotan babestu gara honen pean.

A. *Informazio saldu eta erosten den gauzada...*

P.R. Ez, guk ez dugu inoiz ordaindu ezer. Dena den, informazio batzuegatik nik ordainduko nuke. Salbuespenez, eta salbuespena azpimarratzen dut, batez ere informazio hori lortzeko ez badago beste biderik. Baina, fikzio asko dago honen inguruan. Beste komunikabide batzuetan eta beste kasu batzuetan, nik jakin dut askotan, dirua prometatuta eta

azkenean, ez dela eman prometitutakoaren erdiaren erdia, askotan ezer ez. Gainera, ez dut uste sistema ona denik. Pertsonaren kontzientzia eta salaketaren zentsura bezala joko nuke.

Bestetik, badaude beste komunikabide edota instantzia politiko batzuk, argitaratzen ez dadin, ordainduko luketenak. Adibidez, autobidearen inguruan «Egin»era deitu eta dirua eskatu zigun batek. Ez genuela ordaintzen esan genionean beste komunikabide batera joko zuela esan zigun eta azkenean, aipatu zidan gaiak ez da ezer agertu. Orduan hiru hipotesi daude, esan zidana bluf bat izatea, beste komunikabideek ez erostea, edota erosi bazuten ere, ez argiratzea.

A. *Zertan zaudete orain?*

P.R. Momentu honetan oso gai gogorra dugu esku artean. Guk mantentzen dugu, narkotrafikoa Euskal Herrian kontrainsurgentzia

■ **«Bi kereila serio izan ditugu, bata EAJren enpresa batengandik eta bestea Rodríguez Galindok jarria» ●**

istorio bat dela. Euskal Herrian narkotrafikoa proxenitismoan eta zilegitasunean oinarritutako konfidente-teen sare bat da. Gure lehenengo aztarna ohizko kontaktatu batek eman zigun. Ho-

ren ondorioz egiten ari garen ikerketak Estatuko Segurtasun Indarrak eta trafikozilegiaren arteko harremana frogatuko du. Hau da, heroina, eta batez ere kokaina-ko trafikozilegia maila handietan ematen dela. Jatorrizko dokumentu ofizial eta menbretedun horren arabera Segurtasun Indarren goni mailako pertsona bat sartuta dago. Hortik hasita, beste datu guztiak guk osatu ditugu, harreman komertzialetan oinarriturik. Pertsona baten kontu korrontera heldu eta elkarte anonimo baten izena jakitea falta zaigu. Jatorrizko dokumentu hartan binkulatutako bi izen aipatzen ziren, eta gaur egun ehun izen baino gehiago ditugu.

Myriam Gartzia

AUTOSERVICIO
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

SAN JUAN BAUTISTA
Villas auzoa
HERNANI

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR
San Juan kalea, 9
EIBAR

DIFERENTE C.B.
Gran Vía kalea, 11
GROS AUZOA — DONOSTIA

EKO SAN MIGUEL
Bartolomé de Urdiso kalea, 9
IRUN

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, 2/8
BERAUN — ERRETERIA

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa 2/8
ASTEASU

ECONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz — Kalea, 1
ZUMARRAGA

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ABARKA Jatetxearen atzean)
HONDARRIBIA

BASTIDA
Erdiko Kalea, 32
MUTRIKU

SUPER RENTERIA
Vicente Elicege kalea, 5
ERRETERIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

SUPER ANDONAEGUI, C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO — DONOSTIA

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

EKO AIETE
Etxadi Salla
AIETE — DONOSTIA

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk.
DONOSTIA

Vivodist

Plaza Berriko bost egun gogoangarriak

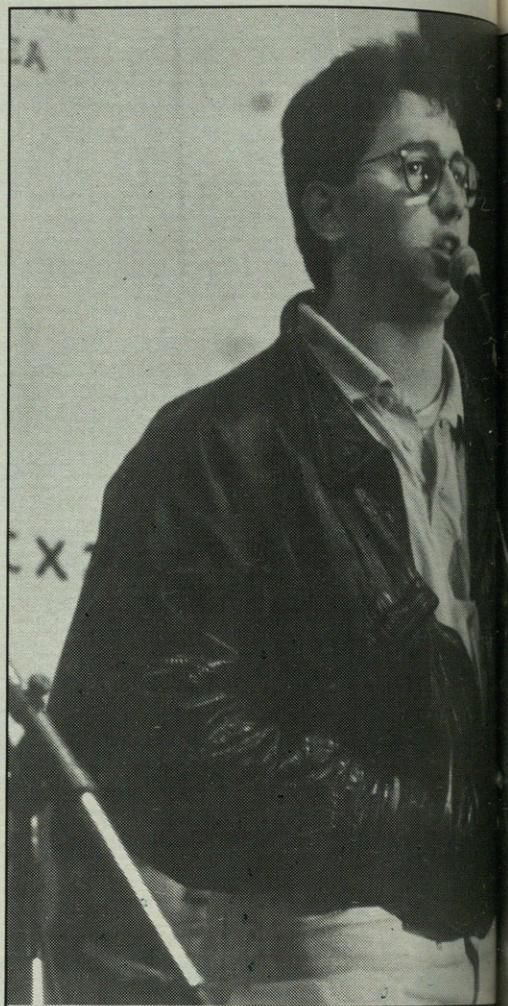
BILBOKO Plaza Berriak ez du Moskuko Plaza Gorriarekin zer ikusirik, eta Euskaltzaindiak inauguratu berria duen egoitza dotorea ez du Neguko Jauregia izen, baina erkaketa ez da nerea: *«1917ko urrian izan ziren hamar egun mundua ikaratu zutenak eta Euskaltzaindiarentzat 1991ko urrian bost egun, egun bantziak izan dira»*. Horrelaxe laburbildu zuen Jean Haritzelhar euskaltzainburuak Nazioarteko Dialektologia Biltzarra. Harro egoteko bada, noski, Hans Goebel nazioarteko maisu gorenak ere *cum laude* kalifikatu bait zuen ekitaldia.

Galdutako denbora irabazi asmoz antolatu zuen Euskaltzaindiak biltzarra, euskararen atlas linguistiko berantiarak *label* izendapena jaso zezan. Kanpoko enabaxadoreen zerrenda izugarria izan da, dialektologo prestuenetako gehientsuenak Bilbora hurbiltzea lortu, eta metodo aldetik irakaspen ederrak jaso. Euskararen atlasa, munduko azkenetakoa izanda ere, aintzindaria izango da, teknika berrien erabileraz eta matrikutatutako metodologiak. Pena bakarra, bertako ordezkarietakoa izan zen, ausentzia nabarmenegiak izan bait dira.

Baina «bost egun handi» horien arrazoiak ez zen Biltzarra soilik izan. Lehen egunean, sei

solairutako egoitza berria inauguratu zen. Agirre lehendakariaren zorra bezala aurkeztu zen edifizioa, baina zorra hori baino gehiagokoa zen, kolektiboagoa. Akademia batek behar duen tamainako egoitza. Jose Antonio Ardanazak, ohizko goraipenak ezezik, eskaera bitxi bezain zuhurra zuzendu zien euskaltzainei, ordain modura: akademiaren eginbeharretan lan moduak arin ditzatela. Ildo beretik, esperantzagarrria da azken egunetan lerro artean egindako iragarpena, hots, 1993rako euskararen batasun prozesuaren amaierarako kongresua. Zernahi gisaz, bezperan Atarrabian bezala, Bilbon ere Alli lehendakari nafarra izan zen agertu hutsarekin protagonista. Dudarik gabe, Plaza Berriko eraikuntza zinez sendoa da, oraingoan sabaia buru gainera erotzearen beldurrez ez bait zuen txapelarik jantzi behar izan.

— **J.A. Agirre lehendakariaren zorra bezala aurkeztu zen Euskaltzaindiaren egoitza berria, baina zegoen zorra askoz kolektiboagoa zen ●**

XABIER Sáenz de Gorbea arte kritikoak ohartarazi digu «Deiako orrialdeetan Gure Artea sarien akatssez. Hamar urte bete dituzte, ustez arteko sari nazionalak izateko sortutakoek, eta gainerako lehiaketen parean ez du lortu puntako maila horretara eramango duen berezgarritik. Praktikan, artista nobeletarako aurrezki kutxek antolatzen dituzten sarien parekoa gertatzen da Gure Artea deialdia. Eta horrezaz gain, erakutsiak izateko eskubidea oso lan gutxi eskuratzen dute. Artista berrien lanak plazaratzeko merkatuak dituen trabak bereganatu, dituela dirudi, sona bereganatu dutenek horrelakoen beharrik ez dute izaten eta.

Gai beretsuaren inguruan aipatzekoa da Alfonso Sastre

Zergatik euskaldun asko ez dagoen independentziaren alde

BAZOAZ etxerantz eta kotxeko irratia pizten duzu pixka bat di-bertitzearren... Arratsaldeko ordubiak dira nonbait eta azken orduko albisteak, munduan zehar gertatzen ari diren gauzen artean aipagarrienak, ari dira ematen. Carlos Sainz deituriko tipo bat ari omen da Finlandian korritzen raily bat... Gaur iluntzean zuzenean eman behar omen du telebistak liga txapelketako partidu ezin garrantzitsuagoa, Portland-ekoek jokatzeko omen dute Lakers-ekoen kontra (ez digute argitzen ere non dagoen Oregon), Minneapolis-ekoei irabazi ondoren...

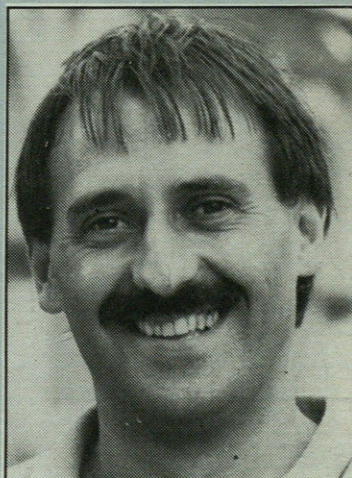
Emisoraz aldatzen duzu hain justu galdera kultural bat harrapatzeko momentuan: Zein estudiantan grabatu du bere azken LP-a 'Manos Vacías' deituriko talde musikalak, Badajoz, Madril edo Mallorcan? (galdera asmatzailearentzat saria: taldearen kamiseta bat).

HURRENGO emisoran, neska lokutura txolin horietako bat ari zai-gu, 40 printzipalak deitzen den programan, abots orgasmogari batekin kontatzen 36 lekuan 'La granja bestial' talde gipuzkoarraren azken kanta dagoela kokaturik... 35 lekura igotzeko esperantza handiz datorren asterako.

Gaurkoz nahikoa esaten duzu eta irratia amatatzen konturatzen zara orain zergatik jendeak ez duen nahi, agian, independentzia Euskal Herrirako. Jendeak akaso ikusten bide du independentzia hesitura edo itxitura handi baten gisan, eta pentsatuko du hemen inoiz independentziarik balego bertako bizimoduarekin eta hemengo notiziekin bakarrik moldatu beharko ginatekeela, eta ezin izango genukeela jakin, esate baterako, zer egin zuen joandako igandean Cacabalense taldeak Ponferradinaren kontra aritu zenean; gauza bera gertatzen baita, adibidez, Austrian: ez dituztela ematen Hungarian igandean jokaturako partiduen emaitzak, bakarrik etxeko taldeenak ematen dituztela albiste-gietan. Jendea ohartzen da hortaz, eta itsusi egiten zaio halako independentziarik eta, beraz, ez da aldeko agertzen.

DENA dela, lortua dugu dagoeneko erdi-independentzia modukoa. Eta hori zerbait da jadanik. Bestaldeko, Iparraldeko partiduak ez dituzte ematen. Orain zaletu bati galdera: zer egin zuen joandako igandean Donapaleko futbol taldeak, eta zenbatez irabazi zuen Garazikoen aurka?

Independentzia dela eta, ari gara pixkanaka aurreratzen, ezta?

JOXEMARI ITURRALDE

Bertsolari txapelketen gurpila jiraka hasi da berriro, Gipuzkoan oraingoan. Urtean zehar plaza gutxi egiten dituzten bertsolariak beren buruak promozionatzeko saiatuko dira, eta puntakoek rankina hobetzen. Abendura bitarteko honek dagoeneko zenbaiten uruduritasuna azaleratu du, eta bertsolariak sufritzen ikustera bakarrik joaten diren bertsozaleen kasta birbiztu. (Argazkia: Juanxo Egaña)

«El Mundo»-n argitaratutako artikulua. Madrildarraren artikulua irakurtzeko parada ez dugu nahi beste izaten, baina oraingoan dastatzeko modukoa idatzi zuen. Horma eta aulkietan ikus daitekeen «Adi! Margotu berria» esaldi-izenburutik abiatuta, artista gazteek artearen mundu publikora salto egiteko bideez galde egiten zuen. «...beharrezkoa da kritikoen sentsibilitatea 'margotu berriarekin' bereziki sentsibilizatuta egon dadin. (...) Baina zapabizkera bera erabiliz, baita 'kontuz pinturarekin' ere. Pinturarekin bakarrik? Eta eskulturarekin, eta literaturarekin, eta musikarekin, eta antzerkiarekin, eta... Ogibide txarrak, esperimentzia tristeak».

Josu Landa

Olatz Beobide, Ane Gabarain eta Idoia Sagarzazuk burutu dute muntaia

Emakumeen intimitatea zelatatzen du «In Fraganti» antzezlanak

«In Fraganti», emakumearen munduaren isla berezia da.

Urriaren 18an estreinatu zuten Tolosan, Ane Gabarain, Olatz Beobide eta Idoia Sagarzazu aktoreek «In Fraganti» muntaia. Edi Naudo izan da esketx umoretsuaz osaturiko ikuskari musikal honen zuzendaria. Bertan, hirurogeitamabost minutuz, emakumearen mundua antzeztu nahi izan dute.

UMOREAN oinarritua eta kantatzeko aukera eskainiko zien muntaia bizia burutu nahi zuten Ane Gabarain, Olatz Beobide eta Idoia Sagarzazu aktoreek. «In Fraganti», ordu eta laurdeneko ikuskari musikala da, esketx desberdinez osatua eta bertan, emakumearen mundua agertzen saiatu dira.

Beren hasierako asmoa kantatzea zen eta horrela, kantak prestatu eta elkar lotzeko esketx moduan antolatu dute muntaia. «In Fraganti» ez da antzerki obra bat, bertan ez dute istoriorik kontatzen, «momentuak dira, biru emakume elkar-tzen direnean izaten dituzten obizko elkar bizketak,

gure bitz egiteko modu arinaz», aipatzen digu Idoia Sagarzazuk.

Muntaiaren edukinean ez da agertzen salaketarik edo edukin sakonik. Euren asmoa, musikaren bitartez, emakumeen erreakzioez barre egitea besterik ez da izan. «In Fraganti», emakumearen munduaren islada berezia da. Bertan, bere eguneroko kontuak dira nagusi, bere kezak, frustazioak... Horrela, bizitzaren aurrean, bi ikuspegi bereizten dituzte, gizonarena eta emakumearena. «Mutilentzat zulo txo batetik begiratu eta emakume batzuren solasaldi bat entzutea bezala da; emakumeek era desberdinez bitz

egiten bait dute mutil bat aurrean dagoenean —kommentatzen digu Edi Naudo zuzendariak—, emakumeentzat berriz, ispilu bat izan daiteke, nabiko mamia».

Jendearen parte hartzea

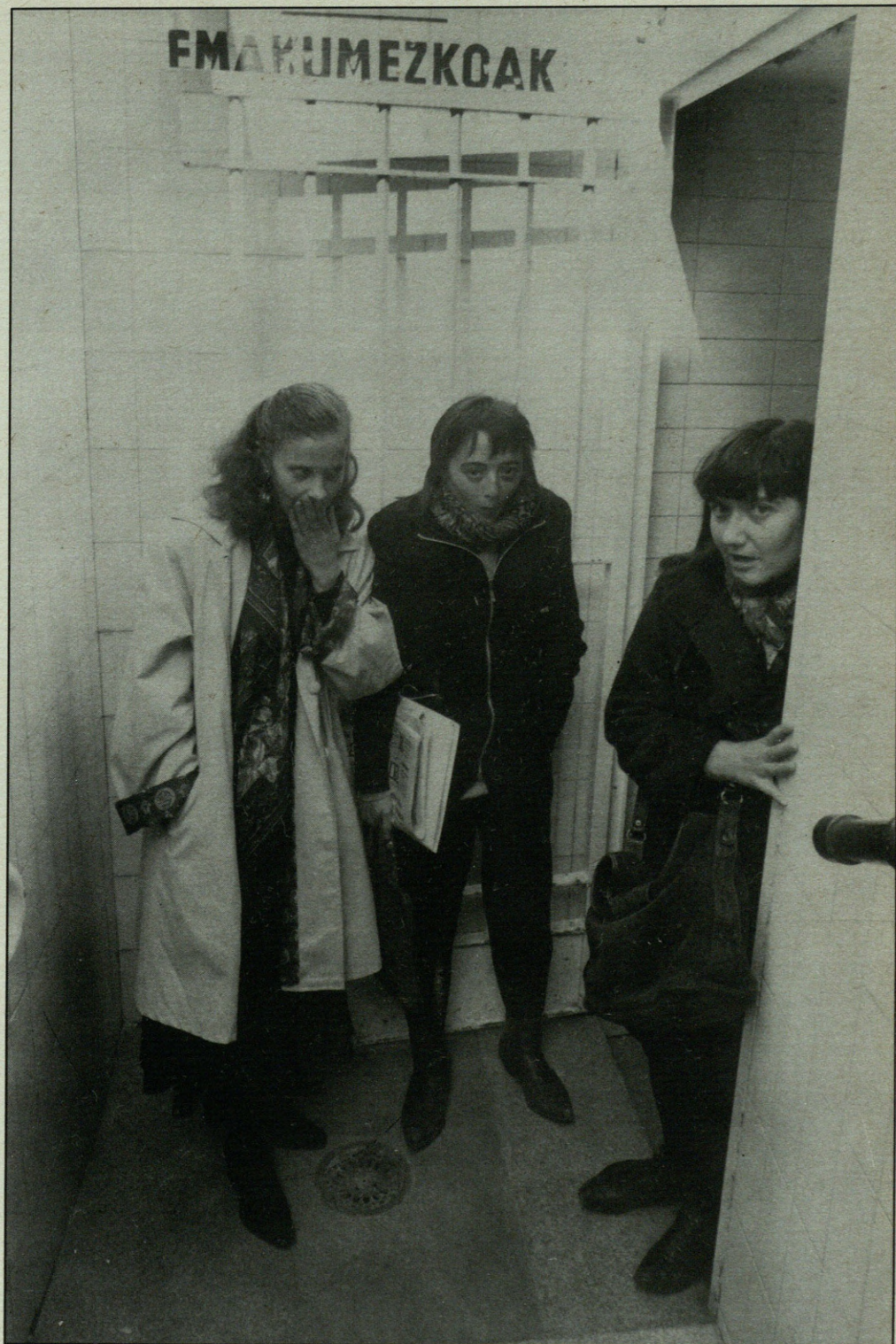
Obran, hala ere, badaude une lasaigoak eta samurragoak, eta, dena den, ez dute emakumearen pentsaeraren estudio sakon bat egin nahi izan. Besterik gabe, nesken kontuak umorez agertzen saiatu dira.

Publiko mota guztiari zuzendu diote, «hala ere, gaztetxoei ez zaiela bain-beste interesatuko uste dugu. Gai horiek ez dituzte, behar bada, ondo ulertuko. Nabiz eta guk, adibidez, kanta batean azenario eta arbiak aipatu, gu, benetan, beste gauzabatxuei buruz ari gara». Haurrak ezik, adin guztietako jendea zuzenduta dago antzezlanaren.

Bertan, guztira, zortzi kanta tartekatuta dituzte. Kike Amonarriz eta Xabier Aramburu 'Artzai'k euskaratu dituzte hitzak eta musika moldaketa eta konponketez Iñaki Salvador arduratu da.

Jendeak, «In Fraganti» ikusten duenean, bertan agertzen diren eguneroko kontuak direla medio, euren bizitzak eta pentsaerak

Hiru emakume elkartzen direnean izaten dituzten ohizko elkar hizketak dira antzezlanaren ardatza ●

islatuta ikusiko dituztela uste dute. Obran, kritikari tarte txiki bat ere egin diote, gizon eta emakumearen arteko erlazioak aztertzen bait dituzte, nola ikusten duen bata bestea nahiz bere ohiturak, maniak... Kritika, mutilen eta nesken zuzenduta. Erlazioak aztertzen di-

ra batez ere, beren uestez gauza txikietan ikusten bait da mutilek eta neskek bizitzaren aurrean dituzten jarrerak desberdinak.

Beren asmoa, antzezlanaren publikoarekin elkar hizketa bilakatzea izan da, «guk pentsatzen duguna adierazten dugu, eta publikoak

Erlazioak aztertzen dira batez ere, beren uestez gauza txikietan ikusten bait da mutilek eta neskek bizitzaren aurrean dituzten jarrerak desberdinak.

Edi Naudo zuzendaria nahiz Idoia Sagarzazu, Ane Gabarain eta Olatz Beobide aktoreen asmoa, antzezlanak, publikoarekin elkar hizketa bilakatzea izan da.

guzti horri buruz zer dioen jakitea gustatuko litzaiguke; jendea, bere besaulkietatik antzezlanak ikustera mugatu gabe eskenan pasatzen denarekin bere burua hor ikustea baizik, eta, bide batez, agertzen diren gaiez duen bere jokabideaz hausnartzeko. Gaiak ohizkoak eta sinpleak dira, eta horregatik, nahiz eta askotan buruan izan, gutxitan hitz egiten da horietaz.

Estreinaldian, sarrerak berehala agortu ziren, «iguripena badago, bala ere komunikabideetan askotan aipatzen da 'Ama begira ezazu' erreferentzi puntu bezala, esketxez osaturiko umorezko ikuskari independente txikia ere delako eta euskara mailarengatik, baina ez

dute zerikusirik». Hala ere estreinaldian, «jendeak es-
pero ez zuena ikusi zuen eta kanteekin barrituta geratu zen. Uste dugu ondo pasatu zuela obra ikusten».

■ «In Fraganti», ordu eta laurdeneko ikuskari musikala da, esketx desberdinez osatua ●

Obra muntatzeko ez dute diru laguntzarik jaso eta jende askok lagundu die ezeren truke. Eskenografia bestalde, oso sinplea da, areto txikietan antzezteko apro-

posa. Publikoarekin komunikazioa lortzeko, gainera, leku txikiak dira egokienak. Hiriburuetakoa ez den jendearengana iritsi nahi zuten eta herri txikietan areto handi egokirik ez dagoenez, leku txikietan antzezteko lan bat egitea erabaki zuten. «Abalik eta pilotaleku gutxienetan antzezteko sarritan gara, baina, hemen, zori-
txarrez, antzerkia pilotalekuetan egin behar izaten da. Azken urteotan herri bakoitzean polikiroldegia edo pilotaleku bat eratzen da, eta baimendik hamar edo hamabost urteetara herri bakoitzean antzerki areto bat zabaltzen duten!».

Joxi Goikoetxea

KANPORAKETAK

ANTZUOLA D E B A USURBIL

URRIAK 25, Ostirala
GAUEKO 10etan
«GURASO ELKARTEA» zinemari

URRIAK 27, Igandea
GOIZEKO 11,30etan
«ZUBELTZU» zinemari

URRIAK 31, Osteguna
GAUEKO 10etan
«OIARDO» kiroldegian

ARETXABALETA

AZAROAK 1, Ostirala
GOIZEKO 11,30etan
«ZARAIA» zinemari

HONDARRIBIA

AZAROAK 3, Igandea
GOIZEKO 11,30etan
ARRANTZALEEN KOFRADIA

ANTOLATZAILEA:

GIPUZKOAKO
BERTSOLARI
ELKARTEA

LAGUNTZAILEAK:

Gipuzkoako Foru Aldundia
Diputación Foral de Gipuzkoa

ANTZUOLA, DEBA, USURBIL,
ARETXABALETA, HONDARRIBIA,
BEASAIN, AZKOITIA, OIARTZUN,
EIBAR, TOLOSA eta ONATIKA Udalak

Onatitako Udalak

kutxa

gipuzkoako
dona eta kutxa
eta gipuzkoako
san sebastián

Aurtengoa XXIII edizioa izango da

Europako sarituak bakarrik Tolosako Abesbatz Lehiaketan

Euskal Herrian Europako eta munduko abestalde onenei euskal kanta entzuteko aukera ederra datorkigu aurtan ere udazkenero bezala. Tolosako Nazioarteko Abesbatz Lehiaketak XXIII edizioa betetzen du. Edizio garrantzitsuak inguratzen dira, baina antolatzaileek goi mailako lehiaketa iragarri dute edizio honetarako.

DATORREN urtean, zorioneko 1992a, «Amerika eta euskaldunak» saioak di-rela eta Abesbatz Lehiaketa berezia egin nahi dute Tolosan, abestalde amerikar batzuk ekarriz. 1993an XXV edizioa betetzen du jaialdiak eta orduan ere aparteko zerbitu egingo da dudarik gabe. Eta 1994ean Europako Sari Nagusia antolatzea dagokio Tolosari, Varna (Bulgaria), Debrecen (Hungria), Arezzo eta Gorizia (Italia) eta Tourseko (Frantzia) irabazleak bilduz jaialdi batean. Tolosako jaialdia ere Europako Sari Nagusia joateko txartela eskeintzen dio irabazleari. Datozen hiru urte berezi ho-

riek ikusita, aurtengorako trantsizioko lehiaketa eratuko zutela pentsatuko luke norbaitek. Baina ez da horrela izan. Helduen lehiaketan 18 abestalde izango dira Tolosan azaroaren 1, 2 eta 3an. Horietatik denak, bat ezik, sarituak izan dira Europan. 50 abesbatz aurkeztu ziren aurtengo lehiaketarako eta aukeraketa bat egin behar izan zen. Beraz aukeratuta daudenak, tartean lau euskaldun, ondo merezita daukate. Garai batean 14-15 talde biltzeko telefonoz erregutuz ibili behar izaten zuten antolatzaileek, ezin osatuz.

Urriaren bukaeran eta azaroko lehen hiru egune-

tan Gipuzkoako erdialdean bilduko diren taldeek hiru sailetan abestuko dute: euskal kanta eta folklorea, polifonia eta gregori kantua. Alor bakoitzean abesti desberdinak interpretatu beharko dituzte. Folklorean Tomas Garbizuren «Atxia Motxia» (ahots nahasietan) edo Tomas Aragües Bernarden «Oi Pello Pello» (ahots berdinetan) kantatu beharko dute beste euskal obra batekin eta sorterriko beste bi obrarekin batera. Lehenengo abesti behartua oso

ezaguna da eta bigarrena berriz, gaur egungoa da. Euskal musikaz gain, herri bakoitzeko musika ezagutzera eman nahi da horrela.

Polifonian abesbatza bakoitzaren ahalbide guztiak ezagutu nahi dira eta horretarako garai desberdinetako lanak kantatu beharko dituzte. Parte hartzaileek Ber-

Etxeko baino kanpoko gehiago

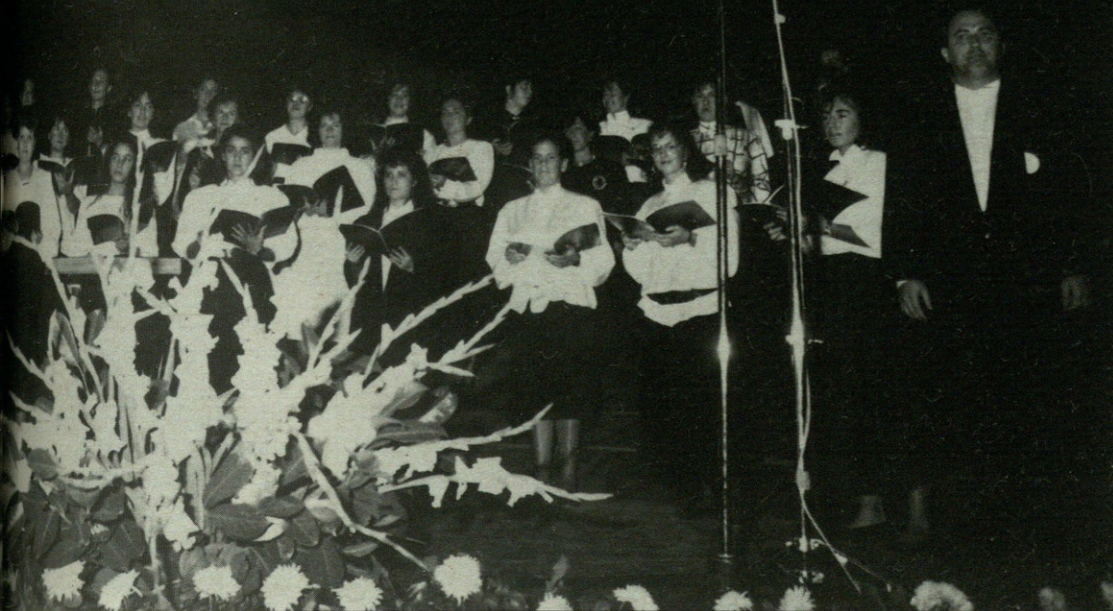
Helduen lehiaketan parte hartuko duten abesbatzak Alemania, Italia, Polonia, Suedia, Suitza, Lituania, Austria, Finlandia, Irlanda, Hungria, Letonia eta Espainiakoak dira. Euskal Herriatik Aretxabaletako bi talde daude (gizonena eta emakumeena), Ordiziko Oroith eta Hondarribiko Xatz. Haur lehiaketan Ordiziko Oroith txiki, Lezoko Txinparta, Nafarroako Leikunberriko Aralar Haur Kantariak, Hungria, Suedia eta Norvegiako abesbatzak izango dira. Topaketan Iruñeako La Asuncion, Bilboko San Anton, Azpeitiko Julian Barrenetxea eta Lasarteko Alboka abesbatzak izango dira.

XIX NAZIOARTEKO ABESBATZENTZAT LEHIAKETA

CIT • TOLOSA

Tolosako
Leidor zinema
estreinatuko
dute
lehiaketako
abesbatzek,
hilabete
batzuk
obretan pasatu
ondoren.

pizkundeko obra bat, erro-
mantiko bat eta bi lan ga-
raikide (1950 baino lehe-
nagokoa bat eta ondoren-
goa bestea) abestu beharko
dituzte. Kanta behartuak
Hector Berliozen «Venj
Creator Spiritus» (ahots ber-
dinetan) eta Johannes de
Antxiaren «Misa sine no-
mini-L'Homme arme-Kyrie»
izango dira. Azken hau au-
keratu da konposatzailea
Loiolako Inñigoren senide
eta garaikidea izan zelako,
santuaren V mendeurrenari
omenaldi hori eskaintzeko
asmoz. Gregori kantuan
«Dirigatur» kanta da behar-
tua, eta *grādual* bat eta *in-
troito* edo *communio* bat
ere abestu beharko dute.

Konposaketa lehiaketak

Baina helduen lehiaketare-
kin batera haur lehiaketa ere

izaten da urtero Tolosan.
Orain dela hamabost urte
hasi ziren hurrekin, ikas-
teko harrobia landatu behar
zela pentsatuz. «*Hasieran
ekintza osagarria izan ze-
na, gaur egun maila han-
diko lehiaketa da. Euro-
pako boberenak datoz, eta
talde batzuek helduenek
baino kalitate musikal
handiagoa daukate*», aipa-
tzen digute antolatzaileek.
Hiru talde euskaldunekin
batera Norvegia, Hungria
eta Suediako abesbatzak
izango dira aurten.

Eta sari banaketarako
noski, urtero bezala, anto-
latzaileek haurren sorpresa
izango den pertsonaia os-
petsu batekin hitz egin dute.
Azaroaren 1ean izango da
Leidor zineman.

Lehiaketaren inguruan
antolatzen diren beste
ekintza batzuk ere badaude.
Lehendabizi konposaketa

Hontza

LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

Mitxel Perales, CITeko lehendakaria

«Giroa eta giza harremanei esker du jaialdiak arrakasta atzerrian»

ARGIA. CITeko (Turismo Ekinbide Etxea) lehendakari berria zara, baina noiztik zaude erakunde horretan?

MITXEL PERALES. Hasieratik, «Festivales de España»-ren barruko atal bat zenetik, gaur egun nazioarte mailako onarpena lortu arte.

A. Nola sortu ziren ekitaldi guzti hauek?

M.P. TEE-CITen sorrerarekin batera. Antxon Elozegi, Juanito Jauregi, Hilario, Jose Mari Goñi, Antxon Tolosa eta beste batzuk Tolosaren aldeko ekintzak prestatzen hasi ziren. Orduan ez zegoen gauza handirik. Kezka horrek dena harrapatzen zuen, batzordeak sortu ziren. Ni jai batzordean nengoen eta batez ere Iñauteriaz arduratzen ginen. Sanjuanetan ere parte hartu genuen. Gero Abesbatz Lehiaketa gauzatu zen eta gaur egun CITek lau ekitaldi nagusi antolatzen ditu Abesbatz Lehiaketa, Txotxongilo Jaialdia, Zumardi Natur Ihardunaldiak eta Eskolarteko Olinpiadak.

A. CIT erakundea nondik sortu zen?

M.P. Elkarreak batu zuten pertsona batzuek sortu zuten erakundea. Batzordeak zeuden, baina soziedadeek ere asko laguntzen zuten antolakuntzan. Denetatik antolatu genituen. Batzuk iskanbi-

la handiarekin amaitu ziren. Goardia Zibila etorri eta gutako asko atxilotu gintuen. Urbian zegoen kontzentrazio bat zen. Poliziak dena hartu zuen eta jende guztia Tolosako Euskal Astera etorri zen. Gurdiak, Easo abesbatza, Espainiako aizkolari txapelketa, sokamuturrak, sokatira, erromeriak izaten ziren aste haietan. Zumardi Txikian izan zen erromeria batean sortu ziren istiluak. Manifestaldi bat agertu zen, goardiak eta. 1970 urteaz ari gara gutxi gora behera. CIT 1967an sortu zen. Donostiako CATekin kolaboratzen zuen.

A. Abesbatz lehiaketa-ren lehen pausoak argitu diezazkiguzu.

M.P. Hasiera batean zortzikoteetan pentsatu zen, baina gero abestaldeetara pasatu zen. Hemen inguruko taldeak ziren noski, Gipuzkoa eta Bizkaikoak. Gero estatura zabaldu zen eta gero nazioarte mailara. Espainiako Informazio eta Turismo Ministeritzak «Festivales

de España» antolatzen zuten: teatroa, zarzuela, eta abar, dirulaguntza batzuen bitartez. Horiek amaitu zirenean, abestalde lehiaketa antolatzea pentsatu zen hutsune hori betetzeko. Urteekin lehiaketa osatu egin da haur lehiaketarekin, konposizio sariarekin, eta abar. Benetako garrantzia eman dio nazioarteko maila lortzeak. Urte batzuetan egon ginen atzerriko hiru edo lau koro baino gehiago ezin ekarri, dirurik ez zegoelako. Aurten 27 talde izango ditugu Tolosan, eta 20 atzerriarrak izango dira.

A. Antolaketa basieratik egon al zara?

M.P. Bai, baina tarte batzuk edukiz. 'Self-service' jarri genuen urtean ez genekien zer zen eta dena egin behar izan genuen: prestatu, fregatu... Sekulako lana izan zen eta urte batzuetan utzi egin nuen antolaketa taldea.

A. Nondik datorkio arrakasta jaialdiari?

M.P. Neretzat bi jaialdi daude: musikakoa eta pertsonena. Eta arrakasta giza jaialdiak ematen dio. Giza ikutua gure zeinu bereizgarria da. Entzulegoa hemen eta Europan abestaldeak entzutera joaten da saioetara. Hemengo desberdintasun horretan datza: kordialitatea, elkarrekin bazkariak eta afariak, kaleko giroa.

lehiaketak aipatu behar dira. Bat helduentzako musikarako eta bestea haurrentzako musikarako.

Diru arazoen ondorioa

Ekitaldiaren kartela aukeratzeko txapelketa bat egin zen urtero bezala eta 82 lan aurkeztu ziren. Epai mahaia Iñaki Epelde artista tolosarra eta Tolosako Kultur Etxeko arte tailerreko irakaslearen lan bat aukeratu zuen. Abesbatzen Tolosako paketa ere burutuko dira hamaikagarren aldiz. Entsaio batzuk egin ondoren emanaldi bat izango da urriaren 26ean. Lehen zatian abesbatz bakoitzak bere abestiak eskainiko ditu eta bigarrenetan denak batera abestuko dute Manuel Zendoia zuzendariaren agintepean.

XXIII jaialdiari hasiera emateko Andres Ruiz Tarazona musika kritikoak hitz egingo du udaletxean urriaren 29an. Musikari gazteen emanaldirako aurten Luis San Sebastian Larrañaga klarinetjole tolosarra aukeratu dute. Laguntzaile gisa German Ormazabal pianojole tolosarra izango du. Urriaren 30ean izango da Jesusen Alaben ikastetxean. Arte erakusketa eta «Tolosak Tolosari kantaratzan» kontzertuaren falta

Antolaketa 130 tolosar aritzen dira, inork ezer kobratu gabe; entzulegoa gero eta gehiago ikasten ari da

Aurrekontuen mozketarengatik ekintza osagarri batzuk kendu behar izan dira, baina lehiaketa ondo hornitua dago.

nabari da ekintza osagarrien zerrendan. «Arrazoa diru arazoak dira», esan digute antolatzaileek.

Eusko Jaurlaritzak bes-teetan baino diru gutxiago eman die CITEkoei, Sevil-lako Expo 92k eraman due-lako. «Zerbait kentzeko -tan, inguruko ekitaldiak kentzea erabaki dugu», ar-gitu digute. Lehiaketa bera ondo hornitua dago sariz. Eta diruaz hitz egiten hasi garenez, lehiaketak 38 mi-lioi pezetako (1,9 milioi li-bera inguru) aurrekontua duela aipatu behar da. Hor sartzen dira 1.200 abesla-rientzako janariak eta loja-menduak, bidaiak eta an-tolaketa gastuak. Luxurik ez dago eta herritarren boron-dateari esker ateratzen da aurrera jaialdia. 130 pertso-na biltzen dira antolaketan:

koroen laguntzaileak, mun-tatzaileak, bazkari zerbitza-riak, itzultzaileak, azafatak, eta abar. Urte osoko lana dela diote. Eta esperientzia handia hartu dutela urte hauetan.

Musika berezia izanik, gero eta jende gehiago bil-tzen da Leidor zineman (aurten erabat berrituta, hi-labete batzuk obretan pa-satu ondoren). Orain dela urte batzuk jende gutxi iza-ten zen saioetan, baina to-losarrak musika ikasten ari dira jaialdiri esker, entzule-goak esperientzia handia-go du. Hala ere zaletasuna behar da, ez da multzo han-dientzako musika. Euskal musika moeta bat da. Gure kanta tradizional eta garai-kideak abestera etortzen di-ra urrutitik eta horrekin ba-tera bere kultura eta folklo-

rea ere erakusten digute. Eta jaialdia Ipar eta Hego Euskal Herriko beste herri askotara zabaltzen da zirkuito baten bitartez. Iaz 33 emanaldi es-kaini zituzten Tolosara eto-

entzun ahal izango ditugu.

Eta datorren urterako Venezuela, Argentina, Me-xico, Cuba, Estatu Batuak eta Canadako abesbatzekin hitz egin dutela esan digute antolatzaileek. Amerikako sei talderekin batera (oraindik erabaki gabe dago zein izango diren) Europa-ko onenak etorriko dira. Abesbatzek folklore alo-rrean musika tresna autok-tonoak ekartzeko aukera izango dutela aurreratu di-gute CITEko partaideek. 1993an XXV urtemuga ospatuko dute beste edizio berezi batekin eta 1994ean Europako Sari Nagusia Gi-puzkoan ikusteko aukera izango dugu, sari nagusie-netako irabazleak elkartuz.

■ Aurten 50 talde aurkeztu ziren lehiaketara eta 32 baztertu behar izan ziren ●

rritako abestaldeek. Aurten Eibar, Sestao, Donostia (Gros), Bergara, Durango, Eibar, Azkoitia, Lezo, An-doain, Urretxu, Lasarte, Hondarribia, Ordizia, Pa-saia San Pedro eta Algortan

Joxemi Saizar

New York-eko Zinemaldia abangoardiako ikusmoldearen bila

Laurogeitamarretako hamarkadaren ondorengo zine-sentsibiltateaz hitz egiten zuen Richard Peña antolatzaileak baina, erakutsitako hogetamairu filmeak ikusi ondoren ez da oso argi gelditzen horrelakorik ote dagoen azkenengo produkzioetan. Ez da hau «star» eta jendetza ugari biltzen dituen jaialdia baina bertako zinezaleek aukera izan dute hogei nazio desberdinetako lanak ikusteko eta zine munduan badu eraginik iparamerikarren iritziak.

ESTRAINEKO fil-
mea Krzysztof Kieslowski-
ren «Veronica-ren bizitza bi-
koitza» izan zen, askoren

ustez zinemaldiko gauzarik
aipagarrienetakoa, nahiz
proiektzioan zurrungaren
bat edo beste entzun. Po-

loniatik etorritako beste fil-
meak ere, Krzysztof Zanus-
si-ren «Inventario», kritika
onak hartu zituen eta, non-
baiten aurkitzekotan, lan
honetan aurki daitezke ai-
patu «sentsibiltate berria-
ren» aztarnak.

Erakutsitako filmeen au-
keran nabaria izan da
Ekialdeko Europan izanda-
ko aldaketen eragina, ho-
rrrela nahita ala nahi gabe,
baina sorpresarik hobere-
nak ez dira bertatik etorri-
takoak. Bi izen aipatu behar
dira nagusiki, Valeria Sar-
miento eta Jun Ichikawa.
Lehendabizikoak Valparai-
soan errodatu du «Amelia

Lopes O'Neill» filmea, bere
bizitokia izandako tokiak
berreskuratuz. Emakume
baten istoria kontatzen du
Sarmientok ausardiaz, inoiz
«masokismo femeninoa»
deitu izan den joera pantai-
laratuz.

Ichikawa japoniarra
guztiz bestelako mundua
erakusten du «No Life King»
filmean. Japoniako metro-
poli batetan ordenagailuen
bidez ikasten dute haurrek
irakurtzen eta idazten; era-
biltzen dituzten jokuetako
bat madarikaturik dagoela-
ko zurrumurrua zabaltzen
da eta... ekintza bideraturik
dago. Filme ikusgarria pu-

«Amelia Lopes O'Neill» eta «Night on Earth», aipagarrien artean.

Irene Jacob «Veronicaren bizitza bikoitza» filmean.

bliztatetik etorritako zuzendari honek eskeintzen duena, haurren aurpegiak lotsarik gabe begira, beren belaunen pare kokaturiko kamera enfokeak eta aktore zuzendaritza zaindua.

Aipamen berezia merezi duen beste filme bat Jim Jarmusch-en «Night on Earth» da. Taxi-txoferrak eta bezeroak kontrajartzen ditu Jarmuschek Europako bost hiriburu desberdinetan eta ikusleek oneritzia eman badute ere banatzailerik gabe dirau filmeak. Bost zati desberdin, bost aktore-multzoz desberdin, ia bost labor-metraia desberdin.

J.M. Heritz

Komiki aldizkari bat gutxiago merkatuan: azken «Cairo» kalean

Bartzelonako *Norma* argitaletxeak kaleratzen zituen komiki aldizkarietako bat, «Cairo», desagertu egingo da hirurogeitamabost zenbaki plazaratu ondoren. Arrazoia ez direla ekonomikoak diote azken aldizkariako editorialean, oraingoa baino askoz momentu txarragoak pasa bait dituzte.

Nolanahi ere, komiki munduak egun bizi duen egoeran ulargarria da, argitaletxeak komiki-aldizkari bakarra bultzatu nahi izatea eta hemendik aurrera esfortzu guztiak «Cimoc» aldizkarian bilduko dituzte. Hurrengo aleak, 132.ak, ehun orrialde izango ditu eta besteak beste Herman, Breccia eta Sokalen istoriak.

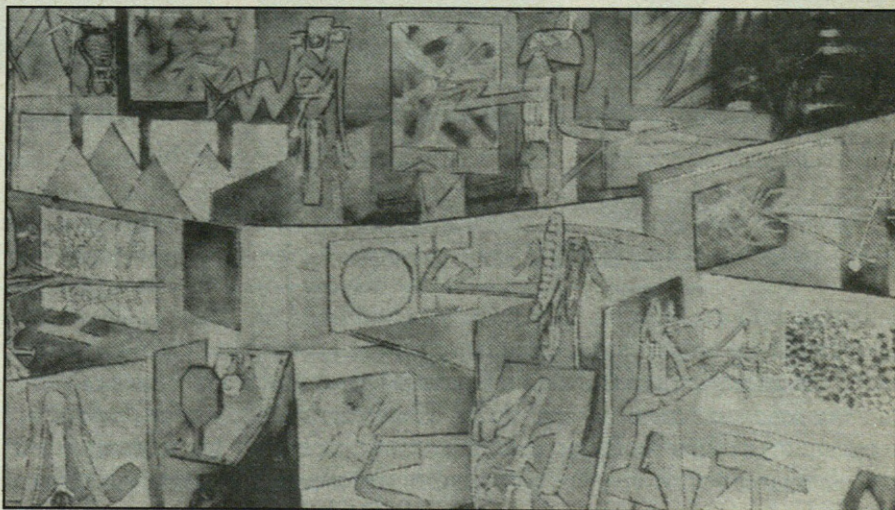

Idazle txekiar eta eslaboak Aix-en

Liburuaren Jaia izan da berrogei bat idazle eta itzultzaile txekiar eta eslabo biltzeko aitzakia, tokia Aix-en-Provence. Ezagunenetik hasita, Bohumil Hrabal, oraindik argitaratu ez dutenenganaino, Ivan Matusek, era guztietako eritziak entzun ahal izango dira Aixen. Eta dena borobiltzeko Ladislav Klima-ren (1878-1928) nobela bukatugabearen lehen argitalpena, izenburua Nobela Handia.

Sebastian Matta, pintore eta argazkilaria

Lehendabizi Monakon eta gero Vienan erakutsiko da Sebastian Matta txilenoaren lana, 1937tik gaur egundainokoa. Erakusketarako prestatu den katalogoak ere badu interesik besteak beste Rene Magritte, Max Ernst, Andre Breton eta Marcel Duchamp-en testuak agertzen baitira bertan. Argazkian ikusten dena 1956an egindako koadroa da, «Veneziako Biurtekoa».

T E I L A K

■ HELDUAK BAKARRIK NAFARROAKO KANTU TXAPELKETAN

NAFARROAKO IV Euskal Kantu Txapelketaren aurtengo edizioa helduentzat bakarrik izango da, udaberrian egin bait zen Haur Kantari Txapelketa. Epaimahaia, Koldo Pastor, Fermin Iriarte eta Eusebio Izetak osatuko dute eta izen emateko epea azaroaren 24a arte egongo da zabalik. Lehen kanporaketa Leitzan, abenduaren 30ean, bigarrena, Elizondon, abenduaren 14ean, eta saio nagusia abenduaren 21ean Donezteben izango dira.

■ NAPARTHEID-EN SEIGARREN ALEA KALEAN

EUSKARA hutsez egindako Napartheid komikiaren seigarren alea kalean dago. 52 orrialdez osaturiko formato handian egindako bigarren zenbaki honetan, marrazkilari nafarrez gain, beste zenbait marrazkilarik ere parte hartu du.

■ EMAKUMEZKOEN MASKARADAK ESKIULAN

ESKIULAN, datorren urteko urtarrilaren 5ean, izan daiteke emakumezko aktoreek osaturiko maskaradaren lehen emanaldia. Historiako emakumezkoen lehen maskaradak izango dira eta guztira, hogeitamalau arizalek parte hartuko dute. Mustrakak orain dela hilabete hasi ziren Marzel eta Albert Lerdou anaien gidaritzapean.

■ JUARISTI ETA OLASAGARREK LAGUNTZAK JASO

GUZTIRA, 48 egitasmo izango dira Espainiako Kultur Ministeritzak literatur sorkuntzarako banatu dituen diru laguntza jasoko dutenak. Horien artean bi, euskarazkoak izango dira: Felipe Juaristiri «Lainotan zelatari» behin behineko izenburua duen poema liburua idazteko, eta Juanjo Olasagarreri Audenen poemak ingletetik euskarara bihurtzeko.

E R R A N A K E R R A N

«Euskal Herria antzerki jaialdiazbete da eta gainera jaialdi gebienak kanpoko antzerkiari begira daude. Guk 'fifty-fifty' egin nahi izan dugu. Hau da, euskal taldeei eta kanpotik datozkigunei pisu berbera eman nahi diogu».

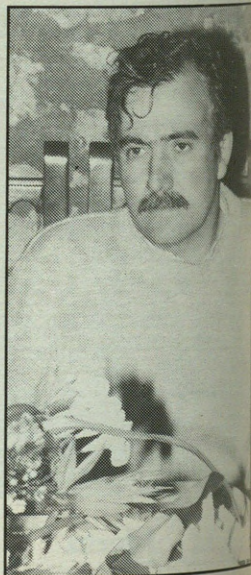
Miguel Galindo.
Egunkaria, 1991-X-25.

«Orain, poesia argitaldari pobreek bakarrik argataratzen dute; boteretsuek ez».

Gabriel Insausti.
El Diario Vasco, 1991-X-25.

«Guk ere beste egunkari handi batzuen moduan, herrietako errealtatara burbildu nahi dugu. Horretarako, eta gure mugak kontutan izanik, noizbehinka herri batera joko dugu, bertako errealtatea jaso eta jendearengana burbiltzeko asmoz».

Joxe Miel Zumalabe.
Egunkaria, 1991-X-25.

TXUTXU - MUTXUKA

UDABERRIRAKO AMAIA URANGAREN DISKOA

AMAIA Uranga, Mocedades taldeko kantari ohiak, urte bukaerako grabatua izatea espero du datorren urteko udaberrian kaleratuko duen diskoa. Une honetan, Carlos Zubiaga eta Fran Lasuen musikarien laguntzaz errepertorioa osatzen ari da. Elkar argitaletxeak kaleratuko duen diskoan, bere kanta herrikoi ezagunak eta Urangak berak, Zubiaga eta Lasuenekin sorturiko kanta berriak bilduko dira. Grabaketa, Zubiagaren estudioan burutuko da eta nahasketak Elkar argitaletxearen Lasarteko estudioan.

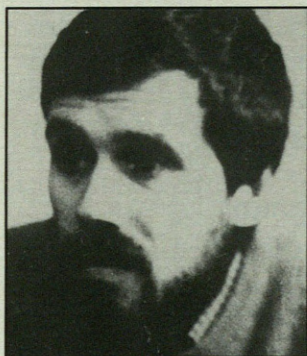
«Badira euskararen erabilpena bultzatzen duten aldagaiak edo faktoreak, baina badira ere hizkuntza gutxiagotuaren erabilpena galgarazten dutenak. Instituzioek edo herri ekimenek bideraturiko zuzpertzeko kanpainak etengabekoak izan dira, baina horien aurrean hizkuntzen arteko berezko desorekak, kontrako jarrerak edo eta aurreritziak kontrako eragina sortzen dutela begibistakoa da».

Xabier Isasi.
Egin, 1991-X-23.

«Adiera guztiak kontutan hartzen baditugu, ondoko ondorio hauek ateratzazakegu: batetik, hitz guztiek esanahi bakarra eta neutroa dutela, eta bestetik, termino bakoitzaren jatorria bertsiki loturik aurkitzen dela aintzinako sinesmen erlijiosoekin».

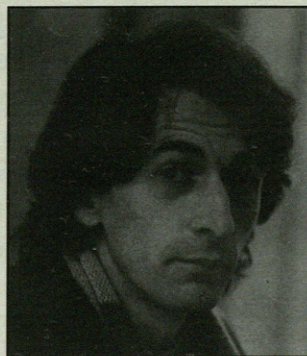
Mario Alinei.
El Mundo, 1991-X-25.

NOR - NORI - NORK

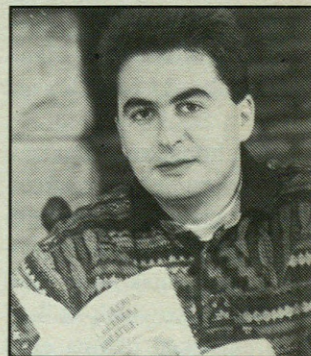
J. L. OTAMENDI

Poetak egin du Susa argitaldariaz plazaratu duen Koldo Izagirreren «Balizko erroten erresuma»-ren berrargitalpenaren hitzaurrea. Orain dela bi urte argitaratu eta laister agortu zen poema liburu hau, eta Espainiako Literatur Sari Nazionalerako finalista izan zen joan den urtean, poesia arloan ●

J. L. GOENAGARI

Aurten egindako bere azken lanak erakusteko aukera eskaini diote Donostiako Altxerri Galerian. Bere «Arkeolojiak. Memoriaren bidaiak» erakusketan, leizezuloak eta arkeologia dira nagusi. Euskal Herriko XX mendeko bigarren aldiko pintoreen artean onenetarikoa dela diote kritikoei ●

K. LINAZASOROK

Idatzitako «Udazkeneko karabana erratua» poema liburua plazaratu du Elkar argitaletxeak. Liburua Jose Luis Longaronen marrazkiez osatua dago eta hitzaurrea Juan Kruz Igerabidek egin du. Linazasororen bigarren lan honek, Eusko Jaurlaritzaren «Xabier Lizardi» Olerki Saria jaso zuen iaz ●

Kirola

bilalldiak

Euskadiko Aizkolari Txapelketa Zumarragan

IKUSKIZUN ederra izango dute hilaren 3an Zumarragara hurbiltzen diren kirolzaleek. Egun horretan, izan ere, aurtengoan ere oso parekatua izango den Euskadiko Aizkolari Txapelketa jokatu da herri horretan.

Final honetara ailegatzeko azken kanporaketa Oñatin izan zen irailaren 22an. Bertan lehian aritutako hamar aizkolarietatik, lehendabiziko seiak sailkatu ziren azken txanpa erabakikorra izango den honetarako. Seikote hori Arrospide, Mindegia, Ola-

sagasti, Nazabal, Larretxea eta Etxebestek osatutakoa da, denak ere, ikus daitekeen bezala, izen eta itzal handiko aizkolariak.

Gogoratzea komeni da hala ere, finalerako txartela lorturiko hauekin Peñagarikano, Erasun, Elorriaga eta Gorriti aritu zirela eta Mugerzak ezin izan zuela kanporaketa hartan parte hartu.

Ez da nolanahikoa izango, beraz, hilaren 3an ikusi ahal izango den lehia. Sei

aizkolariak sasoian dira eta gogor egingo dute burruka txapela eskuratzeko. Asko izan daitezke noski, alde

Arrospide, Mindegia eta Olasagastiren artean egon daiteke Zumarragako txapelduna

batera edo bestera lagun dezaketen alderdiak. Tanke-ra honetako txapelketa garrantzitsuetan hala ere, esperientzia izatea erabat erabakikorra izaten da askotan.

Azken kanporaketan baikoitzak egindako denborei begiratu bat emanez gero, Arrospide, Mindegia eta Olasagasti igeldorria izan daitezke faborito nagusiak, baina kontuan izan beharreko gizonak dira ere Nazabal, Larretxea eta Etxebeste.

Iaz txapelduna, gogora dezagun, Arrospide izan zen. Bere atzetik Mindegia nafarra geratu zen, txapela bere neurrira egin duen aizkolari bikaina.

Balerdira irtenda

BADIRA bi bide gutxienez Balerdira igotzeko, Nafarroatik jota Azkaratek, Gipuzkoatik jota Amezketatik. Gailur hau edozein lekutatik begiratu eta Aralarretik irtenda geratzen da, ez da mendikate honen masan erabat sartzen.

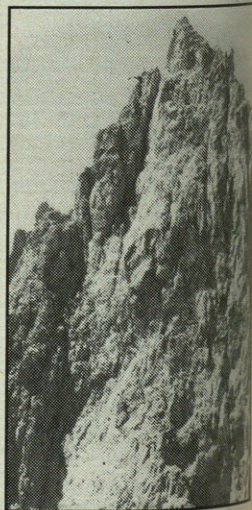
Amezketatik irtengo gero Elizarako bidea hartuaz, eta Txindoki eskubitarra utziaz, Artubirantza jo. Gora gogozen eran, Behatza deritzon harri puska ikusten da, eskaladarako egokia.

Gero eskubira jo behar du maldan gora, bordetarik gora hain zuzen. Alderdi hauen azkenera iristen zela bat zabaltzen da behar bezant, piskanaka estutzen. Azkenetako igarobide bezala harri estu batzuk baino ez dira geratzen eta ertzeetara amildegiak. Gailurretik Malloa guztiak ikusten dira eta bere oinean dauden herriak, atzean Azpirotz.

Azken kanporaketako sailkapena eta markak:

- Arrospide. 17 minutu eta 23 segundu.
- Mindegia. 17 minutu eta 40 segundu.
- Olasagasti. 18 minutu eta 30 segundu.

- Nazabal. 19 minutu eta 9 segundu.
- Larretxea. 19 minutu eta 25 segundu.
- Etxebeste. 20 minutu eta 26 segundu.

Zientzia

Gastronomia

Osasuna

Gizenen arazoak

Loditasunaren kontrako tratamantuan baraualdi luzeek emaitza onak eman dituzte, baina bapateko heriotzaren arriskuagatik dieta gogor hau egun gutxitan ezarri behar da. Dieta hau alde batera utzi behar al da? Animalia basatien azterketak galdera honen erantzuna eman dezake.

Baraualdi luzearen kausaz gerta daitekeen bapateko heriotza ez da pisu-galeraren ondorio zuzena, proteina tislareen desagerketarena baizik. Dieta egokiak, lehendik metatutako koipeak bakarrik (eta ez proteinak) hartu beharko lituzke energi iturri bezala.

Baraualdietan nagusiki koipeak gastatzen dira, baina aldi berean proteinak ere galtzen dira. Proteina likidoak hartzea segurtatzen duten kaloria gutxiko dietek ere ezin diote bapateko heriotzaren arriskuari ekidin.

JOSE ANGEL ITURBEREN ELTZEA

John Toshackentzat

Johnez hitz egiterakoan, bere lehen etapan Errealari eta Gipuzkoako futbolari eman dizkion garaipenak etortzen zaizkigu gogora. Bigarren etapa honetan, hartan ez bezala, «manager» orokorra izendatu dute.

Esaerak dio bigarren parteak ez direla onak izaten, nik uste dut John oraindik toxikazio moduko bat jasaten ari dela, Real Madridetik datorkiona. Euskaldunok badakigu 'jende honek' ukitzen duen guztia nola geratzen den. Ene ustez, John zomorrotxo txiki batzuk sortutako sindrome baten azpian aurkitzen da: Staphylobug, *Michelitis*, *Staphylobuyo*, *Sanchisitis*... sindromeen menpe.

Kutsapen honi aurre egiteko ez da nahikoa beste motatakoak sendatzeko egiten den baraua. Hau gaintzeko golf partiduak, Zarauzko paseotxoak, eta lan gogorra eta ilunaz gain, beste zerba

JOHN TOSHACK

falta du: Bizkaian buelta egitea. Horretarako zer hobe 28an Gernikara etortzea baino! Bertako feria garrantzitsuan zenbait zomorrotxo botako duela-koan nago eta bide batez, ea Leioako ostalaritzakoei bisita bat egiten digun. Etorriz gero, hauxe jarriko genioke:

Otarra zopa muxila eta frantsesporruekin.

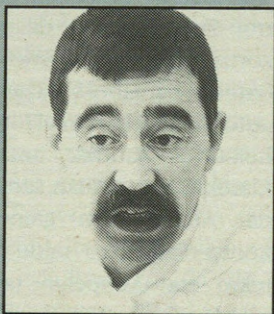
Erreboilu labea, piper berdeen zukuaz eta frijitutako barazkiez.

Mendiko untxiaren solomoak bere zukuan erre-ta, ardo beltzean jarritako perretxikoez.

Tatin tarta epela, karamelu hotzaren zukuaz.

Bazkari hau laguntzeko Enkarterrietako txakolina, Cava Hill ardo zuria eta 86ko Viña Salcedo proposatzen dugu.

John, bigarren etapa honetan tokatu zaizun lana oso erraza izan arren, ondo aterako dela uste dut, baloiak bere lekuan bukatu-ko duelako.

JOSE ANGEL ITURBE

Intimitatea ere osasungarria da

BIKOTEAREN intimitatea guztiz osasungarria eta beharrezkoa da. Eguneroko bizimoduaren estresa eta tentsioa uxatzeko funtsezkoa da intimitatea gordeztea. Bikotearen bizimoduak harreman intimoak ahalik eta gehien zaintzea eskatzen du.

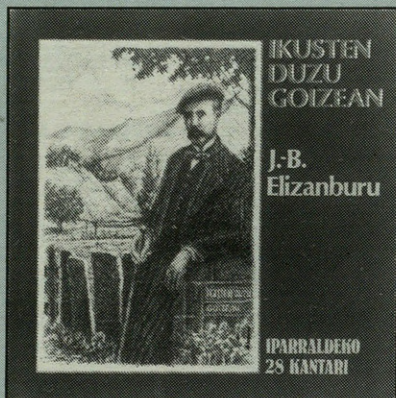
Kontuan hartu behar-rekoak: harreman sexual orekatuan bietariko inork ez dio elkarri ezer inposatu behar, hark onartzen ez dion artean. Bestela bikotearen oreka emozionala hausteko arriskua egongo litzateke.

Arazo sexualik sortzen denean (inpotentzia, isurketa azkarra, hoztasuna...), mediku sexologoari kontsultatu behar zaio. Bestalde, sexologoarengana heldurrik gabe eta batere aurreiritzirik gabe joan behar dute biek, eta era berean, biak dira arazoari itenbidea bilatu behar diotenak.

Intimitatea beharrezkoa da bikotearentzat.

Musika

Izena: Ikusten duzu goizean.
Argitaratzen dute: Euskal Kultur Erakundeak eta ELKAREk.

Elizanbururen omenez...

DUELA ehun urte hil zen Elizanburu. Ez da atxakia txarra bere olerkiak diskoratzeko, asko bait dira doinu herrikoi bihurtu direnak. Elkar eta Euskal Kultur Erakundeak izan dira horretaz arduratu direnak hainbat kantari bilduaz eta kantatuaraziaz. Gehientsuenak Iparraldekoak dira, baina bada Hegoaldekorik.

Askok dira Sarakoak utzi zituen olerkiak, eta hautaketa bat egin behar. Badira umorezkoak, moralezkoak (Bake Epaile bait zen Elizanburu), insinuazioz josirikoren bat ere... eta nola ez Euskal Herriaz mintzo direnak. Hau da Iparraldeko kantarien artean gehien ematen dena. Ahal zen neurrian ezagunak diren doinuak grabatu dira, eta ongi aukeratu dela deritzot, baina berriro ere kantari zenbait oso estilo tradizionalen aritu dira. Iparraldean hain ezaguna den ahots garbi eta giro bukolikoko kantagintzaz ari naiz. Behar bada ezin da esan hau akats bat denik, berezkoa hori bait da, baina gehiegi izateagaitik errepikakor gerta liteke.

Halere ez da horretan geratu Bidasoaz goranzko kantarien musika, eta aurrerapausoa ematen ausartu denik bada disko honetan bertan, Anje Duhalde adibidez. Emaizta oso interesgarria izan da, lehengokoa-ren nortasuna galdu gabe berrikuntza bat eskaini bait digu.

E Ñ A U T A P A O L A Z A

Antzerkia

Errenteriako antzerki eskola martxan

● **Haurren tailerra, bi orduz, larunbat goizetan izan ohi da.**

● **Amateur tailerra aste-lau orduz izaten da, astearte eta ostegunetan. Arduraduna Miguel Galindo da.**

● **Espezializazio tailerrean, berriz, astean bost egunez eta hiru orduz aritzen dira lanean.**

AURTENGO ikasturterako Errenteriako Niessen antzerki eskolak hiru tailer antolatu ditu.

Hauetako tailer bat haurrei zuzendurikoa da, eta zortzitik hamahiru urte bitarteko hamabost gaztetxo arituko dira bertan. Honen helburua haurrak antzerkiarekin kontaktuan sartzea da. Aldi berean gainera, kontserbatorioko talde batekin eta «Xenpelar» tailerrekin harremanak izaten dituzte beraien obra egiterakoan.

Bigarrena, amateur dago eskainia, eta hamalau urtetik gorako hogeitahamar pertsona dira parte hartzen dutenak. Tailer honen helburua, berriz, antzerki bat egitea da, eta era honetan, ikuslegoarekin nolabait lotura bat sortzea.

Hirugarrenik espezializazio tailerra dago, «Antzerki» homologaturiko antzerki ikasketako lehen ziklura.

Hirurogeitabost lagun ari dira denera Errenteriako Antzerki Eskolan

duguna eta sei irakasleren gidaritzapean ematen dena. Honen helburua geroztik profesionalak izango diren antzerkigileen zuzpertzeta da. Bertako partaideak antzerketa bidez aukeraturiko hogeitahamar pertsona dira.

Artea

Artea eta estetika ikerketan

Datozen hitzaldiak

- Hilak 5. J.C. Rodríguez. Filosofia eta poesiaren antzinako auzia.
- Hilak 12. X. Puig. Arkitektura eta metafora itxuraren aroan.
- Hilak 19. M. Iriondo. Emozioa. Kontzeptua. Erromantizismoa.
- Hilak 26. I. Agirre. Artea, agerpenaren arazoa.

ARRAZOIN desberdinentzatik izan ohi da albiste artisten bilgune den Donostiako Loiola auzoko Artele-

ku. Oraingoan bi nabarmenduko ditugu; alde batetik, Juan Genoves-en Pintura Tailerra antolatu dute azaroaren 18tik abenduaren 20era arte. Helburu nagusia pintoreei elkarrekin biltzeko aukera eskaintzea da, bakoitzak esperientzia eta izen handiko pintore batetik jardun dezaten, eta komunikazio eta elkar hizketa giroa litzateke taileraren ardatza. Izena emateko epea azaroaren 8ra arte zabalik dago.

Arteleku, Donostiako Loiola auzoko artisten bilgune.

Bestetik, Carlos Martinez-en koordinaziopean ikerketa estetikoaren disziplinarteko mintegiaren barruan antolatu dituzten hitzaldietan sarrera dohainik da bertaratu nahi duen edonorentzat. Dagoeneko Carlos Martinez, Jabier Mina eta

Mikel Azurmendirenak eskaini dituzte, neurri neurriko arrakastaz eta datozen giroa berotuz. Pena da, hala ere, gazteleraz izatea hone-lako mintegi ezin interesgarriagoa. Argibide gehiago nahi izanez gero, Donostiako Artelekura jo.

Paisaiaren pintura edota izpirituaren eskultura

BI erakusketa batera eskaintzen dizkigu Donostiako Kutxako erakusketa aretoak hilaren 14a bitartean. Pintura, batetik, Ana Izura nafartarraren eskutik, eta Mari Jesus Urgoiti gipuz-

koarraren eskulturak bestetik. Izurarena paisaian zehar egindako naturaren interpretapen propioa du. Bere sormen artistikoa-ren aldean, naturaren munitik abiatutik, bere gisan dabilkigu. Eta konposizioaren indarra nabari zaio, nahasturaren eta pintzel-trazaduraren ondorioz.

Urgoitirenean, eskulturak izpirituaren galantasuna dauka, eta ezinbestean, landare gisako izaera dauka. Txoria eta zuhaitza elkartzen dira bere adierazpen eskultorikoan, ia alusiorik gabe. Plastika zailleko lana, ikustera gonbidatzen zaituzteguna.

ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4
Telf. 42 06 24

20004 DONOSTIA

Zinema

Jatorrizko izena: «La noche más larga».
Zuzendaria: Jose Luis Garcia Sanchez.
Antzezleak: Juan Echanove, Carmen Conessa, Juan Diego.

Afusilatuak atxakia baino ez direnean

ZINEMA jendea egoeran jarri eta egoeraren aurrean kokatzeko asmoz egiten da. «Gaurik luzeena» ez da inondik inora ez bata ez bestea lortzen. Aurrekontu murrizkak ez du justifikatzen atera den maila bajuko filmea, posible bait da gauza onak egitea diru gutxi-rekin, baina ez dirudi gogo handiz eginga izan denik.

Hainbat gauza daude lekuz kanpo, eta batez ere haria. Joko handia ematen zuen gaiak, bai alderdi pertsonaletik begiratuta, hiltzera kondenatuek gauza asko bait dute erakusteko, bai garaiak emanda, trinkoa izan bait zen sasoi hura. Militarrek epaitu eta akabatuko dituztenak aitzaki baino ez dira bihurtzen amodio istorio eskas baterako, groteskoki dramatikoak gainera.

Pelikula pertsonalizatu nahi izan denean behar ez zenarengan pertsonalizatu da, abokatuarengan adibidez. Honek aktoreengana garamatza, eta berehala ikusten da inorentzat ez dela bere bizitzako lana izan, egia esan ageri den inor ez da lan horretan aparta, eta indarrrik gabe pantailaratzen dira, planoak. Beharbada 'onena' Juan Diego izango da, nahiz eta gidoiak gartzetako betarik eman ez.

Bestetik ahaztu egin zaie (zergatik ote?) afusilatuak bost izan zirela, ez hiru.

A N G E L A R T O L A

Beldurrez egotekoa

BELDURREZ-KO

filmeak gusto-ko dituztenek badute zerikusi ugari egunotan Donostian. «Beldurrezko zinearen astea»-ren barruan, hilaren 2an, «Monster in the Closet», «Def by Temptation», «Toxic Avenger III: The Lost Temptation to Toxie» eta «Screamplay» luzemetraiak eskainiko dira. Hilaren 3an, berriz, «Santa sangre» eta «Henry, Portrait of a Serial Killer» botako dituzte. Bi

egunetan ere, filmeak Antzoki Zaharrean pantailaratu tuko dira, eta emanaldiak bikoitzak izango direnez, bitan ikusi ahal izango dira bakarrarekin asetu ez denak.

Ekitaldiak

SOLDADUZKAREN kontrako ekintza ugari antolatzen ditu Ondarroako talde antimilitaristak egunotako. Besteak beste antzerkia eta musika izango dira ekitaldiotan. Hilaren 3an, eguerdiko 13.00etan, zozketen aurkako parodia antimilitarista izango da herriko alamedan.

Dantza

«Gaztedi» dantza taldearen berrogeigarren urteurrena

BERROGEI urte bete-tzea beti ere ospatzeko kontua baldin bada, are gehiago

dantza munduan aritu den talde baten kasua badugu urtemuga horren ospakizun-aren atxakia nagusia.

Urriaren 24tik 26ra bitartean burutu ziren, izan ere, «Gaztedi» dantza taldearen berrogeigarren urtemugaren ekitaldiak. Eta bertan noski, hitzaldi eta dantzaldiak tarteko, orainarteko lana eta jardunari errepaso txiki bat emateko paradarik ere izan zen. Aipatzekoa da, hala ere, «Gaztedi» taldeko dantzariak berak izan zirela beraien parte hartzeaz ekitaldiei amaiera eman zietenak. Giroa ezin-

hobeaz ospatu zen, beraz, taldearen urtemuga.

Txanton Goiria aita karmeldarraren iniziatibaz, «Gaztedi» dantza taldea 1951 urtean jaio zen. Zenbait urtez «Taldea gazte» izena erabili ondoren, 1954ean taldeak gaur egun arteko «Gaztedi» deitura jaso zuen.

Santutxuko dantza talde honek ospe nabaria lortu zuen 60. hamarkadan, Erandio eta Deustuko lehiaketetan sarritan lehen postua lortuz. Baina 70. hamarkadaren

amaiera aldera, beste hainbat dantza talderen modura, partaidetza krisi bat iragan zuen, berriro, 80. hamarkadan eta dantzari zahar askoren laguntzaz partaide berriak lortzen dituzten arte, horrela taldea indartuz, egun berrogeigarren urtemuga ospatu duten honako hau arte.

Hemendik aurrera, geroa eta orainari begiratu beharko dio taldeak, orainarteko lan aipagarriak segida izan dezan hurrengo urteetan ere. Lerroetatik zorianak.

AITOR SARASOLA

Bertsoak

XALBADOR zenaren oroimenez, bertso saio bikaina antolatu dute azaroaren 3rako Nafarroa Behereko Urepel herrian. Bertan **Angel Mari Peñagarikano**, «Lazkao Txiki», **Jon Azpillaga**, **Jean Pierre Mendiburu** eta «Xanpun» arituko dira kantari.

BIDEO ETA FILMEEI**AHOTS, HOTS ETA MUSIKA****EZARTZEKO PREST**

IZBI SA
BIKOIZKETA GRABAKETAK

ARBAITZALDE ETXEA-SAN ROKE AUZOA

DONOSTIA

Tlf.: 46 29 64 — 45 96 29

Telebista-Irratia

BOTOIA SAKATU AURRETIK

Elbarritua eta erizainaren drama

Asteartea 3

22.00etan, «Coming home»

Zuzendaria: Hal Ashby.
Antzezleak: Jon Voight, Jane Fonda, Bruce Dera.

Hal Ashby zuzendari amerikarraren esanetara errodatutako filmea, Viet

Nameko mitora bueltatuko gara oster. Gerraren kontrako luzemetraia, Jane Fonda gazte baten anti-militarista garaiakoa, istorio gogorra da benetan bertan konstatzen zaiguna.

Bob Hyde Sallyren senarra da, Viet Namera burrukatzera propio joandakoa soldadua. Emazteak ere, bere bidea segitzea erabakiko du, eta gerran elbarri geratuta-

koen ospitalean lan egiteko emango du izena. Bertan Luke Martin izeneko soldadu ohi elbarria ezagutuko du Sallyk, eta baita berataz maitemindu ere.

Hortik aurrerakoak, edozeinek asma ditzake. Elbarri eta sanoaren arteko maitasunaren ezintasuna batetik, eta bi gizonen artean bat aukeratu beharraren hautu zaila bestetik. Ikusteko moduko filmea.

● Azaroak 6

22.30etan, Zine gaua: «Diva»

Zuzendaria: Jean-Jacques Beineix. Antzezleak: Wilhelmenia Wiggins Fernandez, Frederic Andrei, R. Bohringer, Thuy An Luu.

Melodrama. Parisen bira bat egiten ari den beltz bat droga eta erahilketa kasu batean murgilduko da. Biolentzia eta errealismoaren nahasketa.

● Azaroak 9

22.50etan, Zine gaua: «Erizaina»

Zuzendaria: Nello Rossati. Antzezleak: Ursula Andress, Duilio del Prete, Jack Palance.

Filme erotikoa. Erizain eder bat ondoan jarrita, ohean eta azkenekotan dagoen Leonida Bottacini industria gizona akabatu nahi dute. Interes handirik gabeko luzemetraia.

IKUSI BAIETZ

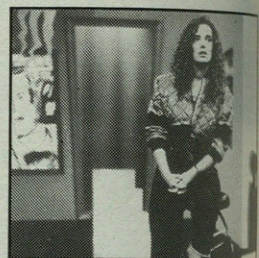
● Azaroaren 3an, 12.05etan, **kirola**. Euskal Herriko Aizkolari Txapelketa Zumarragatik zuzenean.

● Azaroak 5, asteartea, 18.55etan, **saskibaloia**. Taugrés-Stuttgart norgehiagoka interesgarria.

● Hilaren 5ean ere, 21.00etan, **«Lehendakaria erantzunez»**. EAEko lehendakariak zenbait kazetarik eginiko galderak argituko ditu saio honetan.

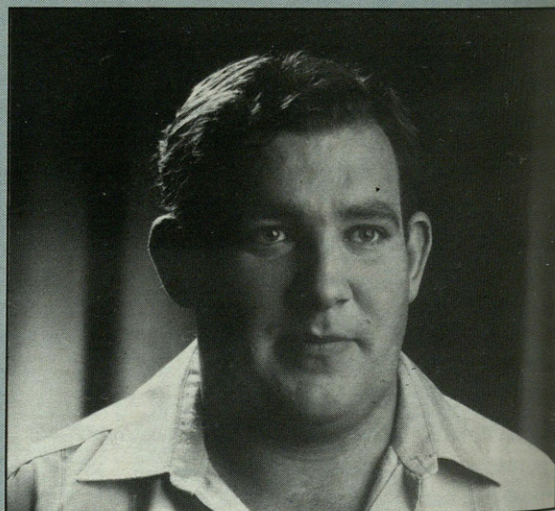
● Azaroaren 8an, ostirala, 21.55etan, **«ETB Kantxa»**. Ostiral gaueroko pelota saioa.

● Azaroaren 9an, larunbata, 15.25etan, **«Euskadi Gaztea»**. Edurne Ormazabal aurkezturiko musika berrienari buruzko saioa.

● Azaroaren 10ean, igande, 21.45etan, **«Kirolez kirol»**. Asteburuko kirol munduko berri interesgarrien bilduma.

INDARREAN BATURIK

■ Ez da nonbait galdu oraindik Euskadin, herrien arteko lehia eta norgehiagoka gogoia. Horren erakusgarri, Iñaki Perurenak aurkeztzen duen «Herriko plazan» parte hartu nahian jasotako karta mordoa izango da. Puska baterako desafioak ba omen ditugu.

T elebista-Irratia

Jon Aizpurua: «Jendearengandik hurbil nagoelako atsegin dut irratia gehien»

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Hurbiltasuna

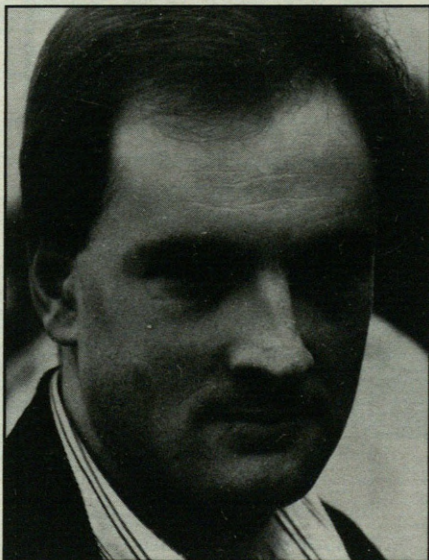
Denbora ugari darama Jon Aizpuruak irrati munduan murgildurik. Oraingoan goizeko seirotatik bederatzietara bitartean aritzen da «Goiz Kronika» saio eskaintzen, entzulego goiztiarrari nolabaiteko esnatze goxo bat emanez. Berarekin aritu gara bere orainarteko ibilbidea aztertuz.

ARGIA. Nola iritsi zara Euskadi Irratian «Goiz Kronika» aurkeztera?

J. AIZPURUA. Ni lehen Ataungo udaletxean itzultzaile modura ibili nintzen. Gero 1982tik, irrati hau sortu zenetik, hemen aritu naiz lanean. Hasieran kirol sailean, berri sailean gero, eta azkenik, oraingo saio honetan.

A. Orain obitura handia dago berriak ematerakoan interpretazio eta balorazio zabala eskaintzeko. Zuk zein iritzi duzu horrelako kazetari-tzari buruz?

J.A. Interpretatu, zentzu zabalean, denok egiten dugu; berriak emateko eran pertsona batetik bestera desberdina bait da, baina interpretazio zabala antzerki gehiagi iruditzen zait. Nik informazio hutsa ematea nahiago dut. Bakoitzak bere matizak ditu eta gero eta

gehiago interpretatzen da. Hala ere, nik informazio soila dut gustokoen.

A. Zein da gustokoen duzun komunikabidea?

J.A. Gustokoen irratia, bigarrenik komunikabide idatziak eta azkenik telebista. Irratia atsegin dut jendearengandik hurbilen bertan nagoelako. Telebistan, ordea, aurkezlea eta ikusle-goaren artean tarte handia

dago, ez dago irrati hurbiltasuna, telebista oso medio nahasia dela deritzot. Eta komunikabide idatziak, aldiz, beste modu batetakoak dira, ez dira hain zuzenak.

A. «Goiz Kronika» saioan zein erizpide erabiltzen duzu elkar bizketetako jendea aukeratzerakoan?

J.A. Aktualitateko jendea aukeratzeko, interesgarria izan daitekeena, aldi berean, saioa Euskal Herri osorako denez, Euskal Herri osoari dagokion zerbaiti lotua dagoena. Pertsonaiak ikutu beharreko arazoa tokian tokioa ez izaten saiatzen gara, baina sarritan hau egitea zaila gertatzen zaigu.

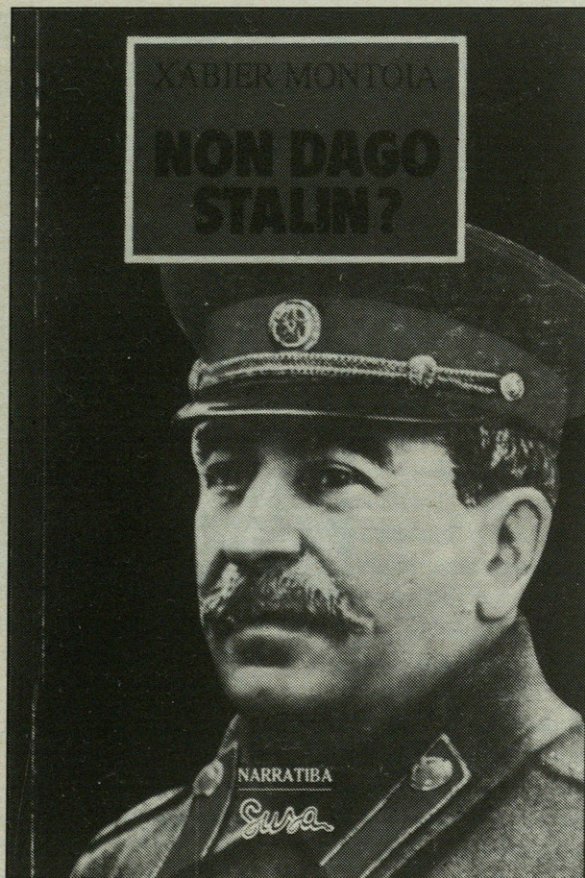
A. Zein saio mota egin nahiko zenuke etorki-zunean?

J.A. Saio berriarekin oso gustora nabil. Orain arte informazio hutseko saioetan aritu naiz. Oraingoa, nahiz eta informatiboa izan, magazin modukoa da eta nik horrelako saioak ditut gustokoen. Emanaldia- ren ordua ez dut asko atsegin, baina bestela oso gustoko dut saio hau eta horrelako bat egiten jarraitu nahiko nuke.

Publikoarengana hurbildu komunikabide gehiehek entzulegoa bereganatzeko erabiltzen duten estrategia da. Euskal Telebistak lehendik ere egin izan du hurbiltze estrategia horren aldeko apustua, adibidez, gai herritarrei (bertsolaritza, pilota) programa bereziak eskainiz. Azkenaldiotan jokaera hori sakondu egin nahi duela dirudi. Saio berri batzu interesgarriak dira, hala nola, albistegietan herrialdeetako notiziei eskaintako zati berezia —berrien interesa askotan zalantzagarria den arren— edota «Herriko Plazan» programa berria. Honen lehenengo programa nahasi samarra gertatu zen. Osagai gehiegixko du agian, ondo lotu gabeak oraindik, eta erritmo hausdurak gogorregiak izan ziren; hasierako bideo-dokumentariak ere edonor izutzeko modukoak dira. Lehiakideei protagonismo handiagoa emanez gero, ordea, saio bizi eta garrantzitsua bilaka daiteke. Beste batzu, berriz, ez dakit. «Egonean Giro»ko bideoklip eskainiak, adibidez. Ikusleari hurbiltzeko modu merkea eta kutrea. Edo Amatiñorena. Etxeko zuzendari funtzioan agertzen zaigu oso, Amatiño, ia dena justifikatuz eta gustatzen ez zaizkion galderak eta kexak aurpegi txarrez baztertuz. Guregana hurbildu baino izutu ez ote gaitu egingo.

AITZIBER YARZA • PATXI AZPILLAGA

Liburuak

«Non dago Stalin?». Egilea: Xabier Montoia. Argitaratzen du: SUSAk. Narratiba. 134 orr.

Lehenengo ostikada

XABIER Montoia beti izan da nere poeta (ez kantari) faboritoenetakoa. Buruz aipa nitzake «Anfetamiña» haren estraineko liburuako pasarteak, euskaraz irakurtzen hasten nintzen hartan sekulako zartada eragin bait zidan, euskal literaturaren panorama geldoan ukaldi bortitza, urdailan. Geroztik findu egin zen, landuago-edo egin zi-

tuen hurrengo poema bildumak, azpiko bulkada gogor hura galdu gabe baina.

Nobela bat egina zuela eta, irakurtzeko irrikitan negoen eta hitz lauz ere ez didala hutsik egin esan behar, hau ere indartsu atera bait zaio, barrabiletan emandako ostikoa bezala. Horrez gainera, aspaldi honetan hemen agertutako li-

bururik katxondoena du-zue, inolako zalantzarik gabe.

Belaunaldi baten, garai baten isla kausitu dugu bertan —dohain urria gure le-tretan— erretratu baino gehiago karikatura burutu du, estilo honen aje eta bertute guztiekin baina jakinaren gainean beti ere. Komiki taiua hartzen zaio berehala, bai egiturari bai topikoetan.

Zertaz den ere kontatu beharko dugu honez gero: Stalin, desagertu den mutil bibotedun bat da. Bila hasten dira haren neska eta «Goroto» rock talde gogorreko lagunak, eta istorio zoro batean nahasirik ageri dira, bestea beste polizia batekin oheratu eta pozointekak argitaratzen dituen kazetarisa ninfomanoa, honen senar zinegotzi polimili-ohi eta gizarajoa, ertzantzen lan zikinak zuzentzen dituen aristokrata masokista... Irakurle despistatuarentzako ohar moduan, idazlea autobiografia-tan edo apologiatan dabilenik pentsa ez dezan, gatziga dezagun Montoia beti izan dela RRVren etsai eta esnifatzaleen gorrotatzaile.

Gauza bakarra dugu eranste: prosazko lehen ekin du hau egileak, inje-nuotasun puntu eta guzti; espero dezagun honen ondoren saio gehiago etortzea, hau bezain gustagarriak baina anbiziotsuagoak. Hire eskutan zego, Montoia.

XABIER MENDIGUREN
ELIZEGI

Egilea: David Herbert Lawrence

Titulua: Azeria
Argitaratzen du: Txertoak. 133 orr.

Idazle polemiko honek bere bizitza laburrean bidaia eta idatzi egin zuen gogotik. Horren erakusle, tragedia latz bat datorkigu eskuartera. Garai hartako gizartearen mintzen zuten gaiak hautatzen zituen, eta «Azeria» ez da salbuespena.

Egilea: Asko

Titulua: Naperheid. 6. alea.

Hasi dira, eta ea nork geratzen dituen! Diru arazoak direla eta ez direla Urmeneta eta konpainiak aleak ateratzen diraute Euskal Herriko komikilarik mordoaren lanak argitaratuaz. Asko dira formato berrian sarturik dauden lanak, eta denek merezi dute pena.

Aste hontako
komikia
KUXKA-KUXKA
egitea
deliberatu dut

... eta
firririn-firririn
burutzeak ttaka-
ttaka hastea
zor

Bestela, azken
unean tirriki-tarraka
ibili beharko nuke

Edo makurragoa
dena...

...trapus-trapus
ekitea!

HOP!

Ez lagunok!
lanari ez
dut
zanpa zanpa
lotu behar
oraingoan!

Azkenean
tiliki talaka
suerta
dadin?

)))

Gauera
somatzen
den fordoko
fordoko

TRIRRIING

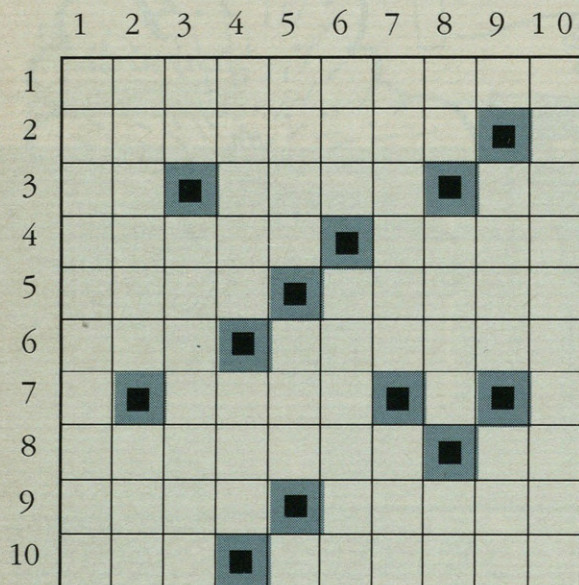
Marisko?
Mettin
bidatu
aste hontako
komikia?

MARISKO?

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Diru goseak bizi diren pertsona ez pobreak. 2.- Aldrebeskeria. Bat. 3.- Jainko egyptiarra. Eite. Ez eme. 4.- Aranondoaren fruitua. Artopil. (Errep.) Elurra gozo-gozo ari duenean. Kontsonante ez den letra. 6.- Neka. Ukimendua. 7.- Kontsonantea. Iparraldean, zein. Bigaren bokala. Röntgen. 8.- Zoologian aditua den pertsona. Musika nota. 9.- Iparraldean, ardo. Oilarraren arra. 10.- Infusio ezaguna. Eraikuntzetan irekitako hutsuneak.

GOITIK BEHERA: 1.- Eramaten ditut. 2.- Lerrokadak. Nahastura trinko. 3.- Rutenioaren sinbolo kimikoa. Estatu Batuetako estatua. 4.- Izana. Loki. 5.- Hildakoa. Arrazoi. Boroaren sinbolo kimikoa. 6.- Argi, hitz elkarketan. Kinaren antzeko diru jokoa. 7.- Intsektu mota. Zango atal. 8.- Bizkaiko herria. Azalera neurri anglo-saxoia. Gauero ohi dugu. 9.- Bokala. Pozik. Begirada. 10.- Kirol egileak.

Hitz kateatuak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Destaina
Ipurdiak
Zeramika
Zirimola

7 letra

Amaitua
Eseriak
Igaroak
Oreinak

4 letra

Agor
Aire
Amak
Aske
Asta
Asua
Atal
Erak
Estu
Gela
Gori
Gose

Gozo
Haga
Iman
Ipar
Izua
Kala
Kuku
Laua
Laku
Naun
Negu
Ukan

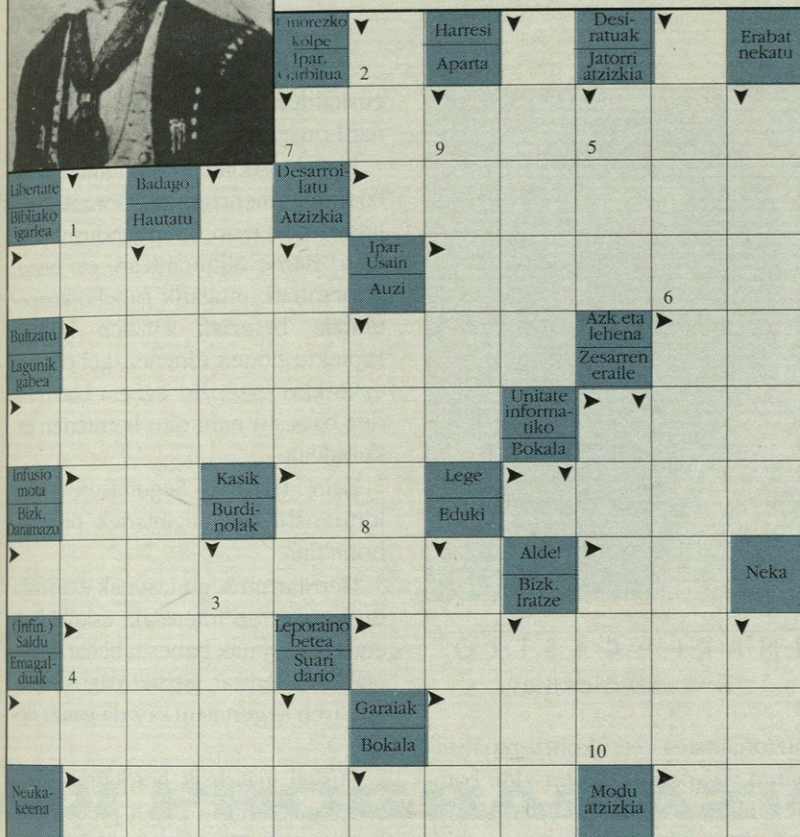
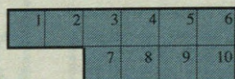
2 letra

Al
Et
Ha
Kr
La
Le
Mo
Ra

3 letra

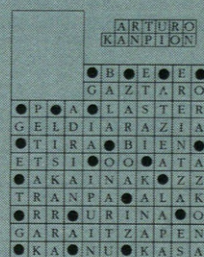
Alu
Neu
Ore
Uso

A black and white portrait of a man with dark, wavy hair and a mustache. He is wearing a dark, high-collared coat over a light-colored shirt and a dark, patterned scarf. The portrait is framed by a thin black border.

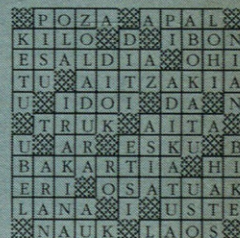
Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

109. Alad. 7.2. Nantaisa, K. 10.2. Antadara.

Hieroglifikoa: Bidean daude

Hitz
Kateatuak

KAKU

'Cordcuera' Legeari buruzkoak

ERTZANTZAREN

Erreglamentuaren bigarren artikuluen arabera, poliziek, oinarritzko helburutzat dute «eskubidea eta askatasuna babestea», eta horretaz gain, «herritarren segurtasuna eta ordena mantendu behar dute, konstituzioak, estatutuak eta gainontzeko legeek dioten moduan».

Guzti honek aparteko garrantzia du gurea bezalako gizarte batean, konbibilitate usteltzen hasia bait da, eta tolerantziarekiko giroa laztu eta arrarotu egin bait da.

Ertzantzaren kide garez eta Arkauteko polizia akademian ikasiak garen neurrian, Lege gorenak, hau da Konstituzioak azaltzen dituen oinarritzko eskubide eta askatasunari erreparatu diogu.

Herritarren Segurtasunerako Lege honek oinarritzko eskubideak erasotzen ditu. Esate baterako:

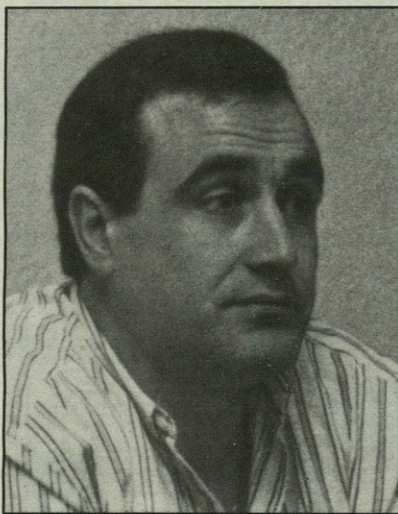
—17 artikulua: Askatasunerako eskubidea, atxilotze prebentiboa, atxilotze legala.

—18.2 artikulua: Etxebizitza ezin da bortxatu. Ezin da bertan sartu edo miatu juezaren edo jabearen baimenik gabe, delitua nabarmena ez bada.

—21 artikulua: bilera baketsua egiteko eskubidea. Horretarako ez da alde aurretik baimenik eskatu behar. Manifestaziorako eskubidea. Horretarako alde aurretik abisatu behar da.

—28.2 artikulua: grebarako eskubidea. Eta honekin loturik: aldarrikatzen denaren aldeko defentsarako manifestazioa.

Proiektu hau enfrentamentu batean kokatu beharra dago. Poliziaren

IÑAKI CASTRO

ERNE sindikatuko kidea

funtzionalitatea eta kontzeptualizazioaren ikuspegi orokorra alde bate-tik eta Herri honek nahi duen gizarte eredia bestetik.

IKUSPEGI orokor honetan polizia ulertzeko bi ikusmolde diferente daude. 'Kontinuista', bata. Frankismoaren lerrotik, polizia militarizatzearen aldekoa. Demokratikoa bigarrena. Honen arabera, polizia indar armatuetatik urruntzea nahi duena, Estatuaren subiranotasunarekin ustezko lotura horrekin zer ikusirik nahi ez duena. Sakonean, herritarren segurtasuna eta poliziaren papera dago jokoan.

Herritar gehienak, Euskadiko gizartea ondo ezagutzen duten ertzainekin bat datoz, biztanlegoa ondo ezagutzen duten ertzainekin. Ertzaintza profesional, demokratiko, zibil,

euskaldun eta gizartearen aldekoa nahi dute.

Proiektu honekin, kontinuisten iritzia nabarmentzen da. Gonzalez Ballesterosek esan duen moduan, poliziari, Barne Minitraritzari, eta beraz, gobernuari, mugarik gabeko konpetentzia bereziak ematen zaizkio. Proiektu honek dioenez, gobernuak, ezkutuko eszepzio egoera baten bidez babestu nahi ditu herritarren eskubideak.

Zein Herritar Segurtasun eredu lortu nahi dute agintariak proiektu honekin?

Herritarren Segurtasunak esan nahi du herritarren interesak, eskubideak eta askatasunak babestu behar direla, eta hori herritar guztiei dagokie. Estatuaren segurtasuna ez da gauza bera.

Euskal gizarteak herritarren eskubideen defentsan paper prebentiboa izango duen Ertzaintza nahi du. Ez du bokazio errepresiboko Ertzaintzarik nahi.

Proiektu hau eszepzio egoera etengabea ezartzeko sortu dutela dirudi. Proiektu honek herritar guztiak gaizkile eta ustezko terrorista bilakatzen ditu. Hainbestetan gaitzetsi dugun polizia eredu errepresiboa gogorazten digu.

Ertzainok ez dugu herritarren interesarik babestu nahi, herriari, bere baldintzak hobetzearen, gobernuaren parte hartzeko eskubiderik onartzen ez dion legearen izenean. Ez dugu nahi, lege honek, Demokraziari horrelako zauria egiten badio, konstituzioaren oinarritzko printzipioak errespetatzen ez baditu.

120.000

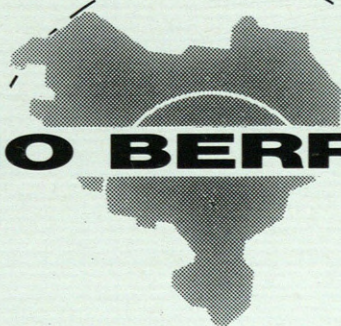
ENTZULE

EGUNERO

EUSKAL

HERRI

OSOAN

ADI PROGRAMAZIO BERRIARI

EUSKADI

IRRATIA

Esan eta izan!

ETB

EUSKARARI

TINKO

BULTZATUAZ

Egunez egun.
Entzun eta aditu
dezazun, ikus eta
uler dezazun, parte hartu
eta zurea egin dezazun,
horrela bakarrik bizi
dezakezulako Euskara,
zentzumen guztiekin.
Euskal Telebistan, tinko
babesten dugu, sustraiean
eta oinarrian.

Horregatik, Euskaraz bizi
nahi dituzunean Albisteak,
Kirolak, Zinea, Ikuskizunak,
Dokumentalak,... den-dena,
EUSKAL TELEBISTA pizten
duzu ezbarrik gabe: zure
komunikabiderik hoberena
eta osatuena euskaraz.

ETB

Zurekin Zuzenean